

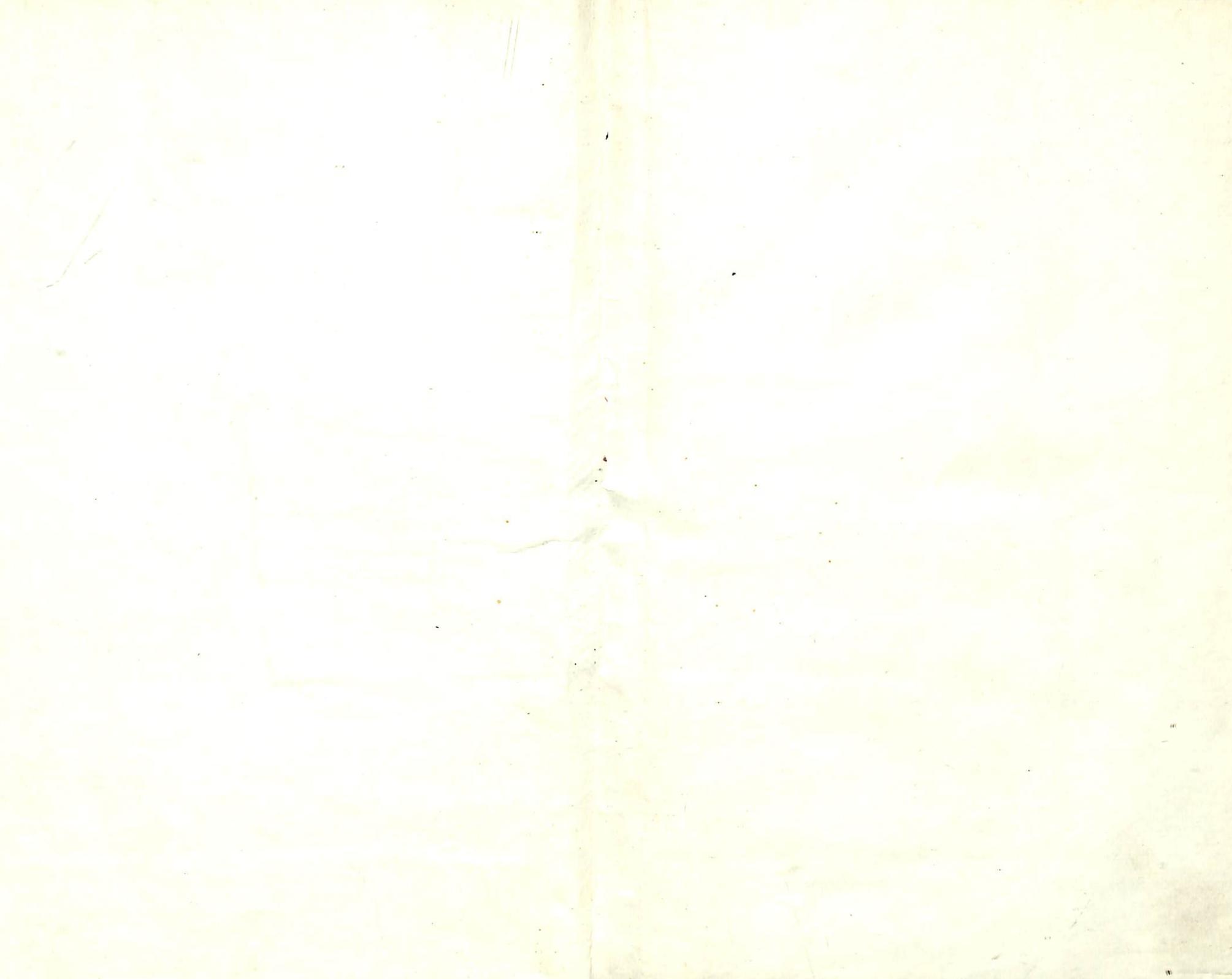
U. Oryzalis

U. Oryzalis
U. Oryzalis
U. Oryzalis

82.99

0-79

1921

891.99
0-79

10 NOV 2011

Handwritten: 1170

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ

Ա Ռ Ջ Ե Ի

Կ Յ Մ

ԲԵՐԱՅԻ ԳԱՅԹԱԿՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՄՆ

ՊՈԼՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՑ՝ Ս՝ ՏԻՐ ՍՍՀՍՍՍՍՍՍՍՍ

Տպագր. Ս՝ ՏԻՐ ՍՍՀՍՍՍՍՍՍՍՍՍՍ
Գ. ՊՈԼՍԱ
1921

891.99
0-79

03 SEP 2013

61339

Ամբ N 170

ԴԱՏԱՍԱՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ԱՌՁԵՒ

Ե Ա Մ

ԲԵՐԱՅԻ ԳԱՅԹԱԿՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

(ԵՐԳԻԾԱՎԱԳ ՊՈԼՍՍՆԱՅ ԿԵԱՆՔԻ)

Գ Լ Ո Ւ Ւ Ա.

Լ ՈՒՐԵՐՈՒ Տ ՈՊՐԱԿԸ

Յրիորդ Աշխէն, 32 տարեկան, նիհար, երկայնահասակ, թուխ աղջիկ մըն է, բաւական սիրուն, բայց փաղահաս ծերութեան մը անախորժ նշանները սկսած են երեւիլ դէմքին վրայ: Իր մօրը հետ կը բնակի Բանկայթիի կողմը, իրենց սեփականութիւնը եղող փոքրիկ տան մը մէջ, որուն երկու սենեակները վարձու տուած են ամուրի երիտասարդներու: Աշխէն շրջուն կարունի մըն է, բաւական ճարտար: Իր յանախորդներուն շըրջանակը լայն է ու այլազան: Հարուստի տուններ, էսնաֆի տուններ, կիսաշխարհիկներու տուններ կը մտնէ կ'ելլէ անխափր եւ ամէն տեղ սիրալիբ ընդունելութիւն կը գտնէ, որովհետեւ Աշխէն, բաց ի իր ճարտար մատներէն՝ ունի նաեւ ուրիշ յատկութիւն մը որ իր ներկայութիւնը հաճելի կը դարձնէ բոլոր տանտիկիներուն: Այդ յատկութիւնն է իր լրաբերի դերը:

«Լուրերու տոպրակ» անունը կուտան իրեն եւ արգարեւ Աշխէն արժանի է այդ անունին: Յերայի առանին գաղտնիքներուն, գայթակղութիւններուն, բաւ-

3679.82

բասանքներուն նոխ հաւաքածոն է ինք: Չարախզու եւ յաչաղկոտ, Աշխէն ամենափոքր միջադէպի մը մեծ գայթակղութեան մը համեմատութիւնը կուտայ, աննշան խօսքէ մը անագին հետեւութիւններ կը հանէ: Եւ այդ հետեւութիւնները իբրեւ իրողութիւն կը պատմէ: Փոխանակուած ակնարկ մը բաւական է իրեն, կնճռոտ սիրավէպի մը ծնունդ տալու համար:

Չորեքշաբթի առտու մը, Աշխէն զնաց Սամուրեանենց բնակարանը: Տիկին Մաննիկ Սամուրեան ստիպողաբար հրաւիրած էր զինքը շրջագգեստի մը նորոգութեան համար: Այս վերջինը 35—36 տարեկան, երկայնահասակ, մարմնեղ, սպիտակ մորթով, գեղեցիկ կին մըն էր: Ամուսինը, թէեւ հարուստ, բայց ինքն ալ իր անձնական հարստութիւնը ունէր: Հարուստի անջնկ էր, մեծկակ օժիտ մը բերած էր իր ամուսնոյն թո՛վմաս էֆէնտիին եւ տակաւին բաւական բան ալ պիտի ժառանգէր իր հօրմէն երբ այս վերջինը երթար միանալու իր նախնիքներուն:

Շատ պզտիկ հագլի 19 տարեկան, ամուսնացած էր թո՛վմաս էֆ.ի հետ որ տասը տարեկան մեծ էր իրմէ եւ այս ամուսնութենէն ծնած էին մանչ մը եւ աղջիկ մը, Պերն ու Հերմինէ, առաջինը 14, երկրորդը 12 տարեկան: Մանչը Ռօպէրթ Քօլէժ գեղերօթիկ դրուած էր, իսկ Հերմինէ, Բերն, եւրօպական փարժարան մը կը յանձնէր եւ տան մէջ ալ հայերէնի համար մասնաւոր դասեր կ'աւնէր:

Աշխէն երբ սենեակէն ներս մտաւ, տիկինը իր նորոգել տալիք շրջագգեստովը կը զբաղէր:

ՄԱՆՆԻԿ.— Վերջապէս եկար... վախճայ որ չի գալիք կ'ընես:

ԱՇԽԷՆ.— Լսուած բան է որ «անպատճառ թող

գայ» տեղի լուր զրկես ու ես չի գամ... Երկու ձեռքս կրակն ալ ըլլար պիտի վազէի գայի:

ՄԱՆՆԻԿ.— Այս իրեկուն ճաշի հրաւիրուած ենք, կ'ուզեմ որ սա չըջագգեստիս մէկ քանի տեղերը չտկրքտես... մեծ բան մը չէ, քանի մը ժամուան խնդիր է:

Տիկինը կը բացատրէ այն մէկ քանի բարեփոխութիւնները որոնք անհրաժեշտ կը նկատէ շրջագգեստը անթերի դարձնելու համար: Աշխէն, իբրեւ վարժ ու նորտար կարուհի անմիջապէս կ'ըմբռնէ տիկնոջ ուզածը եւ գործի կը սկսի:

Տիկին Մաննիկ պահ մը կը հեռանայ, յետոյ կը վերադառնայ, թիկնաթոռի մը մէջ կը բազմի կարուհիին մօտիկը:

ՄԱՆՆԻԿ (ժարտուն զէմքով մը).— Է՛յ, օրիորդ Աշխէն, տուր ինձ քանի տեսնենք...

Ընդհանրապէս իր այցելած տուներուն մէջ այս բառերով կը հրաւիրէին կարուհին իր բամբասանքները սկսելու:

ԱՇԽԷՆ (ինքզինք ծանրէն ծախելու համար).— Եւր բան մը չի կայ, տիկին Մաննիկ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Կարելի է որ քու քովդ նոր բան նշգրտուի...

ԱՇԽԷՆ.— Երէկ տեղ մըն էի, բան մը իմացայ, բայց հաւատալս չի դար կոր:

ՄԱՆՆԻԿ (հետաքրքիր).— Ի՞նչ իմացար տեսնենք:

ԱՇԽԷՆ.— Մարմարեանենց հարսը կայ... կը ճանչնաս հարկաւ... Իզմիրցիի մը նշանուած էր Տի, ես եւ զաւ ու Մարտիկ էֆէնտիին հետ ամուսնացաւ...

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչպէս չեմ ճանչնար... երկայնահասակ, թուխ, դեղեցիկ աչքերով, երկայն մազերով կին մը, հետը տեսնուած ալ եմ քանի մը անգամ, հանդէսներու ժամանակ... Է՛յ, ի՞նչ է եղեր... անցած

ներք լսեցի որ քիչ մը ջղային տկարութիւն անի եւ երկանք հետ եւրոպայ պիտի ճամբորդէ:

ԱՇԽԷՆ.— Ճիշտ է ջղային հիւանդութիւն անհնար... արդէն ամէն բան այդ ջղային հիւանդութիւնէն ծագած է... զայով ճամբորդութեան կարծեմ ետ մնացեր է:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչո՞ւ համար...

ԱՇԽԷՆ.— Անա՛ն, տեսակ տեսակ խօսքեր կ'ըսեն կոր... տօքթօր Հլիուներն կը ճաչնաք հարկաւ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչպէ՞ս չեմ ճանչնար, մեր բժիշկն է... ջղային հիւանդութիւններու մասնագէտ... է՛յ, կ'նչ է եղեր:

ԱՇԽԷՆ.— Տիկին Մարտիկը ան կը խնամէ եղեր...

ՄԱՆՆԻԿ.— Շատ բնական է, քանի որ տօքթօր Հլիուներ ջղային հիւանդութիւններու մասնագէտ է անշուշտ անոր պիտի դիմէր իր հիւանդութիւնը դարմանելու համար... շատ վարպետ բժիշկ է...

ԱՇԽԷՆ (աչքերը ամչկոտ ձեւով մը դեռին յառած). — Կ'երեւայ որ տօքթօր Հլիուներ մեծ համակրութիւն կը վայելէ կիներուն քով... իրա՛ւ ալ համակրելի մարդ է:

ՄԱՆՆԻԿ.— Գեղեցիկ մարդ է. շատ սուտ կիներ հիւանդ կը ձեւանան ինքզինքնին անոր խնամել տալու համար:

ԱՇԽԷՆ.— Իրա՞ւ կ'ըսէք... ուրեմն ճիշտ է եղեր իմ լսածս: Իրր թէ տիկին Մարտիկն ալ խնամուելու աստիճան ջղային հիւանդութիւն մը չունի եղեր... և տօքթօր Հլիուներին համար հիւանդ ձեւացեր է:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց ի՞նչ կ'ելլայ ատկէ... եթէ եղածը այդ է միայն նշանակութիւն չունի:

ԱՇԽԷՆ.— Կ'երեւայ որ պարզ այցելութիւններով խնդիրը չէ լմցեր:

ՄԱՆՆԻԿ.— Սոսէ՛ տեսնենք, ժամ մըն է բերնիդ մէջ խօսքը կը ծամծմես ու չես բեր:

ԱՇԽԷՆ.— Շիտակը ետ բամբասանք չեմ սիրեր, չարախօսութիւն ընել չեմ ուզեր... ամէն տուն կը մտնամ կ'ելլամ, շատ բան կը լսեմ կ'իմանամ, մէկ տեղ լսածս կամ տեսածս ուրիշ տեղ երթալ պատմելը աղէկ բան չէ... կը նայիս որ խօսքը բերնէ բերան կը տարածուի... ո՞վ է բեր.— Աչխէնը. և ես կ'ըլլամ յանցաւոր. անոր աղէ՞կը, լեզուդ կը կղպես կը նստիս... ևս շատ կը զգուշանամ ասանկ բաներէ, որովհետեւ գործիս ալ վնաս կը բերէ...

ՄԱՆՆԻԿ.— Դուն աղէկ գիտես որ ինչ խօսք չելլար... ըսածներդ մէկ ականջէս կը մտնան միւսէն կ'ելլան: Ըսէ՛ տեսնենք սա եղածը:

ԱՇԽԷՆ.— Ոտքդ պագնեմ, տիկին Մաննիկ, միայն գուն գիտցած եղիր:

ՄԱՆՆԻԿ.— Հաւատա՛ որ մարդու բան չեմ բեր:

ԱՇԽԷՆ.— Էֆէնտիմ, գիտես թէ տօքթօրը ամուսնացած է...

ՄԱՆՆԻԿ.— Այո՛, երկու տարի առաջ ամուսնացաւ, գեղեցիկ ալ կին մը ունի, Նուարդը, լաւ կը ճանչնամ:

ԱՇԽԷՆ.— Շատ նախանձոտ է եղեր:

ՄԱՆՆԻԿ.— Իրաւունք ունի նախանձոտ ըլլալու, քանի որ բոլոր կիները երկանք ետեւէն ինկած են:

ԱՇԽԷՆ.— Այդ տիկին Նուարդը տիկին Մարտիկի յաճախակի այցելութիւններէն կը սկսի կատկածիլ, մաւանդ որ այդ այցելութիւնները սովորականէն երկար կը տեւեն եղեր...

ՄԱՆՆԻԿ (չափազանց հեռաքրքուած). — է՛յ...

ԱՇԽԷՆ.— Օր մըն ալ, երբ տիկին Մարտիկ տօք-

թողին սենեակը կը գտնուէր և այցելութիւնը չափա-
զանց երկար տևած էր, տիկին նուարդ չկրնալով ինք-
զինքը դռուել, յանկարծ կ'երթայ և սենեակին դուռը
բանալով ներս կը մտնէ... Ի՞նչ տեսնէ աղէկ...

ՄԱՆՆԻԿ.— Ի՞նչ...

ԱՇԽԷՆ.— Տիկին Մարտիկը տօբթորին թևերուն
մէջ...

ՄԱՆՆԻԿ (չար և ծաղրական).— Թերևս ջղագին
հիւանդութիւնները քննելու նոր մեթոս մըն է ատիկա...
գոնէ թո՛ղ դուր կղպէին:

ԱՇԽԷՆ.— Ո՛ւր տեսնուած է որ տօբթորը հիւանդ
մը քննած ատեն դուր կղպէ...

ՄԱՆՆԻԿ.— Է՛յ, վե՛րջը...

ԱՇԽԷՆ.— Տօբթորին կինը յուզուած, բարկացած,
կը սկսի ծանր նախատինքներ ընել տիկին Մարտիկին...

ՄԱՆՆԻԿ.— Տիկին Մարտիկը նախատելուն՝ թո՛ղ
էքիկը նախատէր:

ԱՇԽԷՆ.— Անոր այ բնականաբար պէտք եղածը
կ'ըսէ, յետոյ սենեակէն դուրս կ'ելլայ, զխտրկը կը
զնէ և շունչը հօրը տունը կ'առնէ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Իրա՛ւ կ'ըսես... Ե՛րբ եղեր է ա-
տիկա:

ԱՇԽԷՆ.— Նոր բան մ' չէ. ամիս մը կայ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Մինչեւ հիմա ինչպէ՞ս աս բանը չի-
մացուեցաւ:

ԱՇԽԷՆ.— Էյ ասանկ խաղքութիւնը դուրս կը հա-
նեն...

ՄԱՆՆԻԿ.— Ըսել է հիմա իրարմէ զատուած են:

ԱՇԽԷՆ.— Չէ՛, նորէն էրկանը քով դարձեր է, եր-
կա կողմէն մէջ մտեր հաշտեցուցեր են, բայց խնդիրը
զես հոս չլինար:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ուրիշ ի՞նչ կայ...

ԱՇԽԷՆ.— Մարտիկ էֆէնտիին խնդիրը կայ...
եղածը որչափ այ ծածուկ կը պահեն նէ՛ դարձեալ Մար-
տիկ էֆէնտիին ականջը կը հասնի... մարդը կրակ
կտրած՝ կը վազէ տօբթորին վրայ՝ և զայն ձեռնկու
կ'ելլայ...

ՄԱՆՆԻԿ.— Տօբթորին տա՛նը մէջ...

ԱՇԽԷՆ.— Հապա՛...

ՄԱՆՆԻԿ.— Քա աս ի՞նչ խաղքութիւն... հաւա-
ապս չի գար կոր...

ԱՇԽԷՆ.— Ի՞նչ որ լսեցի ան կը պատմեմ՝ կոր, քո-
վէս բան մը չեմ աւելցնէր:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց դուն ուրի՞շ լսեցիր:

ԱՇԽԷՆ.— Տօբթորին քով սպասուհի մը կար ան-
ցածները ամսականի յաւելում ուղեր է ան այ չէ աւել-
ցուցեր, ասոր վրայ քովէն ձգեր ելեր է: Այդ սպասու-
հին հիմա Պաժուլեանենց քով մտած է... անիկա
տեղն ի տեղօք պատմեր է: Առջի օր իրենց աղջկան
համար չըջագգեստ մը կտրելու գացած էի, հոն լսեցի:

ՄԱՆՆԻԿ (գոհունակ).— Էյ անանկ է նէ՛ շխտակ
է...

ԱՇԽԷՆ.— Ես անանկ թեթեւօրէն խօսք չեմ ընէր,
մինչեւ որ բան մը լաւ չիմանամ ուրիշին չեմ բեր,
մանաւանդ երբ ասանկ ծանր խնդիր մըն է...

Նոյն միջոցին սպասուհին ներս մտաւ և տիկինին
իմաց տուաւ թէ Հրանդ էֆէնտիին եկած էր և վայր-
կեան մը զինքը տեսնել կ'ուզէր:

— Քովի սենեակը հրամցուր, հիմա կուգամ, ըսաւ
տանտիրուհին:

Սպասուհին մեկնեցաւ և վայրկեան մը ետքն
այ Մաննիկ դուրս ելաւ սենեակէն:

ԱՇԽԷՆ (ինքնիբերեն).— Հրանդ էֆէնտին... հասկցայ, Պէպէքեան Հրանդ էֆէնտին ըլլալու է... անոր համար կ'ըսեն որ Տիկին Մաննիկին ծրմբն է... (կարը կը թողու և կ'երթայ գրան մը քով որ կը հաղորդակցի քովի սենեակին հետ, աչքերը բանալիի ծակէն ներս կ'ուզէ և ականջ կը դնէ) դէմ դիմաց ոտքի վրայ կեցեր են... վայ անտխտան, կամաց կը խօսին, խօսքերը չին լսուիր կոր, Տիկին Մաննիկը ժպտեցաւ, ինչ բաւարդեօք... կ'երթայ կոր, իրարու ձեռք բռնեցին... այսչափ ալ երկար ձեռք բռնել կ'ըլլայ... բարեւելն ալ չուրճք մը ունի... դուրս կ'ելլան կոր (խկոյն կը վազէ, իր տեղը կը գրաւէ և կարը կը շարունակէ):

Մաննիկ ներս կը մտնայ սենեակէն:

ՄԱՆՆԻԿ.— Պէպէքեան Հրանդ էֆէնտին է, այս իբրիկուն ինքն ալ ճաշի հրաւիրուած է եղեր Պերճեաննեց տունը, Տիկին Պերճեանը խնդրեր է իրմէ որ ինծի հանդիպի և ըսէ որ ժամը եօթին անպատճառ հոն գրտնուինք...

ԱՇԽԷՆ.— Պերճեաննեց պիտի երթաք... անոնց համար կ'ըսեն թէ մեծ հարստութիւն գիգեր են պատերազմի տակնը:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ընդ է... քանի մը հարիւր հազար սակիի տէր են:

ԱՇԽԷՆ.— Պատերազմէն առաջ երկը պարզ խառնութեան մըն էր... աղէկ կը ճանչնամ, խանութէն շատ առուտուր բրած եմ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Հիմա մեծ վաճառական մը եղած է:

ԱՇԽԷՆ.— Ինչ կ'ուզէ կ'ըլլայ, խաբարդ չմնայ անսինջ ազնուականութիւն չունի... կնիկն ալ քանի մը անդամ տեսած եմ, ազուոր է, բայց կրթուած չէ...

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչ պիտի ըլլայ, սանկ ընտանիքի մը աղջիկն է...

ԱՇԽԷՆ.— Անոր մայրը ժամանակին շատ խօսուած է եղեր:

ՄԱՆՆԻԿ.— Իրեն համար ալ քե՛ք աղէկ չեն ըսեր, մենք ալ դեռ նոր հետերնին ծանօթացանք, էրիկ Պերճեան էֆէնտին հետ գործեր ունի, այս առթիւ յարաբերութիւն հաստատեցինք:

ԱՇԽԷՆ.— Այս հացկերոյթը ինչո՞ւ համար կուտայ կոր...

ՄԱՆՆԻԿ.— Իբրա՛ւ որ չեմ գիտեր, տանն ատեն ասանկ հացկերոյթներ կուտան...

ԱՇԽԷՆ.— Կ'երեւայ որ հիմա հարստացան տե՛ղ յարաբերութիւն հաստատել, ինքզինքնն ցուցունել կ'ուզեն կոր... ինչ ալ ընեն պօշ, մարդ ի ծնէ ազնուական ըլլալու է... շիտակը, հիմա խօսքը մեջերնիս, չսորքորթութիւն չկարծես, քու վրադ հով մը կայ քի շատ քիչերու քով կը գտնուին ազնուականութեան հով մը:

ՄԱՆՆԻԿ.— Մենք ուրիշ, մեր ընտանիքը իրաւցրնէ ազնուական է:

ԱՇԽԷՆ.— Հրանդ էֆէնտին ալ ազնուական կերպարանք մը ունի:

ՄԱՆՆԻԿ (հեաաքրքիր).— Հրանդ էֆէնտին ուրկէ՞ կը ճանչնաս:

ԱՇԽԷՆ (ժպտելով).— Ես ամէն մարդ կը ճանչնամ... արդէն Հրանդ էֆէնտին այնպիսի դէմք մը ունի որ մարդ եթէ մէկ անգամ տեսնէ ալ՝ միտքէն չելլար:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչո՞ւ համար...

ԱՇԽԷՆ.— Ըտե՛ղիք չկայ, աղուոր երիտասարդ է...

ՄԱՆՆԻԿ (հեգնական).— Վախնամ սիրահարուած ետ իրեն:

ՎԱՐԳՈՒՀԻ.— Ի՞նչ բռնաժ, շէնք չնարք փեփե է :

ԱՇԽԷՆ.— Ատանկ աղջիկը ո՞վ կ'անէ :

ՎԱՐԳՈՒՀԻ.— Բնաւ հոգ մի՛ ընեք անուղ կը գտնուի... փարան տեսա՞ր մի, անանկ մը կ'աղւորցնէ որ... էյ ի՞նչ աւ կայ տեսնենք... քու քովդ միշտ նոր բաներ կը դ... ուլին :

ԱՇԽԷՆ.— Ինչ կ'ուզես որ ըսեմ, Տիկին Վարդուհի, եթէ ամէն տեսածս կամ լսածս ըսեմ նե՛ գործիս չի գար... եթէ ո՛չ ըսելիք չա՛ս բան կայ :

ՎԱՐԳՈՒՀԻ.— Դուն գիտես որ մենէ խօսք չելլար, անոր համար ազատ համարձակ կրնաս ուզածդ ըսել :

ԱՇԽԷՆ.— Քիչ մը առաջ բան մը տեսայ, շիտակը բնաւ մտքէս չէի կրնար անցընել :

ՎԱՐԳՈՒՀԻ (Հեռաքրքիր).— Ո՛ւր... պատմէ տեսնենք :

ԱՇԽԷՆ.— Սամուրեաննեց տունը բան մը անցաւ... բայց չի խոսիմ աւելի աղէկ, ես չեմ ուզեր ասոր անոր ներքին գործերուն խառնուիլ... հիմա ազատութիւն է, ամէն մարդ ուզածը կ'ընէ կոր, անանկ չէ՞... :

ՎԱՐԳՈՒՀԻ.— Անանկ է... բայց ի՞նչ է տեսածդ :

ԱՇԽԷՆ.— Կը խնդրեմ մի ստիպէք... բան մըն էր անցաւ, կ'երեւայ որ մարդը իմ հոն գտնուիլս չէր գիտեր կոր :

ՎԱՐԳՈՒՀԻ (անհամբեր).— Բայց ո՛ր մարդը...

ԱՇԽԷՆ.— Կոճակ ըրէ՛, սեպէ՛ որ բան մը չըսի :

ԹԱԳՈՒԿ.— Ալ այդչափ ըսելէդ ետքը քառնանցուր պարեմ, սիրտերնիս մի՛ հառցնեք :

ԱՇԽԷՆ.— Պատմեմ ամա, ոտուրնիդ պագնեմ խօսքը մէջերնիս մնայ... :

ՎԱՐԳՈՒՀԻ.— Ե՛րբ բան մը ըսեր ես տե՛ մենէ խօսք դուրս ելեր է :

ԱՇԽԷՆ.— Տիկին Մաննիկը միշտ իր կարերը ինծի կարել կու տայ, եթէ իմանայ որ իր տան մէջ անցած դարձածը դուքս հաներ եմ՝ գործէս կ'ըլլամ... :

ՎԱՐԳՈՒՀԻ.— Քա հաւատա՛ որ մարդու բան մը չեմ ըսեր : Ես հիջ քու զէչութիւնդ կ'ուզե՞մ... Ես ալ գիտեմ որ ըսածներդ ուրիշին պատմեմ նէ քեզի աղէկ չըլլար :

ԱՇԽԷՆ.— Էֆէնտիմ. նստեր կարս կը կարէի կոր, Տիկին Մաննիկն ալ քովս կը խօսակցէինք, մէյժըն ալ սպասուհին ներս մտաւ և ըսաւ որ Հրանդ էֆէնտին եկած էր տիկինը տեսնել կ'ուզէր... :

ՎԱՐԳՈՒՀԻ (ընդմիջելով).— Ո՞ր Հրանդ էֆէնտին... Պէպէքեանը :

ԱՇԽԷՆ.— Այո՛, Պէպէքեանը. այդ վայրկեանին տեսնելու էիք տիկ. Մաննիկին գէ՞մքը, շփոթեցաւ, կատկարմիր կտրեցաւ և ըսաւ որ քովի սենեակը հրամայենե՛... :

ՎԱՐԳՈՒՀԻ.— Ձեր գտնուած սենեակը ինչ՞ուզուց ընդունիլ :

ԱՇԽԷՆ.— Ո՞վ գիտէ... գործին չեկաւ, անանկ բաներ պիտի խօսէին որ ես լսելու չէի... :

ՎԱՐԳՈՒՀԻ.— Է՛յ ետքը... :

ԱՇԽԷՆ.— Ետքը ինքն ալ ելաւ գնաց... մտքէս ըսի որ ասոր տակը բան մը ըլլալու է, քանի որ այդչափ շփոթեցաւ և դոյն առաւ տուաւ, եւ ի՞նչ մեղքս պահեմ, սատանան փորս մտաւ, կարը վար գրի, վագեղի դրան քով, բանալիին ծակէն նայեցայ քովի սենեակը :

ՎԱՐԳՈՒՀԻ (խնդալով).— Քա դուն ալ շատ հաւանած վարած աղջիկ ես... էյ, ի՞նչ տեսար նայինք :

ԱՇԽԷՆ.— Տիկին Մաննիկ կ'անակը ինծի գարձուցած էր, Հրանդ էֆէնտին գիմացը կեցած, տիկինին

ձեռքը բռներ կտարտաւելով բաներ մը կ'ըսէր կոր...

ՎԱՐԳՈՒՂԻ.— Ի՞նչ... չի կրցա՞ր լսել:

ԱՇԽԷՆ.— Ցած ձայնով կը խօսէին, չկրցայ բան մը լսել:

ՎԱՐԳՈՒՂԻ (յուստիսար).— Մե՛ղք...:

ԱՇԽԷՆ.— Բայց տեսածներս բաւական են... մինչեւ ետքը Հրանդ էֆէնտի տիկին Մաննիկի ձեռքը բռնած՝ կը սիւմեր կոր... յետոյ, հի՞նի հանա խնդալ մը:

ՎԱՐԳՈՒՂԻ.— Խնդացողը ո՞վ էր...:

ԱՇԽԷՆ (զայթակղած դէմքով մը).— Երկուքն ալ: Վերջապէս խօսքերնին լմնցաւ, Հրանդ էֆէնտի դուրս ելաւ սենեակէն և վայրկեան մը ետքը Տիկին Մաննիկ իմ գոնաւած սենեակս վերադարձաւ: Ես իրեն բան մը չհարցուցած՝ բացատրեց որ Հրանդ էֆէնտին Պերճեաննից կողմէ կեղած էր սրպէս զի իմաց տայ որ ժամը ճիշդ 7ին իրենց տունը գտնուին:

ՎԱՐԳՈՒՂԻ.— Անխ սուտ մը գտեր է ըսելու... Հրանդ էֆէնտին Պերճեաննից ուշա՛խն է որ անոնց կողմէ այս տեսակ լուր մը բերէ:

ԱՇԽԷՆ.— Ես ալ անանկ մտածեցի, բայց բան մը չըսի:

ՎԱՐԳՈՒՂԻ.— Արդէն այդ Հրանդ էֆէնտիին համար թի՛ արեւկ չեն խօսիր կոր... ամէն տուն կը մըտնայ կ'ելլայ, ամէն կ'իջնուրուն իրո՞ւ կ'ընէ... պարտի իրջախ բան մըն ալ ըլլայ:

ԱՇԽԷՆ.— Չէ, քիտակը եպարզրիպը մարդ է:

Կարուհին իր թոյնը թափած էր և այլևս ըսելիք մը չունէր, ուստի ոտքի ելաւ «մտաբ բարով» ըսաւ և մեկնեցաւ:

ՊԵՐՃԵԱՆԵՆՑ ՀԱՅԿԵՐՈՅԹԸ

Պերճեան Յովսէփ էֆէնտի, 48 տարեկան, միջահասակ, գիրուկ, յաղթանդամ, խոշոր կտոր աչքերով, խոշոր մտտ քիթով, կարմիր ցայտուն այտերով քառակուսի գլխով մարդ մըն էր, որուն արտաքին կերպարանքը աւելի հակակրանք կ'ազդէր քան թէ համակրութիւն: Իր ծագումը շատ համեստ էր, առած կըրթութիւնը շատ թերի և մտային կարողութիւնը աննշան: Փոքր հասակէն մտած էր խանութպանի մը քով իրբեւ աշկերտ և քիչ ժամանակի մէջ շուկայիկ բոլոր վարպետութիւնները իւրացուցած: Քանի մը տարի ետքը, արդէն իսկ առանձին գործի սկսած էր, ծայրայեղ խընայողութիւններով պզտիկ դրամագլուխ մը հայթայթելէ ետքը և որ օրի ընդարձակած էր իր առուտուրը: Ամուսնութիւնը կրկնապատկած էր իր դրամագլուխը, որովհետեւ յաջողած էր բաւական ունեւոր վաճառականի մը աղջիկը առնել, շնորհիւ իր գործի մարդու համբաւին: Այս պատմութիւնը սկսած ատեն կինը, տիկին Վերգին հագիւ 32 տարեկան, միջահասակ, գիրուկ, կարմիր լեցուն երեսներով անհրապոյր կին մըն էր: Ինք աւելի զարգացած էր քան իր ամուսինը որովհետեւ թաղային վարժարանէ մը շրջանաւարտ եղած էր: Պատերազմի ընթացքին բախտը ժպտած էր Պերճեանի որ մէկ քանի տարուան մէջ կրցած էր մեծ հարստութեան մը տիրանալ, զանազան առաւել կամ նուազ խոտտովանելի գործառնութիւններով:

Պերճեանները որոնք ընդհանրապէս քաշուած կեանք մը կը վարէին պատերազմէն առաջ եւ պատերազմի միջոցին ալ ու միշտ խնայող եղած էին, զինադատարէն յետոյ յանկարծ շուայլ կեանք մը սկսան: Հարստութենէ ետքը կարգը եկած էր տիրանալու փառքին եւ ասոր համար պէտք էր երեւալ հրապարակին վրայ: Յովսէփ Էֆէնտի, որ մինչեւ այն ատեն փոքրիկ շրջանակի մը միայն ծանօթ՝ աննշան ապրած էր, իր մէջ փառամոլական փափաքներ կը զգար եւ անոնց յագուրդ տալու համար նիւթական գոհողութիւններէ չէր փախչեր:

Ժամը եօթին հրաւիրեալները հետզհետէ սկսան հասնիլ, նախ Հրանդ Էֆէնտի Պէպէքեան, յետոյ տէր եւ տիկին Տալուրեան, տէր եւ տիկին Սամուրեան, փաստարան Կարկամեան Էֆէնտի, տօքթոր Վարդան: Հիւրերը կը մեծարուէին Յովսէփ Էֆէնտիի, տիկին Վերգինի եւ օրիորդ Աննայի կողմէ: Այս վերջինը տանտիկնոջ քոյրն էր, ՉԾ տարեկան նիհար եւ թուխ աղջիկ մը, բաւական հակակրելի:

Տիկին Մաննիկ Սամուրեան եւ տիկին Սօֆի Տալուրեան, սրահին մէկ անկիւնը, բազմոցին վրայ բով բովի ցած ծայնով կը խօսակցին:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ան չէ առա աս հացկերոյթը ի՞նչ բանի համար է:

ՍՕՖԻ(զարմացած).— Չե՞ս գիտեր...

ՄԱՆՆԻԿ.— Հաւատա՛ որ բան մը չեմ գիտեր:

ՍՕՖԻ.— Ինտո՞ր կ'ըլլայ... դուն որ այնչափ մօտիկ բարեկամուհին ես տիկին Վերգինին:

ՄԱՆՆԻԿ.— Այդչափ մօտիկ բարեկամութիւն մը չունինք... գրեթէ նոր ճանչցած ենք իրար, քանի մը անգամ ճաշի հրաւիրած են չե՞նք մերժած... քանի մը անգամ ալ իրենք մեզի եկած են:

ՍՕՖԻ(խորհրդաւոր).— Աղջիկտեսի պէս բան մըն է այս գիշերուան հացկերոյթը:

ՄԱՆՆԻԿ(հետաքրքիր).— Ի՞նչ կ'ըսես... Աննա՞ն...

ՍՕՖԻ.— Ուրիշ ո՞վ կ'ոգտես որ ըլլայ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Որո՞ւ աղջիկտես պիտի հանեն:

ՍՕՖԻ.— Երկու հոգիի միայնգամայն... միւսիւ կուկուճեանին եւ տօքթոր Վարդանին...

ՄԱՆՆԻԿ.— Հապա ես անանկ լսած էի որ Հրանդ Էֆէնտիին հետ գործը պիտի եփեն:

ՍՕՖԻ.— Ան իրենց փեպփեսէն էր... հի՛շ Հրանդ Էֆէնտին Աննան կ'առնէ... ի՞նչ պէտք ունի, ուրկէ՞ աղջիկ ուզէ նէ՛ չեն ի տար:

ՄԱՆՆԻԿ.— Իրաւունք ունիս, ես ալ շիտակը դարմացայ երբոր լսեցի... բայց միշտ տուներնին է:

ՍՕՖԻ.— Կարծեմ Յովսէփ Էֆէնտիին հետ առեւտարական գործեր ունի անոր համար շատ կուզայ կ'երթայ տուներնին:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց երկու մարդու միեւնոյն ատեն աղջիկտեսի ելլելն ալ բնաւ չէի լսած:

ՍՕՖԻ.— Գործը զոյգ բռնել կ'ուզեն կոր... ասկէ զատ ուրիշ հաշիւ կայ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ի՞նչ հաշիւ...

ՍՕՖԻ.— Թէ՛ տօքթօրը եւ թէ՛ փաստարանը Աննան պիտի առնեն ո՛չ թէ իր գեղեցիկութեանը համար, այլ իր դրամին համար... արդ, աղջիկը նուազուրդի պիտի դնեն, ամէնէն քիչ օժիտ ով որ պահանջէ անոր պիտի տան:

ՄԱՆՆԻԿ.— Դուն ալ քօխա՞ բաներ կ'ըսես:

ՍՕՖԻ.— Հաւատա՛ որ ճշմարտութիւնը կը խօսիմ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Աղջիկը կարելի է մէկուն կը հաւենի միւսին չհաւենի՞ր:

ՍՕՖԻ.—Աննային փնտռածը էրիկ մըն է, կ'ուզէ փաստարանն ըլլայ, կ'ուզէ բժիշկ կամ դեղագործ կարեւորութիւնն չունի:

ՄԱՆՆԻԿ.—Շիտակը ես եթէ էրիկ մարդ ըլլամ այդ աղջիկը հարիւր հազար սկիւով ալ չեմ առներ:

ՍՕՖԻ.—Ի՛նչ ընէն խեղճերը, երկուքն ալ դրամի պէտք ունին:

ՄԱՆՆԻԿ.—Ինչո՞ւ, փաստարանները, բժիշկները միշտ դրամ կը շահին:

ՍՕՖԻ.—Ճակըն ասոնք դեռ նոր գործի սկսած մարդիկ են, յաճախորդ չունին, նոր պիտի ճանչցուին... այս իրիկունն ալ Աննան սովորականնէն աւելի տգեղ կ'երեւայ կոր աչքին:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ի՛նչ ալ տձեւ չըջագրեստ մը հագեր է, վրայէն կը թափթփի կոր:

ՍՕՖԻ.—Ախրձով ալ դրամ խարճած չըլլան... .

ՄԱՆՆԻԿ.— Դրամ ծախսեր ի՛նչ օգուտ ունի երբ մարդ ինք ճաշակի տէր չէ:

ՍՕՖԻ.—Արդէն խօսքը մէջերնիս այդ Պերճեանները շատ վարնոց մարդիկ են, հիմա հարստացեր են տեղի հետերնին կը տեսնուինք կոր... շիտակ չէ՞ ըսածս:

ՄԱՆՆԻԿ.— Շատ շիտակ է... Աննան դիտես քիչ մըն ալ խանկուր է:

ՍՕՖԻ.— Նո՞ր կը տեսնաս կոր:

ՄԱՆՆԻԿ.— Մինչեւ այսօր ուշագրութիւն չէի ըրած:

ՍՕՖԻ.— Ես օր մը առանց ֆօրսի տեսայ, շէնք շնորհք կոնակը դուրս ինկած էր... խօսուածք մըն ալ ունի քի կատարեալ չըլդիկ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Սուս եղի դէպի հոս կուգայ կոր:

Աննա ժպտերես կը մօտենայ երկու տիկիններուն.

ԱՆՆԱ.— Ինչո՞ւ ասանկ անկիւնն մը քաշուեր էք:

ՄԱՆՆԻԿ.— Սըկէ նըկէ կը խօսինք կոր:

ՍՕՖԻ (հիացական ակնարկ մը ուղղելով օրիորդին).— Այս իրիկունն քեզ աղուորցեր ես:

ԱՆՆԱ (պչրոտ).— Իրաւ կ'ըսես...

ՄԱՆՆԻԿ.— Այս նոր շրջագրեստդ ալ շատ վայելք է քեզի...

ԱՆՆԱ.— Մութ գոյնը միշտ աղէկ կ'երթայ ինծի:

ՍՕՖԻ.— Միւսիւ կարկամեանը և Տօքթոր վարդանը շատո՞նց է որ կը ճանչնաք:

ԱՆՆԱ (շիկնոտ).— Ո՛չ, դեռ նոր ճանչցանք... երկուքն ալ շատ շնորհքով երիտասարդներ են:

ՄԱՆՆԻԿ.— Այնպէս կ'երեւան կոր, երկուքին վրան ալ ազնուական հով մը կայ:

ՍՕՖԻ (ժպտուն).— Եկուր իրենցմէ մէկ հատը դուն ա՛ն:

ԱՆՆԱ (Ամչկոտ). — Տիկին Սօֆի ի՛նչ խօսքեր կ'ըսէք:

ՍՕՖԻ.— Չըլլալիք բան մը չէ ըսածս, շատ յարմար փեսացուներ են...

ԱՆՆԱ.— Այնպէս է, բայց...

ՍՕՖԻ.— Արդեօք չամուսնանալու ո՞ւրիտ ըրած ես... քեզի պէս աղուոր աղջիկ մը հարստութիւնն ալ ունի, ինչո՞ւ պիտի չամուսնանայ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց ո՞վ ըսաւ որ Աննան ամուսնանալու միտք չունի... ընդհակառակը ես դիտեմ որ քոյրը տիկին վերգինը շատ փափաք ունի օրիորդը կարգելու:

ԱՆՆԱ.— Ճիշտ է, քոյրս շատ ետեւէս ինկած է:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ես այնպէս իմացայ որ... ուրիշի մը հետ պիտի նշանուիք եղեր:

ԱՆՆԱ.— Որո՞ւ հետ...

ՄԱՆՆԻԿ.— Մէկը որ հիմա հոս ներկայ է:

ԱՆՆԱ.— Հասկացայ, Հրանդ էֆէնտին կ'ախար-
կէք... որովհետեւ մեր տունը շատ կուգայ կ'երթայ,
անանկ խօսք մը հանեցին... բայց հիմ չունի:

ՄԱՆՆԻԿ.— Այսուհանդերձ Հրանդ էֆէնտին շատ
չնորհքով մարդ է:

ԱՆՆԱ.— Հակառակը չեմ ըսեր...:

ՄԱՆՆԻԿ.— Եւ ըստ իս աւելի նախընտրելի է քան
կուկուճեան էֆէնտին կամ սօքթօր վարդանը:

ԱՆՆԱ.— Բայց դեռ անոնց հետ ալ որ և է խօսք մը
չենք ըրած:

Նոյն միջոցին Հրանդ էֆէնտի կը մօտենայ երկու
տիկիններուն եւ օրիորդին. Աննա կը հեռանայ:

ՀՐԱՆԴ (խօսքը Աննային ուղղելով).— Արդեօք իմ
գալուստս է որ ձեզ հոսկէ կը հեռացնէ:

ԱՆՆԱ.— Ի՛նչ կ'ըսէք Հրանդ էֆէնտի... քոյրս
նշան ըրաւ որ իր քովը երթամ... կը ներէք, նորէն
կը վերադառնամ:

ՀՐԱՆԴ (ցած ձայնով, խօսքը երկու տիկիններուն
ուղղելով).— Գիտէ՞ք թէ այս գիշերուան հացկե-
րոյթը ի՞նչ առթիւ կը տրուի:

ՍՕՅԻ.— Գիտէ՞ք... Աննան աղջիկտեսի հանելու
համար կարկամեանին ու սօքթօրին:

ՀՐԱՆԴ.— Արդէն իմացե՞ր էք:

ՍՕՅԻ.— Բնականաբար... ես երկու օրէ ի վեր
գիտէի...:

ՀՐԱՆԴ.— Մազ մնաց իմ գլուխս կը փաթթէին
կոր Աննան:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ես ալ այնպէս իմացած էի... ինչպէ՞ս
օձիքդ ազատեցիր:

ՀՐԱՆԴ.— Այնչափ մեծ դրամօժիտ մը ուղեցի որ
հրաժարեցան իրենց խորհուրդէն:

ՍՕՅԻ.— Այս երկու նոր քանտիտաները աւելի
դիւրանա՞ն են:

ՀՐԱՆԴ.— Անշուշտ... մարդիկը շատ նեղն են,
երկուքն ալ պարտքի մէջ խեղդուած են, իրենց դիրքը
պահելու համար ստիպուած են քիչով գոհանալ...

ՍՕՅԻ.— Ո՞րը աւելի յաջողելու յոյս ունի:

ՀՐԱՆԴ.— Կարծեմ փաստաբանը, որովհետեւ ան
աւելի քիչով պիտի գոհանայ քան բժիշկը:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց Տօքթօր վարդանը աւելի շնորհ-
քով մէկը կ'երեւայ կոր:

ՀՐԱՆԴ (արհամարհոտ).— Երկուքն ալ իբարմէ
վար չեն մնար:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց վերջապէս սօքթօրը Եւրոպա
սեւած, Բարիզի մէջ ուսում առած մարդ է:

ՀՐԱՆԴ.— Ո՞վ է ըսեր, Պոլսոյ բժշկական վար-
ժարանէն ելած է և քիչ մը ատեն ալ Բարիզ գացած
է... վկայականը Բարիզէն չէ, բայց ինք անանկ կլլե-
ցնել կ'ուզէ:

ՍՕՅԻ.— Դուն ալ միշտ կը սիրես չարախօսել:

ՀՐԱՆԴ.— Ընամարտութիւնը ըսելը չարախօսու-
թիւն է:

Նոյն միջոցին Աննա կը մօտենայ խումբին եւ
կ'ըսէ թէ սեղանը պատրաստ է: Բոլոր հիւրերը կ'իջնեն
վարի յարկը ուր կը զանուի մաշատարանը: Սեղանը զար-
դարուած է ծաղիկներով ու զանազան աղանդերնե-
րով: Տանտիրուհին ցոյց կուտայ ամէնուն ակտունները
եւ հրաւիրեալները կը բազմին: Ընդհանուր խօսակ-
ցութիւն մը կը սկսի:

ՎԵՐԳԻՆ.— Տօքթօր, իրա՞ւ է որ միտը շատ օգ-
տակար չէ մարդու համար:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ատիկա մարդու կազմուածքէն ու
խառնուածքէն կախում ունի, մարդ կայ որուն համար
միտը օգտակար է, մարդ կայ որուն միտս կուտայ...

ՅՈՒՎԱՆՓ.— Տօքթորը շատ ճիշտ կը խօսի, օրինակի համար, ինծի միտը աւելի փնաս կուտայ քան օգուտ ունի:

ԱՆՆԱ.— Չուկը միսէն աւելի օգտակար և սննդաւոր է եղեր:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Այո՛, օրիորդ, միայն թէ ո՛չ ամէն ձուկերը, ասկէ դատ, ինչպէս ըսի, միշտ նկատի առնելու է մարդու խառնուածքը, ստամոքսեր կան որոնք չեն կրնար զիրաւ մարսել միտը:

ՍՕՅԻ.— Ես, օրինակի համար, տանը մէջ միշտ խնդիր ունիք այս մասին, ամուսինս ձուկը չափազանց կը սիրէ, իսկ ես ընաւ չեմ սիրեր:

ԹՈՎԱՄԱՍ.— Եթէ տանը մէջ ձուկն է ձեր ընտանեկան ներդաշնակութիւնը խանդարողը փնաս չունի:

ՍՕՅԻ.— Բայց չէնք շնորհք կը կուռնիք երբեմն այս պատճառաւ իրարու հետ...:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Բարեբախտաբար այդ կոիւնները ձեզ մինչև Դատաստանական խորհրդին առջեւ չեն տանիր: Թէեւ արդարութիւնը կը պահանջէ որ էրիկ կրնական միջեւ ճաշակի տարբերութիւնը ամուսնալուծութեան բաւական զօրաւոր պատճառ մը ըլլայ:

ՀՐԱՆԴ.— Գիտէ՞ք որ այս միջոցիս, Դատաստանական խորհուրդին առջեւ վաթսուն հատ ամուսնալուծութեան դատ կայ եղեր:

ՍՕՅԻ.— Ի՞նչ կ'ըսէք, Հրանդ էֆէնտի:

ՀՐԱՆԴ.— Այո՛, Դատաստանական խորհուրդի անդամներէն մէկը ըսաւ:

ՎԵՐԳԻՆ.— Բիշ օրէն կարծեմ վաթսունմէկ պիտի ըլլայ դատերուն թիւը:

ՄԱՆՆԻԿ (հետաքրքիր).— Ինչպէ՞ս, ինչպէ՞ս... ամուսնալուծութեան խնդիր մը կայ:

ՎԵՐԳԻՆ.— Անանկ բան մը ականջս հասաւ...:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ո՞վ են ամուսնալուծութիւն ուզողները:

ՎԵՐԳԻՆ (խորհրդաւոր).— Շատ ծանօթ ընտանիք մը... և դեռ նոր ամուսնացած:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց անունը տո՛ւր տեսնենք... ես կը ճանչնամ:

ՎԵՐԳԻՆ.— Հարկաւ կը ճանչնաս:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ըսէ՛, ո՞վ են...:

ՎԵՐԳԻՆ.— Չէ՛, անուն չեմ ի տար... քանի մը օրէն կ'իմանաք, չեմ ուզեր որ խօսքը ինէ ելլէ:

ՍՕՅԻ.— Բայց քանի որ դուն իմացեր ես, ըսել է ուրիշներն ալ գիտնի:

ՎԵՐԳԻՆ.— Չեմ կարծեր, խնդիրը շատ զաղտուկ պահուած է... ես զիպուածով իմացայ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Եթէ անուն տալ չես ուզեր՝ դոնէ խնդիրը պատմէ՛...:

ՎԵՐԳԻՆ.— Խնդիրը ի՞նչ կ'ուզես որ ըլլայ, անհաւատարմութիւնը... բայց շատ զարմանալի պատմութիւն մըն է:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչո՞ւ զարմանալի:

ՎԵՐԳԻՆ.— Որովհետեւ անհաւատարմութիւն գործողը կինն է և ամուսնալուծութիւն պահանջողն ալ ինքն է:

ՍՕՅԻ.— Ինչպէ՞ս կ'ըլլայ ատիկա...:

ՎԵՐԳԻՆ.— Պարզապէս ամուսինը կ'ամբաստանէ կոր թէ՛ ան եղած է իր անհաւատարիմ ըլլալուն պատճառը, թէ ամուսինին զրգումով անհաւատարմութիւն բրած է և թէ նոյն իսկ ամուսինը ինք իր ձեռքով սիրահար մը ձարած է իրեն...:

ՍՕՅԻ.— Բայց ինչո՞ւ համար...:

ՎԵՐԳԻՆ.—Որպէս զի ինքն ալ կարենայ իր հոմանուհիին հետ ժամանակ անցընել:

ՍՕՖԻ.—Բայց անունները տուր անուններ:

ՎԵՐԳԻՆ.—Առաջուրն է ըսի որ անուն աալ... չեմ ուզեր... քիչ մը համբերեցէք ու կ'իմանաք:

ՀՐ ՆԴ.—Ըստ իս լաւ կ'ըլլայ որ այս խօսքերը գոցենք:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչո՞ւ համար... շատ զուարճալի պատմութիւն մըն է այս...

ՀՐ ՆԴ.— Կրնայ ըլլալ բայց աւուր պատշաճի պատմութիւն մը չէ:

ՍՕՖԻ.— Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք:

ՀՐ ՆԴ.— Ի՞նչ պէտք կայ այս տեսակ պատմութիւններով դայթակղեցնելու անոնք որոնք ամուսնանալ կը պատրաստուին:

ՅՈՎՍԷՓ.— Կեցցես, շատ իրաւունք ունի Հրանդ էֆէնտին, այս իրիկուն այդ տեսակ խօսքերու պտենը չէ:

ՎԵՐԳԻՆ.— Արդէն ես խօսքս լինցուցի:

ԲԺԻՇԿԻ (խօսակցութեան նիւթը փոխելու համար).— Լօյտ շօրձին յայտարարութիւնը կարդացի՞ք:

ՓԱՍՏԱՒԱՆԸ.— Շատ կարեւոր յայտարարութիւն մըն էր:

ՅՈՎՍԷՓ.— Այդ տեսակ յայտարարութիւններ շատ կարդացինք...

Եւ անա ծայր կուտայ քաղաքական խօսակցութիւն մը որ կը տեւէ մինչեւ հաշին աւարտելը: Հրաւիրեալները կուշտ ու կուռ յագնեալէ ետքը անուշեղէններով եւ գինիներով կը պատուասիրուին եւ սեղանը կը թողուն զուարթ տպաւորութեան ներքեւ:

Վերը, հիւրասրահը կրկին զատ զատ խումբերու

կը բաժնուին ու կը շարունակեն խօսակցել:

Տիկին Վերգին, Մաննիկ եւ Սօֆի քով քովի նստած են, իսկ էրիկ մարդիկ զատ զատ խումբ կազմած:

ՍՕՖԻ (խօսքը Վերգինին ուղղելով).— Գործը կ'եփի՞ կոր:

ՎԵՐԳԻՆ.— Ի՞նչ գործ...

ՍՕՖԻ.— Այն գործը որուն համար այս զիչեր հոս հաւաքուած ենք... պարապ տեղը ինչ մի պահեր, ես ամէն բան գիտեմ, նոյնպէս տիկին Մաննիկը... այս զիչեր պիտի որոշենք թէ օրիորդ Աննան որո՞ւ պիտի նըշանենք փաստաբան կարկամեանին թէ տօքթոր Վարդանին:

ՎԵՐԳԻՆ.— Ո՞վ ըսաւ թէ ատանկ խնդիր մը կայ:

ՍՕՖԻ.— Իմացայ... պահելու բան մը չէ ատիկա, գիտենք որ միշտ դիտաւորութիւն ունիք Աննան ա՛մուսնացնելու եւ ինչո՞ւ պիտի չամուսնացնէք...

ՎԵՐԳԻՆ.— Պահելիք բան մը չի կայ, միայն թէ գործը չլինցած չենք ուզեր որ զուրսը տարածայնուի... քեզի համար ս'ըր աւելի յարմար է, փաստաբանը թէ տօքթորը...

ՍՕՖԻ.— Շիտակը ես տօքթորը աւելի համակրելի կը գտնամ կոր...

ՎԵՐԳԻՆ.— Ես ալ այդ կարծիքը ունիմ... միւսին վրայ պաղութիւն մը, ինքնահաւանութիւն մը կայ: Բայց Յովսէփ էֆէնտին աւելի կ'ուզէ գործը կարկամեանին հետ կարգադրել:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց ձեր ու մեր կարծիքէն առաջ պէտք է քրոջդ հարցնել թէ երկուքէն ս'ըր կը նախընտրէ:

ՎԵՐԳԻՆ.— Գոյրս զարմանալի է, ինք թողորովին անտարբեր է եւ կ'ըսէ թէ որը որ ըլլայ իրեն կը յարմարի:

ՄԱՆՆԻԿ.— Թօհն՝ փ բան, ինք իրեն համար ճաշակ չունի՞ :

ՍՕՖԻ.— Եթէ այդպէս սնտարբեր է, ատիկա կը նշանակէ որ թերեւս մէկը կը սիրէ :

ՎԵՐԳԻՆ.— Չէ՛, Աննան անանկ բաներ չունի...

ՍՕՖԻ.— Չեւայ չըանդ էֆէնտիին սիրահարած ըլլայ :

ՎԵՐԳԻՆ.— Ատ ուրկէ՞ հանեցիր :

ՍՕՖԻ.— Ի՞նչ գիտնամ անանկ խօսք մը լսեցինք որ իրարու հետ պիտի նշանուին... ճշմարիտը շատ ուրախացայ, որովհետեւ անկեղծ խօսք մը ըսե՞մ, Հրանդ էֆէնտին թէ՛ կարկամեանէն և թէ՛ տօքթոր Վարդանէն աղէկ է, թէ՛ դէմքով, թէ՛ կրթութեամբ, թէ՛ ընտանեկան ազնուականութեամբ, թէ՛ դիրքով... :

ՎԵՐԳԻՆ.— Իբրև է միջոց մը ատանկ խօսքեր մը անցան, բայց ետքը չեղաւ :

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչո՞ւ համար :

ՎԵՐԳԻՆ (վարանոտ).— Չեղաւ... անյարմարութիւններ կային... քոյրս ալ շատ փափաք չունէր Հրանդ էֆէնտին առնելու... վերջապէս չուզեցինք :

ՍՕՖԻ.— Մեղք է եղեր, Հրանտ էֆէնտիին պէս փեսայ մը պատիւ մըն է ունենալ... բոլոր բարձր դասու ընտանիքներուն հետ յարաբերութիւն ունի :

ՎԵՐԳԻՆ.— Փա՞ռք Աստուծոյ մենք ալ այդ յարաբերութիւնները ունինք... հիմա դուք քոյրս կանչեցէք և կամաց մը միտքը հասկցէք, տեսնենք աւելի ո՞րը կը նախընտրէ կոր... ես հիմա կ'երթամ և աշիկա ձեր քովը կը զրկեմ :

Վերգին կը հեռանայ եւ քիչ յետոյ Աննա կուգայ երկու տիկիններուն քով :

ԱՆՆԱ (ժպտուն).— Քոյրս ըսաւ որ ինծի էք ուզեր :

ՍՕՖԻ.— Այո՛, նստէ՛ քովերնիս, քեզի հարցում մը ունինք ընելիք... բայց պէտք է որ անկեղծօրէն պատասխանես :

ԱՆՆԱ (հետաքրքիր).— Ի՞նչ հարցում է :

ՍՕՖԻ (խորհրդաւոր).— Ես և տիկին Մաննիկը կ'ուզենք բան մը հասկնալ : Միայն թէ, կը կրկնեմ, պէտք է որ անկեղծօրէն պատասխանես :

ԱՆՆԱ.— Ատ ի՞նչ խորհրդաւոր ձեւեր են, իս դող կը հանէք կոր :

ՄԱՆՆԻԿ (ժպտելով).— Դող ելլելիք բան չի կայ... որո՞ւն համար տուիր որոշումդ :

ԱՆՆԱ (շիկնելով).— Ի՞նչ որոշում :

ՄԱՆՆԻԿ.— Տօքթորը թէ փատարան... ամէն բան գիտենք, պարսպ տեղը մենէ ծածկելու մի՛ աշխատիր, հիմա միայն հետաքրքիր ենք իմանալու թէ՛ որո՞ւն հետ կը փափաքիս ամուսնանալ, տօքթոր Վարդանին հետ թէ՛ կարկամեան էֆէնտիին հետ :

ԱՆՆԱ (բոպէ մը մտածելէ ետքը).— Չեղի անկեղծօրէն բան մը ըսե՞մ... դեռ որոշում մը չեմ տուած :

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչո՞ւ համար :

ԱՆՆԱ.— Չեմ գիտեր. ժամանակ չունեցայ այդ մասին մտածելու, ասկէ դատ, շիտակը ըսե՞մ, քիչ մը անաարբեր եմ այդ մասին, ինծի համար երկուքն ալ յարմար ամուսիններ կրնան ըլլալ :

ՍՕՖԻ (խնդալով).— Բայց վերջապէս երկուքէն մէկը պիտի ընտրես... չես կրնար երկուքը միասին առնել :

ՄԱՆՆԻԿ.— Ես եթէ քու տեղը ըլլամ տօքթորը կ'ընտրեմ :

ԱՆՆԱ.—Իրա՞ւ կ'ըսես... ինչո՞ւ համար:

ՄԱՆՆԻԿ.—Աւելի համակրելի է, աւելի խօսուն է, աւելի ներկայանալի մ, կը կ'երեւայ կոր:

ԱՆՆԱ.—(լուրջ).—Յերկուքն ալ թէ՛ իրենց առաւելութիւնները ունին և թէ՛ իրենց թերութիւնները... օրինակի համար, բժիշկի հետ ամուսնանալը շատ հաճելի չէ կ'լսեն:

ՍՕՖԻ.—Ինչո՞ւ համար...

ԱՆՆԱ.—Շատ դրադած կ'ըլլայ, յետոյ փոխանցիկ հիւանդութիւններ ունեցողներուն քով կը մտնէ կ'ելլէ, ազատ ժամ չունի, ամէն վայրկեան կրնան զինքը առնել տանիլ: Նոյնիսկ գիշերը պառկած տեղը... այնպէս չէ... Ես բարեկամուհի մը ունիմ որ բժիշկի հետ ամուսնացած է և այս պատճառաւ միշտ կը գանգատի, մանաւանդ այդ գիշերային այցելութիւններէն:

ՄԱՆՆԻԿ.—Բայց տօքթոր վարդանը դեռ նոր յաճախորդներ պիտի գտնայ և կարծեմ երկար ատեն զինքը գիշերները պիտի կրնայ վայելել:

ՍՕՖԻ.—Փաստարանն է որ կը նախընտրես:

ԱՆՆԱ.— Ես ատանկ բան չըսի... երկուքն ալ կը յարմարին, նախընտրութիւն չունիմ:

ՍՕՖԻ.— Շատ տարօրինակ աղջիկ ես եղեր... երբեք չէի տեսած աղջիկ մը որ երկու երիտասարդներու միջեւ ընտրութիւն մը չկրնայ ընել:

ՄԱՆՆԻԿ (հեգնական).— Ամէնէն կարճ ճամբան ետզընք թուրայով կատարելու է ընտրութիւնը:

ԱՆՆԱ.— Ծաղրեցէ՛ք զիս օրչափ կ'ուզէք, բայց ըսիք որ անկեղծօրէն պատասխանեմ ձեր հարցումին, ես ալ անանկ ըրի:

ՍՕՖԻ.— Ուրեմն սր և է սէր կամ համակրանք չի կայ սրտիդ մէջ մէկուն կամ միւսին հանդէպ:

ԱՆՆԱ (անտարբեր).— Չէ՛:

ՍՕՖԻ.— Այն ատեն ինչո՞ւ կ'ուզես ամուսնանալ:

ԱՆՆԱ.— Նախ ամուսնանալ ուզողը ես չեմ, այլ քոյրս և քեռայրս, յետոյ կ'ըսեն թէ սէրը յաճախ ամուսնութենէն ետքը կուգայ:

ՍՕՖԻ.— Յաճախ այդպէս կ'ըլլայ, բայց երբեմն ալ չի գալիքը կը բռնէ:

ԱՆՆԱ.— Ուրեմն բախտին կը ձգենք ատիկա:

Նոյն միջոցին տօքթոր վարդան, սիկառէթը բերանը ժպտուն դէմքով մը կը մտնեայ խօսակիցներուն:

ՏՌԲՌԸ (կտրտուելով).— Արդեօք անհանգիստ կ'ընեմ արկիւնները և օրիորդը:

ՄԱՆՆԻԿ.— Այդ ի՞նչ խօսք է, տօքթոր, ընդհակառակը պատիւ կ'ընէք մ'եզի, հրամանեցէ՛ք կ'աղաչեմ, նստեցէք:

ՏՌԲՌԸ (նստելով).— Շատ շնորհակալ եմ... արդեօք կրնամ հասկնալ թէ ինչ նիւթի վրայ կը խօսակցէիք:

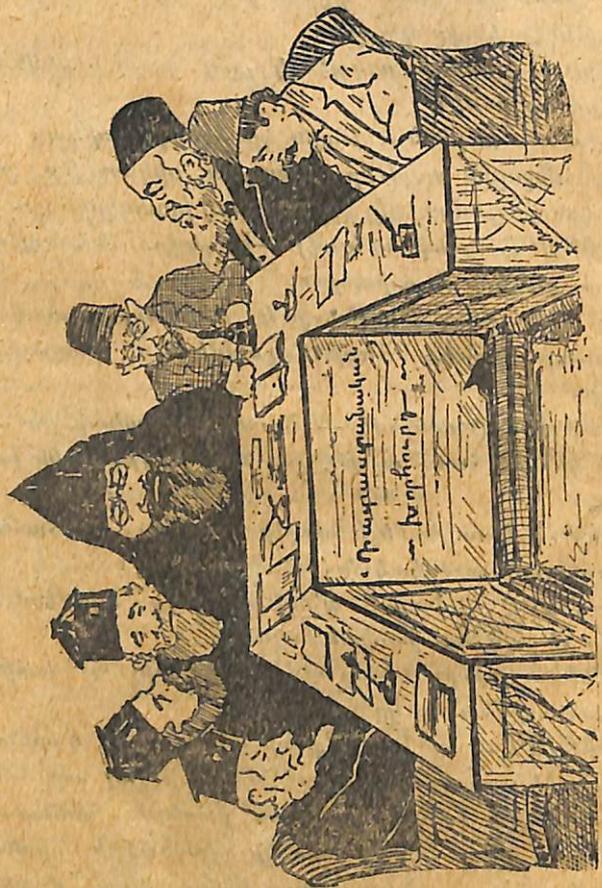
ՍՕՖԻ.— Շատ հաճելի նիւթի մը վրայ... հաճելի և միանգամայն այժմէական... սիրոյ վրայ:

ՏՌԲՌԸ.— Իրա՞ւ կ'ըսէք, բայց այժմէական նիւթ մը չէ այդ այլ յաւիտենական:

ՍՕՖԻ.— Օրիորդ Աննա այս մասին քիչ մը տարօրինակ տեսութիւններ կը պտրզէր:

ՏՌԲՌԸ.— Կը կարծէ՛ք որ օրիորդ մը կարենայ բաւական ձեռնհաս հեղինակութիւն մը ըլլալ այս տեսակ ծանրակշիւ հարցի մը մասին խօսելու համար... բայց թողունք այս կէտը, շատ կը փափաքէի զիսնալ թէ ի՞նչ կարծիք յայտնեց օրիորդ Աննա սիրոյ մասին:

ՍՕՖԻ.— Օրիորդ Աննա կ'ըսէ թէ սէրը երկու ամուսիններու միջեւ ամուսնութենէն ետքն է որ ծընունդ կ'առնէ:

ԴԱՏԱՏԱՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ՄԷԿ ՆԻՍՏԸ

ՏՕԹԹՈՐ ՎԱՐԴԱՆ

ԱՆՆԱ.(բողոքելով).—Մեշտ այդպէս կ'ըլլայ չըսի ,
այլ ըսի որ յաճախ այդպէս է :

ՏՕՔԹՈՐԸ.—Եւ ի՞նչ առթիւ օրիորդը այս վճիռը
արձակեց .

ՄԱՆՆԻԿ(խնդալով).— Ահաւասիկ անխորհրդապահ
հարցում մը :

ՏՕՔԹՈՐԸ.—Ներեցէ՛ք ուրեմն , տիկին , ետ կ'առ-
նեմ զայն :

ՍՕՅԻ.— Իրողութիւնը այն է որ չենք կրնար ըսել
թէ ի՞նչ առթիւ օրիորդը այդ յայտարարութիւնը ըրաւ ,
բայց առիկա կարեւորութիւն չունի , միայն կ'ուզենք
հասկնալ , աօքթոր , թէ դուք ալ համակարծիք էք
օրիորդ Աննային :

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Խնդիրը շատ կնճռոտ է և կարելի չէ
անմիջապէս լուծել , այսուհանդերձ ես ալ համամիտ
եմ օրիորդին և նոյն իսկ կը նախընտրեմ որ երկու ա-
մուսիններու միջեւ սէրը ամուսնութենէն ետքը ծնի ,
որովհետեւ այդ պարագային անոր հիմերը աւելի հաս-
տատուն կ'ըլլան . . . մէկէն ի մէկ ծնունդ առած սէրերը
կամ շանթի հարուածները շուտով կ'անցնին : Այնպէս
չէ՞ օրիորդ :

ԱՆՆԱ. (քիչ մը ամչկոտ).— Այնպէս է . . . կամ այն-
պէս կ'ենթադրեմ որ ըլլայ . . . ես փորձառութիւն չու-
նիմ այս մասին :

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Այսինքն սիրոյ շանթի հարուածներ
չէ՞ք ունեցած :

ԱՆՆԱ.— Երբեք . . .

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Իմաստուն օրիորդ մըն էք ուրեմն . . .
Իսկ դո՞ւք , տիկիններ . . .

ՍՕՅԻ.— Իբրեւ խոստովանահա՞յր կ'ուզէք այս
հարցումը :

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ոչ , իբրեւ հոգեբան :

ՍՕՅԻ.— Լաւ ուրեմն , ես իմ մասին կրնամ յայտա-
բարել թէ երբեք այդ տեսակ շանթի հարուածներ չեմ
ունեցած :

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Իսկ դո՞ւք տիկին Սամուրեան :

ՄԱՆՆԻԿ.— Ես անգամ մը միայն ունեցած եմ այդ
շանթի հարուածը և մինչեւ այսօր կը տեսէ :

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Բայց արտաքոյ կարգի բան մըն է ձեր
ըսածը , տիկին , շարունակական շանթի հարուած մը . . .

ՄԱՆՆԻԿ (խնդալով).— Իրողութիւնը այս է :

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ներելի՞ է հարցնել թէ այդ շանթի
հարուածը որո՞ւն համար զգացած էք :

ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց պէտք էր որ գուշակէիք :

ՏՕՔԹՈՐԸ. (վարանտ).— Շիտակը գուշակի ոգի
չունիմ . . .

ՄԱՆՆԻԿ (հպարտ ու հանդիսական).— Ամուսնացած
պարկեշտ կին մը այդ շանթի հարուածը կրնայ զգալ
միմիայն իր ամուսնոյն համար :

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Որչա՛փ ապուշ եմ որ այդչափ պարզ
բան մը չկրցայ գուշակել :

ՍՕՅԻ (հեգնական).— Եւ ինքզինքնիդ հոգեբանի
տե՞ղ գրած էք :

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Հոգեբանները անպատճառ անսխալ
չեն ըլլար :

Նոյն միջոցին փաստաբանն ալ ճարպիկ շարժու-
մով մը մօտեցաւ խումբին :

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ (ժպտեղես).— Արդեօք իմ ներկայու-
թիւնս աւելո՞րդ է այստեղ :

ՍՕՅԻ.— Ընդհակառակը լրացուցիչ մասը կը կազ-
մէք դուք և ձեր բացակայութիւնն էր որ զգալի էր :

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Շատ ազնիւ էք , տիկին , արդեօք

կրնամ հարցնել թէ ինչ էր ձեր խօսակցութեան նիւթը :

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Հոգեբանական նիւթ մը :

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Օ՛, օ՛, ինծի համար բոլորովին անհասկնալի է ուրեմն :

ՍՕՖԻ.— Ո՛չ, այդչափ բարձր ու կնճոտ հոգեբանութիւն չէ... պարզապէս սիրոյ վրայ կը խօսէինք :

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Սիրոյ վրայ, ուրեմն ես ալ կըրնամ մտանակցել խօսքի :

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ինքզինքնիդ կարող կը զգա՞ք այդ բանին :

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Բնականաբար, սիրային խնդիրներու մասնագէտ եմ :

ՍՕՖԻ.— Վա՛յ... այն ատեն ըսէ՛ք տեսնեմ շանթի հարուածին կը հաւատաք :

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Անշուշտ կը հաւատամ, մանաւանդ որ իմ գլխուս եկած է :

ՍՕՖԻ (հետաքրքիր).— Ձեր գլխուս եկած է... պատմեցէք ուրեմն այդ սիրային արկածը :

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Կամ փորձանք...

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Այդ աւելի ճիշտ է... միայն թէ ներքին է արդեօք օրիորդներու քով այդ տեսակ պատմութիւններ պատմելը :

ՍՕՖԻ.— Գայթակղական մանրամասնութիւններ կան...

ԱՆՆԱ.— Եթէ կ'ուզէք ես կը հեռանամ :

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Բայց ո՛չ, պարզ պատմութիւն մըն է, գրեթէ հովուերգութիւն մը և յետոյ, պէտք է նախապէս ըսեմ որ հին, անցած պատմութիւն մըն է որ այլ եւս որ և է հետք չէ թողուցած մէջս... մանաւանդ թէ այն որ այդ շանթի հարուածը տուաւ, այսօր ամուսնացած է և զաւակներու մայր :

ՍՕՖԻ.— Այդ բացատրութիւնը տալերնէդ ետքը, այլեւս պէտք չի մնար օրիորդ Աննային հեռանալուն... հիմա պատմեցէք տեսնենք :

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Անշուշտ չէք պահանջեր որ անուն տամ :

ՍՕՖԻ.— Բնականաբար... կատարեալ սիրահար մը միշտ գաղտնապահ պէտք է ըլլայ :

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Իրաւաբանական համալսարանը նոր աւարտած էի և փայլուն քննութիւնէ մը ետք վկայականս ստած :

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Այդ մանրամասնութիւնները մեզ չեն շահագրգռեր և կարծեմ որ և է կապակցութիւն չունին շանթի հարուածին հետ :

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Տակաւին մասնաւոր գրասենեակ չունէի և ծանօթ փաստաբանի մը քով իբրև օգնական կը պաշտօնավարէի... ինչպէս յայտնի է բոլոր համալսարանէ ելող փաստաբանները այս կերպով սկսած են իրենց ասպարէզը :

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Գանք շանթի հարուածին...

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Բայց կը խնդրեմ, քիչ մը համբերող եղէք... Օր մը, գատական դործի մը համար կլին մը ներկայացաւ և ուզեց բաթրօնս տեսնել, բայց որովհետեւ ինք հոն չէր, ես ընդունեցի տիկինը : Քառասունը հինգ տարեկանի մօտ, գիրուկ կլին մըն էր, տակաւին թարմ ու գեղեցիկ...

ՏՕՔԹՈՐԸ (խնդալով).— Այդ կլինէն էրքեզ շանթահարողը :

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Ոչ, սիրելիս, այլ իրեն ընկերացող մանկամարդ աղջիկը, հազիւ 18 տարեկան հրաշալի գեղուհի մը... դեղին մազեր, կաթնաթոյր մորթ մը,

կապոյտ աչքեր, փոքրիկ բերան մը և մարգրիտէ ակ-
ռաներու շարք մը: Ազդեցութիւնը վայրկենական ե-
ղաւ... , խոր յուզում մը ամբողջ էութիւնս սարսեց,
սիրտս սկսաւ ուժգին բարախիլ...

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Եանթի հարուածին ամբողջ ախտա-
նիշները:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Այցելուն իր խնդիրը բացատ-
րեց... Ժառանգական դատ մըն էր, մտիկ ըրի, առանց
մեծ բան մը հասկնալու, որովհետեւ ամբողջ միտքս,
ուշադրութիւնս, երեւակայութիւնս մանկաւարդ գե-
ղու ինն գացած էր... բարեբախտաբար բաթրօնս եկաւ
և տիկինը անոր հետ սկսաւ խօսակցիլ: Իսկ ես ակա-
մայ զիրենք առանձին թողուցի և քաշուեցայ գրասեն-
եակս:

ՍՕՖԻ (յուսասխար).— Եւ հոտ աւարտեցա՞ւ հովուեր-
դութիւնը:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Բայց ո՛չ, տիկին, դես սկիզբն
ենք երկանց... բաթրօնս այդ տիկնոջ դատը ինծի
յանձնեց և այս առթիւ սկսայ յաճախիլ իր տունը: Ա-
մէն անգամ գեղանի օրիորդը, որ իր աղջիկն էր, ներ-
կայ կը գտնուէր մեր տեսակցութեան ու ամէն անգամ,
իւր մասին զգացած սէրս, — որովհետեւ ճշմարիտ սէր
մը կը զգայի իր մասին, — ա՛լ աւելի կը հրահրէր
սիրտս: Օր մըն ալ, երբ կրկին իրենց այցելութեան
զացած էի, մայրը բացակայ էր և օրիորդը ընդունեց
զիս առանձին: Անակնկալ առիթ մըն էր այս որմէ պէտք
էր օգտուիլ...

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Եւ օգտուեցաք:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Բնականաբար:

ՍՕՖԻ.— Բայց ի՞նչ ձեռով:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Պարզապէս յայտնեցի այն ան-
հուն, անսահման սէրը որ կը զգայի և ըսի բոլոր այն
խենդութիւնները որ սիրահար մը կ'ըսէ նմանօրինակ
վայրկեաններուն:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Եւ օրիորդը դայթակղեցաւ ու ձգեց
փախաւ քովէդ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Չէ՛, ընդհակառակը, հաճոյքով
լսեց սիրային յայտարարութիւններս և նոյնիսկ զգա-
ցուց թէ ինծի հանդէպ անտարբեր չէր:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Եւ դուն վերացար եօթներորդ եր-
կինքը:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Թերեւս աւելի բարձրերը:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Չգուշացի՛ր թաւալզոր անկու-
մէն:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Եւ ա՛հա՛ մեր միջեւ հովուերդու-
թիւն մը սկսաւ որ տեւեց մինչև ժառանգական խնդ-
րին կարգադրութիւնը որմէ ետքը մայր ու աղջիկ մեկ-
նեցան Եւրոպա և օր մըն ալ թերթերուն մէջ կտրուցի
թէ օրիորդը ամուսնացած էր հարուստ վաճառականի
մը տղուն հետ:

ՍՕՖԻ.— Որ կը կոչուի՞...

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Չէ՛, տիկին, նախապէս ըսինք թէ
անուն պիտի չտայինք:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Խոստովանէ՛ որ սիրային արկածդ
չատ հետաքրքրական չէր:

ՄԱՆՆԻԿ.— Եւ հող վերջացա՞ւ ամէն բան:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Ի՞նչ կ'ուզէիք որ ըլլար:

ՄԱՆՆԻԿ.— Չեմ գիտեր, բայց վերջապէս կրնար
չարունակութիւն մը ունենալ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Դժբախտաբար շարունակութիւն

չունեցաւ, որովհետեւ ա՛լ անգամ մըն ալ չտեսայ զինքը:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Առաջին և վերջին շանթի հարուածը եղաւ սպիկա:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Ուրիշ մէկ քանի շանթի հարուածներ ալ կրած եմ:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Կ'երեւայ որ մասնաւոր տրամադրութիւն մը ունիս այդ բանին համար:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Այո՛... զիւրաւ սիրահարելու տրամադրութիւն մը, չափազանց զգացումի արդիւնք թերեւս:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Եւ ընդհանրապէս դեղին մազերն են որ կ'ազդեն վրայ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Գոյնը նշանակութիւն չունի, հաւասարապէս ազդուած եմ թէ՛ խարտեաշներէն, թէ՛ թուխերէն և թէ՛ շիկազոյններէն:

ՏՕՔԹՈՐԸ (հեզնական).— Սեւամորթ չիկա՞յ հաւաքածոյին մէջ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Ո՛չ տակաւին...

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Եւ հակառակ բոլոր այդ շանթի հարուածներուն՝ կանգուն մնացեր ես մինչեւ այսօր:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Այո՛, որովհետեւ զիւրաւ մոռնալու յատկութիւնը ունիմ:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Քեզի անկեղծ խօսք մը ըսե՛մ... Եթէ աղջիկ ըլլայի երբեք պիտի չուզէի ամուսնանալ քու խառնուածքդ ունեցող մէկու մը հետ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Ինչո՞ւ համար:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ի՞նչ կ'արժէ այն սէքը որ տեւականութիւն չունի եւ մէկ օրէն միւսը կը մոռցուի:

ՍՕՖԻ.— Շատ իրաւունք ունի տօքթորը. մի՛ ըսէք որ չափազանց զգայուն էք, այլ խոստովանեցէք որ բնաւ զգացում չունիք եւ ինչ որ դուք շանթի հարուած

կը նկատէք ուրիշ բոն չեն, այլ եթէ պարզ ֆանթեզիներ, capriceներ...

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ (քիչ մը շփոթած).— Ձիս չափաեանց խստութեամբ կը դատէք:

ՍՕՖԻ.— Ձեր խօսքերուն համեմատ կ'ընենք մեր դատաստանը:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ես, պարոն Կարկամեան, եթէ ձեր տեղը ըլլայի՝ երբեք շանթի հարուածներուս խօսքը պիտի չընէի:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Ինչո՞ւ համար:

ՄԱՆՆԻԿ.— Որովհետեւ ամուսնութեան թեկնածու մըն էք և եթէ օրիորդները իմանան ձեր այս յեղձեղուկ նկարագիրը, հետու պիտի փախչին ձեռքէ:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Շահեկան է այս մասին իմանալ օրիորդ Աննային կարծիքը:

ԱՆՆԱ (վարանոտ).— Խնդիրը այնչափ կհնձոտ է որ ես չեմ համարձակիր կարծիք մը յայտնել...

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ինչո՞ւ համար կհնձոտ պիտի ըլլայ, շատ պարզ խնդիր մըն է և ձեր կարծիքն ալ անհրաժեշտ է լսել...

Խնդիրը իր բուն էութեան մէջ ներկայացնեմ ձեզի... պարոն Կարկամեան այնպիսի խառնուածք մը ունի, ըստ իր իսկ խոստովանութեան, որ առաջին տեսած աղջկան կը սիրահարի և յետոյ անմիջապէս կը մոռնայ զայն, ուրիշի մը սիրահարելու համար, սսիկա կ'անուանէ ինք շանթի հարուած և զգացումի փափկութիւն կամ չափազանցութիւն... արդ, դուք պիտի ըսէք հիմա թէ՛ այդպիսի խառնուածքով մարդ մը կրնա՞յ տիպար ամուսին մը ըլլալ...

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Դուք, Տօքթոր վարդան, պար-

զապէս ինծի դէմ փրօփականտ մը կ'ընէք կոր և միևնոյն ատեն խօսքերս ալ կը խեղաթիւրէք կոր:

ՏՕՔԹՈՐԸ.—Ահաւասիկ ծանր ամբաստանութիւն մը և ես տիկիններուն կը զիմեմ հարցնելու համար թէ ըսածներուս մէջ խեղաթիւրում կա՞յ:

ՍՕՖԻ.—Չէ՛, դուք ըսիք ինչ որ քիչ մը առաջ պարոն կարկամեան ըսաւ:

ՄԱՆՆԻԿ.—Այնպէս է:

ԱՆՆԱ.—Ես ալ նոյնը կը հաստատեմ:

ՏՕՔԹՈՐԸ.—Պարոն կարկամեան կը տեսնէք որ դատը կորսնցուցիք: Հիմա, օրիորդ Աննա, ձեր կարծիքը յայտնեցէք տեսնենք:

ԱՆՆԱ.—Զիս շատ նեղ դրութեան մէջ կը դնէք, որովհետեւ եթէ կարծիքս անկեղծօրէն յայտնել ուզեմ, նպատաւոր պիտի չըլլայ պարոն կարկամեանի համար:

ՏՕՔԹՈՐԸ.—Կեցցէ՛ք օրիորդ Աննա, ձեր այդ յայտարարութիւնը արդէն բաւական է և աւելի բացատրութիւններու մէջ մտնելու պէտք չունիք:

ՍՕՖԻ.—Բայց, տօքթօր, հիմա որ պարոն կարկամեանը դատապարտեցինք, կարգը ձեզի եկաւ, դուք ալ պէտք է որ մեզի բացատրէք ձեր ըմբռնումները կամ գաղափարները սիրոյ մասին:

ՏՕՔԹՈՐԸ.—Իմ ըմբռնումներս շատ յստակ են... ևս կը հաւատամ սիրոյ տեսականութեան և այն համոզումը ունիմ որ երբ մարդ մէկ անգամ անկեղծօրէն կը սիրէ, այլեւս չկրնար հրաժարիլ այդ սէրէն կամ մոռնալ դայն:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.—Այդ տեսակ տեսական սէր մը ունեցած էք երբեք:

ՏՕՔԹՈՐԸ.—Ո՛չ տակաւին... եթէ ունենայի հիմակ ամուսնացած կ'ըլլայի:

ՍՕՖԻ.—Ահաւասիկ տիպար ամուսին մը ըլլալու արժանի մէկը:

ՏՕՔԹՈՐԸ.—Շնորհակալ եմ, տիկին, ձեր փաղաքշական գնահատումին համար:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.—Այդ յայտարարութիւնները ո և է նշանակութիւն չունին ինծի համար:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ինչո՞ւ...
ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.—Որովհետեւ անկեղծ չեմ և կը յայտարարուիմ մասնաւոր նպատակով մը, մինչդեռ ես առանց որ եւ է նկատողութեան, իմ գաղափարս արտայայտեցի:

ՏՕՔԹՈՐԸ (սրտմտած) .— Կարծեմ իրաւունք չունիք իմ խօսքերուս անկեղծութիւնը կասկածանքի ենթարկելու: Եւ յետոյ ի՞նչ մասնաւոր նպատակ կրնամ ունենալ այսպիսի կարծիք մը յայտնելով:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Ո՞վ գիտէ... թերեւս ամուսնական ծրարիք մը:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Կը խնդրեմ որ ձեր բերնէն ելած խօսքերը կռէք,

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Շատ լաւ կշռուած են...

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ընդհակառակը առանց մտածելու կը խօսիք և եթէ այդ կերպով շարունակէք...

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ (ընդմիջելով) .— Ի՞նչ կրնայ ըլլալ...

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Անհաճոյ միջադէպեր...

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Սպասնայի՞ք կ'ընէք կոր:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Կարծեմ որ եւ է սպասնայիք չըրի և ընելու ալ միտք չունիմ, միայն թէ կը պահանջեմ որ ձեր ըսածները պարզաբանէք... որ եւ է մէկու մը չեմ կրնար թոյլատրել որ իմ խօսքերուս անկեղծութիւնը կասկածանքի ենթարկէ:

Տիկիները եւ օրիորդ Աննա տեսնելով որ երկու երիտասարդները կռիւի պիտի բռնուին, կ'ուզեն կամաց մը հեռանալ: Նախ օրիորդ Աննա պատրուակ մը գտնելով կը հեռանայ, յետոյ տիկին Մաննիկ, իբր թէ ամուսնոյն բան մը ըսելու համար, կը թողու կ'երթայ եւ ի վերջոյ տիկին Սօֆի եւս կը մեկնի: Կարկաման եւ տօբթոր Վարդան առանձին կը մնան:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Հիմակ որ առանձին մնացինք, բացատրէ տեսնենք միտքդ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Բացատրելիք բան մը չունիմ... մինչեւ ետքը աշխատեցար զիս վարկաբեկելու... տիկիներուն եւ օրիորդին քով, ես ալ փոխադարձաբար նոյնը ընել ուզեցի:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ե՛րբ քեզի վարկաբեկեցի:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Իմ սիրային արկածներս պատմած ատենս... կը կարծես որ չհասկցայ քու խօսքերուդ իմաստը եւ մանաւանդ նպատակը:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ի՞նչ, կը կարծես որ Աննային քով քեզ վարկաբեկ ընելու համար այդպէս խօսեցայ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Բնականաբար... ատոր ընաւ տարակոյս չունիմ, բայց մի կարծեր որ այդ կերպով կըրնաս Աննային տիրանալ:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Աննային տիրանալու համար որ եւ է արգելք չի կայ ինձի համար, ատոր կընաս ապահով ըլլալ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Շատ կը սխալիս, տօբթոր Վարդան, Յովսէփ Էֆէնտին շատ աղէկ կը ճանչնայ երկուքս ալ:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Դուն այդպէս կարծէ... քիչ օրէն ամէն բան յայտնի կ'ըլլայ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Այո՛, քիչ օրէն ամէն բան կը յայտնուի... առ այժմ մնաս բարով:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Երթաս բարով:

ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ.— Դիտցած եղիք որ քեզի պէս տօբթորները տասը փարայի արժէք չունին իմ աչքիս:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Քեզի պէս փաստաբաններն ալ ինձի համար կուտ մը չեն արժեր:

Այս համակրական խօսքերը փոխանակելէ ետքը, երկու երիտասարդները իրարմէ կը բաժնուին ատելավառ նայուածքներ արձակելով:

Փաստաբանը, զրգուած վիճակի մէջ, քիչ մը եւս կը մնայ ու հրաժեշտ առնելով կը մեկնի: Տօբթորը քիչ ետքը կը հետուի իրեն: Միւս հիւրերը կէս գիշերին մօտ կը մեկնին:

Գ. Լ. ՈՒՆ Գ.

ԵՐԿՈՒ ՈՍՈՒՆԵՐԸ

Երկու շաբաթ ետքը, Սամուրեանին տունը, տիկին Մաննիկ, տիկին Սօֆի եւ տիկին Սաթենիկ Կոկոնեան նստած կը խօսակցին: Տիկին Սաթենիկ Գատրգիւղէն եկած է, տիկին Մաննիկի ազգականուհին ու անոր հիւրն է: Ետտ խօսուած կին մը. ամուսնական յարկը լքած, սիրահարին հետ Իզմիր փախած ու յետոյ կրկին վերադարձած է ամուսնոյն քով: Այս վերջինը, փիլիսոփայական խառնուածքով մէկը, աւետարանական ներողամտութիւն մը ցոյց տուած է եւ ամէն բան կլլած ընտանեկան պատիւը անաղարտ պահելու համար: Յանկարծ ներս կը մտնէ Հրանդ Էֆէնտի Պէպէքեան:

ՄԱՆՆԻԿ (սիրալիր կերպով մը). — Աղէկ որ եկար սիրտերնիս կը նեղանար կոր, եւ խօսակցութեան նիւթերնիս սպառած էր:

ՀՐԱՆԴ. — Մտքէս անցաւ որ այնպէս ըլլալու էր եւ յատկապէս անոր համար եկայ:

ՍՕՖԻ. — Ըսել է լուրերով բեռնաւորուած կուզաս:

ՀՐԱՆԴ. — Այո՛... նոր եւ անտիպ լուրեր:

ՄԱՆՆԻԿ. — Խօսէ՛ տեսնենք:

ՀՐԱՆԴ. — Նշանտուքը իմացաք հարկաւ:

ՍՕՖԻ. — Ի՞նչ նշանտուք:

ՀՐԱՆԴ. — Այն նշանտուքը որուն նախատօնանք կատարեցինք անցածները:

ՍՕՖԻ. — Պերճեաննե՞նց տունը:

ՀՐԱՆԴ. — Այո՛:

ՄԱՆՆԻԿ. — Ըսել է Աննան նշանեցին:

ՀՐԱՆԴ. — Երէկ ցերեկ, ժամը շին:

ՍՕՖԻ. — Կարկամեանի՞ն հետ:

ՀՐԱՆԴ. — Չէ՛, սօքթոր Վարդանին հետ:

ՄԱՆՆԻԿ. — Ես անանկ լսած էի որ կարկամեանին հետ պիտի նշանեն:

ՀՐԱՆԴ. — Ինչպէս յայտնի է, գործը նուազուրդի դրուեցաւ եւ սօքթոր Վարդանին վրայ մնաց աղջիկը:

ՍՕՖԻ. — Խեղճ թո՛ղ տեսնայ... բայց ինչպէ՞ս եղաւ տեսնենք, մանրամասնութիւնները պատմէ՛:

ՀՐԱՆԴ. — Ետտ հետաքրքրական են մանրամասնութիւնները, այս տեսակ նշանտուքներ քիչ կը պատահին: Նախ փաստաբանին կ'առաջարկեն աղջիկը, Կարկամեան հինգ հազար ոսկի օժիտ կը պահանջէ, ասոր վրայ սօքթորին կը դիմեն, սօքթորը 4500 ոսկիի կը հաւանի: Կարկամեան կը լսէ ու 4000ի կ'իջեցնէ օժիտը: Տօքթոր Վարդան 3500 ոսկիի հաւանութիւն կուտայ: Կարկամեան նոյն գումարով կը հաւանի առնել Աննան, ասոր վրայ սօքթոր Վարդան 3000 ոսկիի կ'իջեցնէ օժիտը, փաստաբանը մէկ կողմ կը քաշուի ու աղջիկը կը մնայ սօքթորին:

ՄԱՆՆԻԿ. — Բայց, շիտակը, երեք հազար ոսկիով ԿԱՒԵԼԻՔ բան չէ:

ՀՐԱՆԴ. — Դեռ ժառանգութիւն ալ ունի ուտելիք

ՄԱՆՆԻԿ. — Խեղճ սօքթոր Վարդան, լաւազոյն բախտի մը արժանի էր:

ՀՐԱՆԴ. — Բայց կ'երեւայ որ գործը այստեղ չի

լմնար... փաստաբանը ինքզինք յողթուած հսկատեր
կոր:

ՍՕՖԻ.—Քանի որ նշանուքը եղեր լմնցիւր է ալ
ի՞նչ կրնայ ընել:

ՀՐԱՆԴ.—Շատ բաներ... վերջապէս մարդ սր-
բապ տեղը փաստարան չբլլար: Կ'երեւայ որ կ'աշխա-
տ: եղեր այժմ նշանուքը ետ ընել տալու:

ՄԱՆՆԻԿ.—Ի՞նչ կերպով...

ՀՐԱՆԴ.—Օրինական կերպերով անշուշտ, կամ ա-
ւելի ճիշդը զարտուղի միջոցներով:

ՍՕՖԻ.—Իսկ Աննան, ինչ դիրք բռնած է խնդրին
մէջ:

ՀՐԱՆԴ.—Իմ առած տեղեկութիւններուս համե-
մատ Աննան աւելի համակիր է եղեր Տօքթոր Վարդա-
նին:

ՄԱՆՆԻԿ.—Այն ատեն փաստաբանը թո՛ղ վսպ անց-
նի այս գործէն:

ՀՐԱՆԴ.—Կ'երեւայ որ այդ կարկամեանը շատ յա-
մառ մէկն է և երբ միտքը բան մը դնէ դիւրաւ չըրա-
ծարիւր անկէ:

ՍՕՖԻ.—Եթէ անպատճառ կ'ուզէր Աննան առնել
թո՛ղ օժիտին գումարը աւելի իջեցնէր:

ՀՐԱՆԴ.—Սյդ ալ կ'երեւայ որ ինչ հաշիւին չէր
ի գար:

ՄԱՆՆԻԿ.—Բայց կարկամեան ի՞նչ միջոցներու
կը դիմէ այժմ որսը ձեռք անցնելու համար:

ՀՐԱՆԴ.—Շատ աղտոտ միջոցներու: Պարզապէս
վարկաբեկիչ լուրեր սկսած է տարածել տօքթորին մա-
ին և այդ լուրերը հառած են տօքթորին ականջը որ,
բարկացած: ուզած է իր հակառակորդէն վրէժ լուծել:
Եւ ահա՛ հիմա այդ երկու նախկին բարեկամները կա-
տաղի թշնամիներ եղած են:

ՕՐԻՈՐԴ ԱՇԽԷՆ (Կարունի)

ՍՕՖԻ.— Այս գործը կ'երեւայ որ շատ պիտի կնճ-
տտի:

ՍԱԹԵՆԻԿ (որ մինչեւ այն ատեն լուռ մնացած
էր).— Այդ սօքթոր Վարդանը շատ յանձնարարելի
մէկը չէ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Կը ճաչնամ և բաւական մօտէն...
և իր մասին այնպիսի բաներ գիտեմ որոնք եթէ այսօր
այդ Կարկամեանին ականջը հասնին կրնայ 24 ժամ-
ւան մէջ նշանը ետ ընել տալ:

ՀՐԱՆԴ.— Ահաւասիկ զգայացունց յայտարարու-
թիւն մը:

ՍՕՖԻ.— Ըսէ՛ տեսնենք այդ գիտցածներդ:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Շատ հետաքրքիր ես:

ՍՕՖԻ.— Բնականաբար, հետաքրքիր ենք ա-
մէնքս ալ:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Դժբախտաբար ձեր հետաքրքրու-
թիւնը պիտի չկրնամ գոհացնել:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչո՞ւ համար...

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Որովհետեւ զաղտնիք մըն է այս և
կնոջ մը պատիւը կայ խնդրին մէջ:

ՀՐԱՆԴ.— Բայց իրա՛ւ զգայացունց յայտնութիւն
մըն է տիկին Սաթենիկին ըսածը:

ՍՕՖԻ.— Յայտնութիւն մը որմէ տակաւին բան
մը չհասկցանք:

ՀՐԱՆԴ.— Ես իրողութիւնը քիչ շատ կռահեցի
կարծեմ:

ՍՕՖԻ.— Ուրեմն մեզի բացատրէ՛ տեսնենք:

ՀՐԱՆԴ.— Տօքթոր Վարդան մտերմական յարա-

բերութիւններ կը մշակէ, կ'երեւայ որ, կնոջ մը հետ
որ ծանօթ է տիկին Սաթենիկի:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Կը խնդրեմ որ չստիպէք մանրամաս-
նութիւններու մէջ մտնելու:

ՍՕՖԻ.— Ըսէ՛ միայն թէ Հրանդ էֆէնտիի ենթադ-
րութիւնը ճիշտ է:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Եթէ այդչափով գոհ կ'ըլլաք, լաւ
ուրեմն ճիշտ է:

ՄԱՆՆԻԿ.— Միայն թէ զբարտաւթիւն մը չըլլայ
ատիկա:

ՍԱԹԵՆԻԿ (Հաստատ շեշտով մը).— Բացարձակ ի-
րողութիւն է ըսածս:

ՀՐԱՆԴ.— Թերեւս հին կապ մըն է որ այժմ գո-
յութիւն չունի:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Դեռ մինչեւ երէկ դոյութիւն ու-
նէր, իսկ եթէ այսօր խզուեցաւ, լուր չունիմ:

ՍՕՖԻ.— Այդ կիներ հոմանուէի՞ մըն է:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Տօքթոր Վարդան ի վիճակի չէ հո-
մանուէի մը ունենալու:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ամուսնացած կի՞ն մըն է:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Այո՛... .

ՄԱՆՆԻԿ.— Որ ի՞նչ ամուսնոյն հե՞տ կ'ապրի:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Բնականաբար... իր ամուսնոյն եւ
զուակներուն հետ:

ՀՐԱՆԴ.— Չաւակնե՞ր ալ կան:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Ինչո՞ւ պիտի չըլլան, քանի որ կիներ
ամուսնացած է:

ՍՕՖԻ.— Եւ այդ կիներ ծանօթ է մեզի:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Բայց նախապէս ըսի որ մանրամաս-
նութիւններ չեմ ուզեր տալ:

ՀՐԱՆԴ.— Ձեր ըսածները կրնան պարզ կասկածի մը արդիւնքը ըլլալ :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Կասկած չեն՝ այլ բացարձակ իրականութիւն :

ՀՐԱՆԴ.— Վերջապէս չէք կրնար ապացուցանել :

ՍԱԹԵՆԻԿ (խորհրդաւոր ժպիտով մը).— Ո՞վ գիտէ...

ՀՐԱՆԴ.— Այդ յարաբերութիւնները որչա՞փ ատենէ ի վեր կը տեսնն :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Երկար ժամանակէ ի վեր :

ՍՕՖԻ.— Եւ ամուսինը բնաւ տեղեկութիւն չունի՞ :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Եթէ տեղեկութիւն ունենայ վայրկեան մը չապրիր կ'նոջը հետ որովհետեւ շատ պատուախնդիր անձ մըն է...

ՀՐԱՆԴ.— Եւ հարձուստ...

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Ինքն ալ հաջուստ է, կի՞նն ալ...

ՍՕՖԻ.— Բայց անունը տո՛ւր լմնայ :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Ատիկա անկարելի է... եթէ անունը տամ մասնութիւն մը ըրած պիտի ըլլամ բարեկամուհի մը հանդէպ :

ՍՕՖԻ.— Ուրեմն այդ կի՞նը քու բայեկամուհի՞դ է :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Եւ մտերիմ բարեկամուհիս :

ՀՐԱՆԴ (հեզնական).— Աստուած մեզ պահպանէ մեր բարեկամուհիներէն :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Բայց ես կարծեմ անունը չտուի :

ՀՐԱՆԴ.— Ձէ՛, բայց մազ մնաց :

ՄԱՆՆԻԿ.— Ես ետքը անունդ բերնէդ կ'առնեմ...

ՀՐԱՆԴ.— Մէկ կէտ մը մութ կը մնայ այս խնդրին մէջ. քանի որ սօքթորը վարդան այդչափ սերտ յարաբերութիւն ունի այդ կ'նոջ հետ և երկար ժամա-

նակէ ի վեր, ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ ամուսինը իր գլխուն եկած փորձանքը չէ իմացած :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Որովհետեւ շատ զգուշութեամբ գործ կը տեսնեն և յետոյ ամուսինը թերեւս չգիտեր անդամ սօքթորին գոյութիւնը :

ՍՕՖԻ.— Տօքթորը իրենց տունը չերթա՞ր :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Բնաւ երբեք :

ՍՕՖԻ.— Այն ատեն ո՞ւր կը տեսնեն իրար :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Բայց կամաց կամաց բերնէս ամէն բան պիտի առնէք :

ՀՐԱՆԴ.— Բանի որ տիկինին անունը չէք տար, կրնաք մնացածը ըսել :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Բայց ի վերջոյ կը վախնամ որ այդ անունը կը գուշակէք :

ՀՐԱՆԴ.— Գոնէ ես պիտի չկրնամ գուշակել որովհետեւ իմ ճանչցած կի՞ներուս մէջ մէկը չեմ տեսներ կոր որ սօքթորը վարդանին սիրուհին ըլլայ : Բայց թողունք ասիկա և դառնանք բուռն խնդրին : Այսպէս ուրեմն սօքթորը իր սիրուհին կը տեսնայ տունէն դուրս :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Այո՛, մասնաւոր սենեակ մը. զոր տիկինը յատկապէս վարձած է և որուն վարձքն ալ ինքը կը վճարէ :

ՍՕՖԻ.— Ատիկա շատ պատուաբեր չէ սօքթորին համար :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Ինչ ընէ խեղճը, դրամ չունի... արդէն միայն այդ չէ, սօքթորը նոյն իսկ կը վայելէ կընոջ ուրիշ նիւթական օժտնագալութիւնները :

ՄԱՆՆԻԿ.— Ի՞նչ կ'ըսես :

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Հազուստ, կօշիկ, դուլպայ, ճերմա-

կեղէն, գլխարկ, վզնոց, շապիկ, վերջապէս ամէն բան տիկինին դրամովը կը շինուի:

ՀՐԱՆԴ.— Ի՞նչ բախտաւոր մարդ է եղեր այդ տօքթորը:

ՍՕՖԻ.— Բախտաւոր թերեւս, բայց ապահովաբար ո՛չ շատ պատուաւոր:

ՀՐԱՆԴ.— Հիմա այդ տեսակ գործերու մէջ շատ բարակը նայող չի կայ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչ որ ալ ըլլայ, հիմակ որ տօքթոր վարդան Աննային հետ նշանուեցաւ եւ երեք հազար ոսկի ալ օժիտ կ'առնէ կոր անշուշտ իր յարարերու թիւնները պիտի խզէ այդ կնոջ հետ:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Չեմ կարծեր... Իրարմէ չեն կրնար բաժնուիլ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչո՞ւ համար:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Կինը ընաւ արամադիր չէ տօքթորին օձիքը ձգելու:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց վերջապէս չկրնար զայն բռնի կապել:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Ես վստահ եմ որ տօքթորն ալ պատճառներ ունի այդ կնոջմէն չբաժնուելու:

ՀՐԱՆԴ.— Չեր պատմութիւնը, տիկին, հեազհեա՞ շահեկան կը դառնայ:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Միայն թէ ա՛լ վերջացաւ կարծեմ:

ՍՕՖԻ.— Ուրիշ մանրամասնութիւններ պիտի չի տա՞ս:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Չէ՛, արդէն պէտք եղածէն աւելի խօսեցայ... և չիտակը կը զոջամ կոր:

ՀՐԱՆԴ.— Չեմ զոջումը քիչ մը ուշ փնայ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Հիմա պէտք է հասկնալ թէ ո՛վ է այդ կինը:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Ատիկա ես չեմ որ պիտի ըսեմ:

Նոյն միջոցին դուռը կը բացուի եւ ներս կը մտնէ Աշխէն, շատախօս ու բանբասող կարուհին:

ԱՇԽԷՆ.— Բարեւ, տիկին Մաննիկ, հոսկէ կ'անցնէի կոր անգամ մը հանդիպեցայ, որ թերեւս, ինծի պէտք կ'ուեննաք:

ՄԱՆՆԻԿ.— Չէ՛, այս միջոցին քեզի տուիք գործ մը չունիմ, բայց նորէն բարով եկար:

ԱՇԽԷՆ (վեհերոտ ձեւով մը).— Գուցէ ձեր խօսակցութեան արգելք ըլլամ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչաւ երբեք, գաղտուկ բանի մը վրայ չէինք խօսեր կոր... ասդիէն անդիէն, օրուան լուրերուն վրայ... դուն նոր բան մը ունի՞ս տեսնանք:

ԱՇԽԷՆ.— Նոր բան... Ի՞նչ կ'ուզէք որ ըլլայ:

ՍՕՖԻ (միջամտելով).— Նշանտուք, ևն:

ԱՇԽԷՆ.— Դուք ինչ առաջ լսած ըլլալու էք:

ՍՕՖԻ.— Որո՞ւ նշանտուքը:

ԱՇԽԷՆ.— Տօքթոր վարդանին նշանտուքը օրիորդ Աննայի հետ...

ՄԱՆՆԻԿ.— Եկած ատենդ ճիշդ ատոր վրայ կը խօսէինք կոր:

ԱՇԽԷՆ (հետաքրքիր).— Իրա՞ւ կ'ըսէք... շատ տեսակ տեսակ բաներ կը խօսին կոր այդ մասին, թէ եւ ես ամէն լսածիս չեմ հաւատար:

ՍՕՖԻ.— Ի՞նչ կ'ըսեն կոր տեսնենք:

ԱՇԽԷՆ.— Այս նշանտուքը աղջկան կամքովը չէ եղեր և իր քոյրը տիկին վերդինը օտք կոխեր եւ ուզեր է տօքթորին տալ, մինչդեռ օրիորդ Աննա փաստաբան կարկամեանը առնել կ'ուզէ եղեր:

ՀՐԱՆԴ.— Ահաւասիկ նոր յայտնութիւն մը:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ինչո՞ւ համար փաստաբանը կը նախընտրէ կոր տօքթօրէն:

ԱՇԽԷՆ.— Ո՛վ գիտէ, կ'երեւայ որ սիրտը ան սիրեր է:

ՍՕՖԻ.— Եթէ այնպէս ըլլար Կարկամեանին կուտային, վերջապէս օրիորդ Աննան պզտիկ աղջիկ մը չէ և իր կամքին տէրն է:

ԱՇԽԷՆ.— Տիկին Վերդին մեծ ազդեցութիւն ունի եղեր քրոջը վրայ և անիկա պահանջեր է որ անպատճառ տօքթօրը առնէ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Պահանջե՞ր է...

ԱՇԽԷՆ.— Ես այնպէս լսեցի:

ՍՕՖԻ.— Բայց ինչո՞ւ համար այդ տեսակ պահանջում մը պիտի ընէ:

ԱՇԽԷՆ.— Տեսակ տեսակ բացատրութիւններ կուտան կոր... Թերեւս սուտ խօսքեր են... միշտ այս տեսակ խնդիրներու մէջ չարախօսութիւններ կ'ըլլան:

ՀՐԱՆԴ.— Չարախօսութիւն կայ գործին մէջ:

ԱՇԽԷՆ.— Բնական է որ մէջտեղ գրուած խօսքերը բարեկամակա՛ն չեն:

ՄԱՆՆԻԿ.— Կը տեսնամ կոր որ լեզուիդ տակ բան մը կայ, տոպրակդ պարպէ՛ տեսնանք:

ԱՇԽԷՆ.— Ամէն ըսուածներուն պէտք չէ ականջ դնել:

ՀՐԱՆԴ.— Իտենք որ այնպէս է և մենք ալ քու ըսելիքներդ իբրև հաւատոյ հանգանակ պիտի չընդունինք, այսուհանդերձ ըսէ՛ տեսնենք թէ ինչո՞ւ տիկին Վերդին անպատճառ կ'ուզէ եղեր որ իր քոյրը տօքթօրին հետ ամուսնանայ և ո՛չ թէ Կարկամեանին հետ:

ԱՇԽԷՆ.— Ատոր պատճառը... այսինքն ցոյց տըրւած պատճառը... ինչպէս ըսեմ, քիչ մը բօնավ է:

ՄԱՆՆԻԿ.— Անա՛ն, Աշխէն, դուն ալ մինչև որ բան մը ըսես մարդու հոգին կը հանես:

ՍՕՖԻ.— Ինքզինքը ծանրէն ծախել կ'ուզէ:

ԱՇԽԷՆ.— Հաւատացէ՛ք որ այնպէս չէ, միայն թէ չեմ ուզեր որ պարապ տեղը բամբասանք մը ըրած ըլլամ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Բամբասանքի բան չիկայ, քեզ խօսք մը ըսեր են և դուն ալ այդ խօսքը պիտի կրկնես... դուն միտքէդ չես հնարեր կոր ա՛...

ԱՇԽԷՆ.— Աստուած չընէ, միտքէ՞ս մի հնարեմ, ես ատանկ բան չեմ կրնար ընել... Ընդհակառակը մինչև որ լսածս աղէկ մը չտուգեմ և ճշմարիտ ըլլալուն չհաւատամ ուրիշին բան չեմ ըսեր:

ՍՕՖԻ.— Ուրեմն ապահով ես որ տօքթօր Վարդանին մասին իմացածդ ճիշդ է:

ԱՇԽԷՆ.— Գրեթէ ապահով եմ, որովհետև շատ լաւ տեղէ մը լսեցի:

ՄԱՆՆԻԿ.— Այն ատեն երկար մի՛ ըներ և ըսելիքդ ըսէ՛:

ԱՇԽԷՆ.— Էֆէնտիմ, տիկին Վերդինին այդչափ ստիպելուն պատճառը այն է եղեր որ տօքթօր Վարդանը կը սիրէ եղեր և քոյրը անոր տալով իրեն գործիք ընել կ'ուզէ:

ՀՐԱՆԴ.— Վա՛յ սարսափելի... դեռ ինչեր պիտի իմանանք:

ՄԱՆՆԻԿ.— Իմ միտքէս անցաւ այդ բանը:

ՍԱԹԵՆԻԿ.— Իսկ ես բնաւ չեմ հաւատար:

ՍՕՖԻ.— Ինչո՞ւ համար:

ՄԱԹԵՆԻԿ.— Պատճառը քիչ մը առաջ ձեզի բա-
ցատրեցի... սօքթօրը ուրիշ կին մը կը սիրէ արդէն:

ԱՇԽԷՆ.— Ուրիշ կին մը...

ՀՐԱՆԴ.— Ստիկա կարեւորութիւն չունի, սօքթօ-
րին պէս երիտասարդ մը կրնայ միեւնոյն ժամանակ մէկ
քանի կիներ սիրել:

ՄԱՆՆԻԿ.— Եւ միեւնոյն ատեն իր սեփական օ-
րինաւոր կինը:

ՀՐԱՆԴ.— Ինչու չէ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ահաւասիկ բաւական ծանր եւ վը-
տանգաւոր կացութիւն մը:

ՀՐԱՆԴ.— Եւ նոյն ժամանակ բաւական ալ յողնե-
ցուցիչ:

Բամբասանքը այս ձեւով կը շարունակուի բաւա-
կան ժամանակ. ի վերջոյ հիւրերը կը մեկնին ու տի-
կին Մաննիկ առանձին կը մնայ կարուհիին, Աշխէնի
հետ: Այս վերջինը դիտմամբ չէ մեկնած միւսներուն
հետ, որովհետեւ կարեւոր հասկնալիք մը ունէր:

ԱՇԽԷՆ.— Հիմակ որ ես իմ դիտցածս ըսի, կը
խնդրեմ որ դուն ալ քու դիտցածդ ըսես:

ՄԱՆՆԻԿ.— Ի՞նչ բանի մասին:

ԱՇԽԷՆ.— Տօքթօր Վարդանի մասին... քիչ մը
առաջ տիկին Սաթենիկ բան մը ըսաւ. կը յիշե՞ս...
սօքթօրը ուրիշ կին մը կը սիրէ եզեր, ճի՞շտ է ատիկա:

ՄԱՆՆԻԿ.— Կ'երեւայ որ ճիշտ է:

ԱՇԽԷՆ.— Ո՞վ է այդ կինը:

ՄԱՆՆԻԿ.— Սաթենիկ չուզէր անուէր տալ, բայց
մանրամասն տեղեկութիւններ տուաւ...

ԱՇԽԷՆ.— Կ'աղաչեմ որ պատմես, շատ հետաքրք-
րիք եմ:

ՄԱՆՆԻԿ.— Իե՛ն՞չ աղջափ հետաքրքրութիւն:

ԱՇԽԷՆ.— Պատճառ չի կայ... պարզ հետաքրք-
րութիւն, որովհետեւ շատ տարօրինակ կը թուի կոր
ինձի սօքթօրին ընթացքը:

ՄԱՆՆԻԿ.— Կեցիր պատմեմ:

Ու Մաննիկ մանրամասնօրէն կը պատմէ ինչ որ
լսած էր Սաթենիկէն: Աշխէն կը լսի՛ է այդ գայթա-
կալից պատմութիւնը, կը ջանայ իր մտքին մէջ ան-
ջնջելի կերպով դրոշմել եւ յետոյ հրաժեշտ առնելով կը
մեկնի: Արագ քայլերով կը դիմէ տուն մը ուր կը բը-
նակի փաստաբան պր. Կարկամեան: Այս վերջինը կ'ե-
րեւայ թէ իրեն կը սպասէ, որովհետեւ զուարթ ու զոն
դէմքով մը կ'ընդունի կարուհին:

ԱՇԽԷՆ (խանդավառ).— Բանե՛ր, բաներ ունի՞մ որ
սփով ոսկի կ'արժեն:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Տօքթօրի՞ն մասին:

ԱՇԽԷՆ.— Այո՛, սօքթօրին մասին և անանկ բա-
ներ մը որ... իր եռադար մեր ձեռքն է:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ինչպէ՞ս, բացատրէ՛ տեսնենք:

ԱՇԽԷՆ.— Տօքթօր Վարդան ամուսնացած կնոջ մը
հետ յարաբերութիւն ունի եղեր, կինը մասնաւոր սեն-
եակ մը բռնած է եղեր տան մը մէջ, հոն իրար կը
տեսնան եղեր և այդ կինը շատ հարուստ է եղեր և
սօքթօրին բոլոր հագուստները և ճերմակեղէնները ան
կը չինէ եղեր...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ինձի նայէ՛, Աշխէն, այդ պատ-
մութիւնդ շատ աղաւոր է և մեր գործին սքանչելի կեր-
պով կուգայ, միայն թէ բանէ մը կը վախնամ:

ԱՇԽԷՆ.— Ի՞նչ բանէ...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Չեղլայ մեր հնարած պատմութեան
պէս սուտ ըլլայ... տիկին Վերդինին ու սօքթօրին

սիրահարուծեան պէս... գոնէ այդ պատմութիւնը քանի մը տեղ պատմեցիր:

ԱՇԽԷՆ.—Սամուրեանենց տունը պատմեցի:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Որո՞ւ... մինակ տիկին Մաննիկի՞ն:

ԱՇԽԷՆ.—Չէ, ուրիշներ ալ կային, Տավուրեան տիկին Սօֆին ալ հոն էր, ինչպէս նաև տիկին Սաթեհիկ Կոկոնեանը... սա գիտես ա՛, Գառը գիւղ կը բնակի, սիրահարին հետ Իգմիր փախաւ Տե, ետքը նորէն էրկանը քով եկաւ...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Հասկցայ... ուրիշ մարդ կա՞ր:

ԱՇԽԷՆ.—Մէյ մըն ալ բանը կար... Տեմիրաշ, արդէն միշտ անոնց տունն է... Հրանդ էֆէնտի Պէպէքեանը:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Միշտ որո՞նց տունն է:

ԱՇԽԷՆ.—Ճանրս խօսքերնիս որո՞նց համար է... Սամուրեանենց տունը:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Հրանդ էֆէնտին ամէն տուն կը մտնայ կ'ելլայ:

ԱՇԽԷՆ.—Սյնպէս է... բայց Սամուրեանենց տունը ամէն օր կ'երթայ...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Էյ ի՞նչ ըսել կ'ուզես...

ԱՇԽԷՆ.—Ոչինչ... շատ բարեկամ են իրարու հետ այդչափ բարեկամութիւնն ալ շատ աղէկ չէ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Հիմա այդ չարախօսութիւնները ձգէ՛ մեր գործին դառնանք... ըսել է իրենց պատմեցիր քեզի ըսածներս:

ԱՇԽԷՆ.—Չարմանալի՛ բան, ինչո՞ւ պիտի չպատմեմ, հարկաւ պատմեցի, քիչ մըն ալ իմ քովէս աւելցնելով:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Հաւատացի՞ն:

ԱՇԽԷՆ.—Հալած իւզի պէս կլլեցին... չի հաւատալու բան կա՞յ... չեղած, չտեսնուած բաներ են:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Յետոյ ուրիշ տեղ ալ դացի՞ր:

ԱՇԽԷՆ.—Չէ՛, երբոր աօքթորին վրայ այդ միւս պատմութիւնը լսեցի, ա՛լ մտածեցի որ մեր պատմութեան պէտք չէ մնացած և վազեցի հոս եկայ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Ըսել է Սամուրեանենց տունը լսեցիր այդ բաները:

ԱՇԽԷՆ.—Այո, տիկին Սաթեհիկը պատմեց... ես չգացած երկար բարակ խօսեր է, իմ քովս ստնկ պզտիկ ակնարկութիւն մը ըրաւ... բայց անմիջապէս հասկցայ որ գործ ելլալիք բան կայ, սպասեցի որ հիւրերը երթան և անոնց երթալէն ետքը տիկին Մաննիկը հարցուփորձեցի... ամէն բան տեղն ի տեղօք պատմեց. աօքթոր Վարդանը երկու տարի է ի վեր կանոնաւոր յարարերութիւն ունի եղեր այդ կնոջ հետ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Է՛յ, կնոջ ամուսի՞նը...

ԱՇԽԷՆ.—Բանէ մը խապար չունի եղեր... աօքթորը անգամ չի ճանչնար... և թէ շատ ալ նախանձոտ ու պատուաւոր մարդ է եղեր... տիկին Սաթեհիկը ըսեր է որ եթէ մոքրիկ կասկած մը ունենայ կնոջը պարկեշտութեան մասին ամէն բան տակնուվրայ կը դարձնէ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Այդ ամէնը աղէկ, բայց է՛ն կարեւոր բանը մոռցար ըսելու:

ԱՇԽԷՆ.—Ի՞նչ բան...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Կնոջ անունը:

ԱՇԽԷՆ.—Ատիկա շատ ստիպեր են, բայց տիկին Սաթեհիկ չէ ուզեր յայտնել, որովհետեւ այդ կինը իր բարեկամութիւնն է եղեր:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Այն ատեն, քանի որ այդ կնոջ անունը չենք գիտեր, քու պատմութիւնդ կուտ մը չարժեր:

ԱՇԽԷՆ.— Չենք գէտեր, բայց կրնանք գիտնալ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ինչպէ՞ս...

ԱՇԽԷՆ.— Ատկէց դիւրին բան չի կայ, միայն թէ քիչ մը դրամ աչքէ հանելու է:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Դրամը խնդիր չէ, եթէ պէտք ըլլայ դրամական զոհողութիւն մը կ'ընեմ:

ԱՇԽԷՆ.— Այն ատեն դուռն այդ կնոջ անուէնը ինչ գիտցիր:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ի՞նչ պիտի ընես, բացատրէ՛ տեսնենք, քանի որ դրամ պիտի տամ պէտք է որ իմ խելքս ալ համարի, ես ալ համոզում գոյացնեմ:

ԱՇԽԷՆ.— Ընելիքս շատ պարզ է... կին մը կը ճանչնամ որուն արհեստն է այս տեսակ քննութիւնները ընել կամ, աւելի բաց խօսիմ, մարդիկ լրտեսել... այդ կնոջ ցոյց կուտամ օքքթորին տունը և օքքթոր Վարդանն ալ կը ճանչցնեմ, լմնցաւ զնաց, ա՛լ անչիտ օքքթորին օձիքը թող չի տար, և որովհետեւ շարաթը քանի մը անգամ իրար կը տեսնան եղեր, շարաթը չանցած ամէն բան կը հասկնանք:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Այդ ըսած կնիկդ հաւատարի՞մ է, մեզի խաղի չբերէ:

ԱՇԽԷՆ.— Ի՞նչ կ'ըսես Կարկամեան էֆէնտի, շընորհքով, պատուաւոր կնիկ է և շատ ալ ճարպիկ... բո՛ւն ասանկ գործերու յարմար անձն է, ասկէ զատ գաղտնապահ...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ի՞նչ տալու ենք իրեն:

ԱՇԽԷՆ.— Այդ մասին ես բան մը չեմ կրնար ըսել, կնիկը կ'առնեմ հոս կը բերեմ դուռն հետը կը խօսիս, սակարկութիւնը կ'ընես:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Այդ չեղաւ, չեմ ուզեր որ կնիկը

հոս գայ, ոչ ալ գիտնայ թէ ես այդ տեսակ բանով մը կը զբաղիմ... դուռն պիտի ընես ամէն բան, ես միայն դրամները պիտի տամ:

ԱՇԽԷՆ.— Այն ատեն մէյ մը զինքը տեսնամ, հետը խօսիմ և քեզի լուր կը բերեմ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Նայէ՛ որ աժանի կապես:

ԱՇԽԷՆ.— Չեռքէս եկածին չափ կ'աշխատիմ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ե՞րբ լուր կը բերես:

ԱՇԽԷՆ.— Վաղը առտու:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Աղէկ... նայելու ենք որ շուտ գործենք... եթէ որ անցնի ամէն բան ջուրը կ'իջնայ, որովհետեւ իմացածին նայելով հարսնիքը շուտով պիտի ընեն և անգամ մը որ կարգուեցան, ա՛լ խերը տես...

ԱՇԽԷՆ.— Հիմա, հոսկէ ելլելու պէս այդ կնկան պիտի երթամ և պէտք եղածը կը խօսիմ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Չըլլայ որ անուես տաս...

ԱՇԽԷՆ.— Մեղա՛յ, խե՛նդ եմ որ անունը ըսեմ... արդէն ինք ատանկ բաներու հետաքրքիր չէ, միայն դրամ առնելու կը նայի... պատուաւոր կերպով գործ կը տեսնայ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Դրամին համար ալ առաջուց ըսեմ, ամէնքը կանխիկ չեմ ի տար, առ հաշիւ բան մը կը վճարեմ, երբոր գործը լմնցնէ այն ատեն մնացածն ալ կուտամ:

ԱՇԽԷՆ.— Ատիկա կարգի կը գնենք խնդիր չէ, արդէն ամէնքն ալ կանխիկ չեն վճարեր:

Այս կարգադրութիւնը ընելէ ետքը, կարուհին ոտքի ելաւ և մեկնեցաւ խոստանալով առտուն կանուխ գալ և լուր բերել:

Գ Լ ՈՒ Ե Գ.

ՆՇԱՆԱԾՆԵՐԸ

Պերճեաններու տան մէջ, հիւրասննեակը, առանձին, Աննա եւ տօբթոր Վարդան իրարու հետ կը խօսին:

ԱՆՆԱ. (յանդիմանական).— Այսօր ինչո՞ւ ուշացար, ժամէն աւելի է որ քեզի կը սպասեմ:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Անակնկալ գործ մը... վիրաբուժական ծանր գործողութիւն մը... սիրելիս մեր արհեստը այսպէս է, երբեք մեր ժամերուն տէրը չենք:

ԱՆՆԱ.— Վիրաբուժական գործողութիւն թէ ժամադրութիւն մը:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Այդ ի՞նչ կասկածներ են, դեռ շատ կանուխ չէ՞... զիս պարզապէս կը սարսափեցնես կոր:

ԱՆՆԱ.— Ինչո՞ւ համար:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Բայց եթէ այժմէն այդպէս նախանձոտ ըլլաս եւ կասկածներ ունենաս, ի՞նչ պիտի ըլլայ ամուսնութենէն ետքը:

ԱՆՆԱ.— Կասկածի ու նախանձի բան չի կայ, սովորականէն ժամ մը ետքը եկար ուղեցի պատճառը հասկնալ:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Եւ ես ալ ըսի որ վիրաբուժական ծանր գործողութիւն մը կատարելու ստիպուած էի... պէտք էր հաւատալ խօսքիս եւ ժամադրութեան խօսք չընել:

ԱՆՆԱ. (թերահաւատ).— Վիրաբուժական ի՞նչ գործողութիւն էր արդեօք, կրնա՞ս ըսել առանց մեղանչելու արհեստիդ պահանջած գաղտնապահութեան դէմ:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Զարմանալի՛ հետաքրքրութիւն... արանտիսիթի գործողութիւն մը:

ԱՆՆԱ.— Որուն ենթական կի՞ն մըն էր:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ո՛չ, այդ մը: Բայց գոցինք այս վիրաբուժական խօսակցութիւնը որ չպատշաճիք մեր կացութեան հետ... կ'ուզե՞ս որ քեզի դատողութիւն մը ընեմ:

ԱՆՆԱ.— Անհամբեր կը սպասեմ:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Լաւ ուրեմն այսօր քեզ աւելի զեղեցիկ կը գտնեմ քան ուրիշ անդամներ:

ԱՆՆԱ.— Ուրեմն ուրիշ անդամներ ազեղ էի...

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Կ'աղաչեմ խօսքերը չխեղաթիւրենք... ըսի պարզապէս որ այսօր ա՛լ աւելի զեղեցիկ ես:

ԱՆՆԱ.— Այդ յաւելուածական զեղեցկութիւնս կրնա՞ս բացատրել թէ ինչ բանի մէջ կը կայանայ:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Բացատրութիւնը դժուար է... այսօր աւելի հրապուրիչ ես ու աւելի տպաւորութիւն կը գործես կոր վրաս:

ԱՆՆԱ.— Շնորհակալ եմ ձեր քօմքիմանէն... և կ'ուզեմ փոխադարձնել քեզի:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ինչպէ՞ս:

ԱՆՆԱ.— Յայտարարելով որ դուն ալ այսօր աւելի զեղեցիկ կ'երեւաս աչքիս:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Իրաւունք ունիմ այդ յայտարարութեան անկեղծութեանը կասկածելու:

ԱՆՆԱ.— Ինչո՞ւ համար:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Որովհետեւ իմ յայտարարութենէն ետքը եկաւ և կրնայ անոր ընդօրինակութիւնը նկատել:

ԱՆՆԱ.— Ես առանց դիտողութեան հաւատացիք ըսածիդ, հետեւաբար դուն ալ պէտք է նոյնը ընես:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Կը հպատակիմ քանի որ այդպէ՞մ կը հրամայես:

ԱՆՆԱ.— Այսպէս ուրեմն հաստատուած իրողողութիւն մըն է որ այսօր երկուքս ալ աւելի գեղեցիկ ենք քան երէկ:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ընդունեցի:

ԱՆՆԱ.— Իսկ վա՞ղը...

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Վաղը Աստուծոյ կը պատկանի: Չենք կրնար դիտնալ թէ ինչ պիտի պատահի:

ԱՆՆԱ.— Շատ հաւանական է որ հակառակը պատահի:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Այսինքն փոխանակ գեղեցկանալու տղեղնա՞նք:

ԱՆՆԱ.— Անշուշտ, քանի որ այդ է ընական օրէնքը... ամէն օր մէյմէկ քիչ կը ծերանանք և ծերութիւնը ինքնին սղեղողութիւն մըն է:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Կը տեսնամ որ մեղամաղձոտ տրամադրութեան մը մէջ ես այսօր, ինչ որ ներկի չէ նոր նշանուած աղջկան մը համար:

ԱՆՆԱ.— Միայն այսօր չէ որ այդ տրամադրութիւնը ունիմ, այլ բաւական ժամանակէ ի վեր... կամ եթէ կ'ուզես որ ճշդեմ թուականը... բայց ի՞նչ հարկ կայ:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ընդհակառակը շատ կարեւոր է ատիկա... ըսէ՛ տեսնենք տխուր տրամադրութեանդ սկզբնաւորութեան բուն թուականը:

ԱՆՆԱ. (նեղուած).— Չէ՛, մի ստիպեր:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Կը խնդրեմ որ ըսես:

ԱՆՆԱ.— Ինչո՞ւ կ'ուզես որ անհաճոյ բաներ ըսեմ:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Կամ չեմ: այդ խօսքերը ընելու՞ չէիր և կամ պէտք է որ ամբողջացնես:

ԱՆՆԱ.— Լաւ ուրեմն, մեր նշանուած օրէն ի վեր այս տրամադրութիւնը ունիմ:

ՏՕՔԹՈՐԸ (ապշահար).— Ի՞նչ կ'ըսես... ի՞նչ տարօրինակ յայտնութիւն, ի՞նչ խոստովանութիւն: Չիս պարզապէս կը յուսահատեցնես:

ԱՆՆԱ.— Նախազգացում մը ունիմ... նախազգացում մը որ չեմ կրնար վանել, հակառակ փափաքիս:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ի՞նչ նախազգացում:

ԱՆՆԱ.— Ինձի այնպէս կը թուի որ մեր ամուսնական կեանքը դժբախտ պիտի ըլլայ:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ի՞նչ խենդ ենթադրութիւն:

ԱՆՆԱ.— Ենթադրութիւն մը չէ, այլ պարզ նախազգացում մը առանց որ և է պատճառի:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ընդհակառակը ես ամէն բան փայլուն կը տեսնամ:

ԱՆՆԱ.— Երանի՛ քեզի:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Բայց պէտք է որ դուն ալ իմ լաւատեսութիւնս ունենաս...

ԱՆՆԱ.— Եթէ կարենայի... բայց, ափսո՛ս, ինձի կը թուի թէ զիս չես սիրեր... կամ շատ թեթեւ, շատ հարեւանցի կերպով կը սիրես և թէ այդ սէրը, եթէ երբեք գոյութիւն ունի, շուտով պիտի անցնի:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Այդ խօսքերովդ պարզապէս զիս կը

վերաւորես... եթէ քեզ չսիրէի՝ ինչո՞ւ պիտի ուզէի հետդ ամուսնանալ :

ԱՆՆԱ.— Չեմ գիտեր, բայց, ո՞վ գիտէ, թերեւս ուրիշ նպատակներ ունիս :

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ի՞նչ նպատակներ... նիւթական ակնկալութիւններ... դրամօժիտ առնելու փափա՞ք...

ԱՆՆԱ.— Չէ՛, երբեք այդ բանը մտքէս չեմ անցուցած, կ'երզնում քեզի... և ի ցի՛ւ թէ այդ ըլլար...

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ի՞նչ ըսել կ'ուզես.

ԱՆՆԱ.— Ըսել կ'ուզեմ որ եթէ միմիայն իմ դրամօժիտիս համար հետս ամուսնանալ ուզէիր գո՞ սլտի մնայի :

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Բայց բոլորովին առեղծուածային գառնալ կը սկսիս և չեմ գիտեր թէ ի՞նչպէս բացատրեմ քու խօսքերդ :

ԱՆՆԱ.— Լա՛ւ է որ ա՛լ չխօսինք այս մասին :

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ընդհակառակը պէտք է որ կատարեալ կերպով լուսաբանես զիս, ըսես թէ ինչ են քու կասկածներդ և թէ ինչ թագուն նպատակներ կը վերադրես ինձի :

ԱՆՆԱ. (չեչտակի տօքթորին աչքերուն մէջ նայելով).— Կը մտածեմ որ թերեւս ինձի հետ ամուսնանալով նպատակ ունիս... (կը լռէ) :

ՏՕՔԹՈՐԸ (անհամբեր).— Բայց կը խնդրեմ, խօսէ՛ :

ԱՆՆԱ.— Նպատակ ունիս... ուրիշ սէր մը գոհացնելու :

ՏՕՔԹՈՐԸ (ապշահար).— Ի՞նչ... քեզի հետ ամուսնանալով նպատակ ունիմ ուրիշ սէր մը գոհացնելու : Ի՞նչ խորհրդաւոր ամբաստանութիւն :

ԱՆՆԱ.— Ես չեմ այդ ամբաստանութիւնը ընողը ները այլ ուրիշներ :

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Որո՞նք ըսէ՛ տեսնենք... բայց նախ այդ ուրիշ սէրը բացատրէ՛ :

ԱՆՆԱ.— Բացատրութիւնը այս նամակին մէջն է (Աննա կուրծքէն թուղթ մը կը հանէ և դողահար ձեռքով մը կ'երկարէ տօքթորին) :

ՏՕՔԹՈՐԸ (թուղթը գրեթէ յափշտակելով).— Վերջապէս ձեռք անցուցինք դաղտնիքին բանալին (թուղթը կը բանայ և կը սկսի կարգալ մտովի)

«Օրիորդ Աննա, իբրև ձեր անկեղծ բարեկամը, պարտք կը զգամ յայտնութիւն մը ընել ձեզի, այժմէն առաջըր առնելու համար առաջադ ղժբարտութիւններու : Խնդիրը ձեր ամուսնութեան շուրջը կը դառնայ : Տօքթոր Վարդան կրնայ շատ ճարտար բժիշկ մը, շատ չնորձքով երիտասարդ մը, շատ կրթուած ներկայանալի և նոյնիսկ ամէն աղնիւ ձիրքերով օժտուած անձ մը ըլլալ, բայց իբ բոլոր այդ յատկութիւնները բաւական չեն ձեզ երջանիկ ընելու համար : Ամէնէն էականը, երջանկութեան միակ պայմանը, այսինքն անկեղծ սէրը կը պակսի իր քով : Տօքթոր Վարդան չսիրեր ձեզի : Մի՛ կարծէք որ զինքը պիտի ամբաստանեմ ըսելով որ ձեզի հետ կ'ամուսնանայ ձեր դրամին համար : Ո՛չ, տօքթորը դրամապաշտ մէկը չէ. միայն թէ ի ցի՛ւ թէ դրամի համար ամուսնանար, այն առին կրնայիք յուսալ թէ օր մը սէրն ալ պիտի գար : Բայց, ախո՞ս, տօքթոր Վարդան ձե ի հետ կ'ամուսնանայ պարզապէս դիւրացնելու համար մեղապարտ սէր մը : Մէկ բառով ըսեմ, տօքթորը կը սիրէ ձեր քոյրը, տիկին Վերգինը և ձեր քոյրն ալ փոխադարձաբար կը սիրէ տօքթորը :

Թերեւս զուք ալ մինչեւ այսօր նշմարած ըլլաք այն չափազանց մտերմութիւնը որ կայ երկուքին միջեւ, իսկ թէ չէք նշմարած՝ կրնաք ասկէ ետքը ձեր աչքերը քիչ մը աւելի բանալ և այն ատեն պիտի նշմարէք ամէն բան: Ինչ որ կը յայտնեմ, սիրելի օրիորդ, բացարձակ ճշմարտութիւն մըն է և կը յուսամ որ օր մը գոհ պիտի մնաք որ այս ճշմարտութիւնը իմացուցած եմ ձեզի: Ձեր անկեղծ բարեկամը»:

ՏօթՅոր Վարդան բանի այս նամակին ընթերցումը առաջ կը տանէր այնքան կ'աւելնար իր յուզումը. երբ ընթերցումը աւարտեց զողանտը ձեռքով մը թուղթը վերադարձուց իր նշանածին:

ՏՕԲԹՈՐԸ (չափազանց յուզուած).— Եւ այս աներեւակայելի զրպարտութիւնը կարդալով է որ այդ խօսքերը ըսիր ինծի... Ինչպէ՞ս բոպէ մը կրցար մտքէդ անցնել որ այսպիսի հրէշային բան մը կրնայ իրաւ ըլլալ... Ինչպէ՞ս կարեւորութիւն տուիր անստորագիր նամակի մը...

ԱՆՆԱ. (ինքն ալ յուզուած և շփոթած).— Ի՞նչ գիտնամ... Խորհեցայ որ թերեւս...

ՏՕԲԹՈՐԸ.— Թերեւս ի՞նչ...

ԱՆՆԱ.— Թերեւս ճշմարտութիւն մը կար այս գրուածքին մէջ:

ՏՕԲԹՈՐԸ.— Բայց այդպիսի ենթադրութիւն մը ընելով ո՛չ թէ միայն զիս նախատած կ'ըլլաս, այլ ինչ աւելի քոյրդ:

ԱՆՆԱ.— Այնպէս է, սակայն չեմ գիտեր ի՞նչու այս նամակը տակն վրայ ըրաւ զիս:

ՏՕԲԹՈՐԸ.— Յայտնի է որ վատ ու անպատկառ թշնամիի մը գործն է այս:

ԱՆՆԱ.— Ես չեմ կարծեր որ թշնամի մը ունենամ, ո՛չ մէկուն գէշութիւն մը ըրած եմ կեանքիս մէջ...

ՏՕԲԹՈՐԸ.— Դուն թերեւս չունիս, բայց ես ունիմ և այս թշնամական գործը ո՛չ թէ քեզի, այլ ինծի ուղղուած է, ասոր բոլորովին ապահով եմ:

ԱՆՆԱ.— Ի՞նչ նպատակով:

ՏՕԲԹՈՐԸ.— Նպատակը շատ պարզ է, մեր ամուսնութիւնը արգիլելու համար:

ԱՆՆԱ.— Բայց ո՞վ պիտի փորձէր այդպիսի բան մը:

ՏՕԲԹՈՐԸ.— Սիրելիս կը տեսնամ որ շատ միամիտ ես, նոյն իսկ չափազանց միամիտ, չե՞ս գուշակեր թէ ուրիշ կուգայ հարուածը... Ես նամակը կարդալուս պէս գուշակեցի:

ԱՆՆԱ.— Հաւատա՛որ ես կարող չեմ գուշակելու:

ՏՕԲԹՈՐԸ.— Գիտես որ քեզի հետ նշանուիլ ուզող ուրիշ թեկնածու մըն ալ կար:

ԱՆՆԱ.— Փաստաբան Կարկամեա՞ն է ֆէյտին:

ՏՕԲԹՈՐԸ.— Նոյնինքը... արդ հարիւրին հարիւր յայտնի է որ հարուածը անոր կողմէ կու գայ:

ԱՆՆԱ.— Կը կարծե՞ս որ այդպիսի վատութիւն մը գործելու կարող է, ինք, փաստաբան մը...

ՏՕԲԹՈՐԸ.— Ո՛չ թէ կը կարծեմ, այլ բացարձակապէս կը հաւատամ... այս նամակը իր կողմէ գրուած է ասոր ընտւ տարակոյս չի կայ... Եւ նոյնիսկ ապացոյցներ ունիմ:

ԱՆՆԱ.— Ապացոյցներ... .

ՏՕԲԹՈՐԸ.— Այսինքն գիտեմ որ Կարկամեան չափազանց զայրացած է իր նպատակին չհամեմելուն համար և իր արժանապատուութիւնը վիրաւորուած կը զգայ, ասոր համար ամէն տեսակ աղտոտ միջոցներու կը

դիմէ կոր, ամէն տեսակ չարախօսութիւններ կը հնարէ կոր իմ մասին...

ԱՆՆԱ. (համողութեամբ).— Այդ ճշմարիտ կրնայ ըլլալ... Այո՛ հաւանական է որ Կարկամեանի կողմէ գրուած է նամակը:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ո՛չ թէ հաւանական, այլ ապահով է...

ԱՆՆԱ.— Ուրեմն այս գրուածները ծայրէ ի ծայր ստուծիւններ են:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Բայց չեմ ներեր քեզի որ այդ մասին նոյնիսկ ամենախոքր կասկած մը ունենաս, եթէ ինձի չես խնայեր՝ գոնէ քրոջդ տիկին Վերդինին խնայէ:

ԱՆՆԱ.— Այո՛, կը հաւատամ խօսքիդ, եղածը ըստորին զբաբատութիւն մըն է, իրաւունք ունիս (նա՛մակը զոր տակաւին ձեռքը բռնած է կտոր կտոր կ'ընէ ու կը նետէ) խենդ էի որ այդ գրուածքին հաւատք ընծայեցի...

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Կը յուսամ որ գոնէ քրոջդ բան մը յայտնի չըբեր:

ԱՆՆԱ.— Ո՛չ բարեբախտաբար, պահ մը յուզումէս տարուած՝ խորհեցայ նամակը իրեն ցոյց տալ, բայց յետոյ նախամեծար համարեցի քեզի խօսիլ:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Շատ աղէկ ըրեր ես, պարապ տեղը քայրդ ալ յուզմունքի պիտի մատնէիր:

ԱՆՆԱ.— Ուրեմն վստահ ես որ Կարկամեանի գործն է այս:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ուրիշ ո՞վ կրնայ ըլլալ, այն միայն շահ ունի որ մեր ամուսնութիւնը ջուրը իջնայ:

ԱՆՆԱ. (կասկածոտ).— Միայն ասնա՞նք...

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ուրիշ ո՞վ կ'ուզես որ ըլլայ:

ԱՆՆԱ.— Թերեւս ուրիշներ ալ կան որոնք գոն չեն այս ամուսնութենէն:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ուրիշ մէկը չեմ տեսնար կոր ես:

ԱՆՆԱ.— Օրինակի համար կին մը կամ օրիորդ մը:

ՏՕՔԹՈՐԸ (զարմացած).— Կի՞ն մը կամ օրիորդ մը... Ի՞նչ ըսել կ'ուզես, որո՞ւ կ'ակնարկես:

ԱՆՆԱ.— Ո՛չ մէկու կ'ակնարկեմ այլ պարզ ենթադրութիւն մը կ'ընեմ... այնպէս տարտամ կասկած մը:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Աւելի յստակօրէն խօսէ՛, կը տեսնամ որ այսօր սովորականէն տարբեր արամազրութեան մը մէջ կը գտնուիս...

ԱՆՆԱ.— Ձի՛ կրնար ըլլալ որ կին մը կամ օրիորդ մը քեզ սիրէ և իմանալով որ ինձի հետ նշանուած ես, այսպիսի միջոց մը խորհի միզ իրարմէ հեռացնելու համար:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ահաւասիկ տարօրինակ ենթադրութիւն մըն ալ... բայց ինչո՞ւ երեւակայական հակառակորդներ վնասել երբ բո՛ւն հակառակորդը մէջտեղն է:

ԱՆՆԱ.— Չեմ գիտեր, բայց անգամ մը որ կասկածը մտաւ մտքիս մէջ ա՛լ հանգիստ չեմ:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Չուր տեղը ինքզինքդ յուզմունքներու կը մատնես, սիրելիս:

ԱՆՆԱ.— Պարզապէս նախազգացումի արդիւնք, բան մը ինձի կ'ըսէ թէ սպառնալիք մը կայ մեր գլխուն վրայ:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Մի՛ հաւատար այդ տեսակ բաներու և նայէ՛ որ միտքդ այդ խորհուրդներով չչարչարես, սրովհետեւ յաճախ բան է դժբախտութիւն մը նախազուշակել որպէսզի այդ դժբախտութիւնը իրաւցնէ կա-

տարուի: Ես այս խնդիրը լրջօրէն պիտի քննեմ և կը յուսամ որ երեւան հանեմ նամակագիրը որ ուրիշ մէկը չկրնար ըլլալ, այլ նոյնինքն այդ վարնոց փաստաբանը . . . միայն թէ նամակը պատուելու չէիր:

ԱՆՆԱ.— Կը կարծե՞ս որ Կարկամեան իր ձեռքի գիրով գրած ըլլայ զայն:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Այդ տեսակ աղտոտ գործեր երբ մէկը կ'ընէ, չուզեր մեղսակիներն ունենալ, ես կ'ենթադրեմ որ ինք գրած է, գիրը կեղծելով անշուշտ:

ԱՆՆԱ.— Մե՛զք որ նամակը պատուեր եմ ուրեմն:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ինչ որ է եղածը եղած է ա՛յլ չխօսինք ասոր վրայ:

Նոյն միջոցին դուռը կը բացուի եւ ներս կը մըտնէ տիկին Վերգին: Ժպտուն դէմքով կը մօտենայ երկու նշանածներուն:

ՎԵՐԳԻՆ.— Ա՛յ բաւական է որքան որ զուլս գըլխի առանձին մնացիք:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Բայց տիկին, ո՞վ կ'արգիլէր ձեզի առաջին վայրկեանէն մեր մօտը գալու:

ՎԵՐԳԻՆ.— Այդ աստիճան չար չեմ . . . յետոյ ուզեցի որ Աննան քեզի հետ քիչ մը առանձին մնայ որպէսզի զուարթանայ . . . շատ պէտք ունէր զուարթանալու և հիմա կը տեսնամ որ ուղածս եղեր է:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ուրեմն ես չեկամ տխուր էր:

ՎԵՐԳԻՆ.— Չափազանց . . . ո՛չ թէ միայն տխուր այլ մտահոգ և ասիկա երկու օրէ ի վեր, չեմ գիտեր ինչ ունէր, թերեւս դուն կրցար հասկնալ:

ԱՆՆԱ. (յանդիմանական).— Բայց, Վերգին, ինչո՞ւ պարապ խօսքեր կ'ընես, ո՛չ տխուր էի և ո՛չ ալ մտահոգ:

ՎԵՐԳԻՆ.— Ես ըսածս գիտեմ, ճիշտ իրողութիւնն է որ կ'ընեմ, պարապ տեղը մի՛ ծածկեր, միայն թէ կ'ուզէի հասկնալ, վերջապէս մեծ քոյրդ եմ և պէտք է որ ամէն բան ըսես ինձի:

ԱՆՆԱ. (նեղուած).— Բայց ըսելիք բան մը չի կար, քիչ մը զուլս կը ցաւէր, հիմա անցաւ:

ՎԵՐԳԻՆ. (թերահաւատ).— Երկու օրէ ի վեր շարունականաբար զո՞ւլսդ կը ցաւէր . . . թո՛ղ ըսէիր զեղ մը կ'ընէին, կամ բժիշկ մը բերել կու տայինք:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Պարապ տեղը սիրտ մի հատցնէք, տիկին, վստահ եղէք որ Աննա որ եւ է հոգ կամ արխուրութիւն չունի . . .

ՎԵՐԳԻՆ.— Կ'երեւայ որ դուն յաջողեր ես իր արխուրութիւնը փարատելու:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Թերեւս . . . բժիշկ եմ և այսօր բժիշկ մը, ճշմարիտ հոգեբան բժիշկ մը, կարող է բուժել թէ՛ մարմնական և թէ՛ հոգեկան տկարութիւնները:

ՎԵՐԳԻՆ.— Այդ խօսքերով կը հաստատես թէ Աննա բան մը ունէր . . . դո՞նէ հոգեկան տագնապ մը:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Այդ տեսակ խօսք մը չըսի . . . իրողութիւնը այն է որ Աննա բան մըն ալ չունի (Աննային դառնալով) այնպէս չէ . . .

ԱՆՆԱ.— Բնականաբար . . .

ՎԵՐԳԻՆ.— Ես իմ հաստատ համոզումս ունիմ եւ անկէ չեմ կրնար բաժնուիլ:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ի՞նչ է այդ համոզումը

ՎԵՐԳԻՆ. (յանկարծ նշմարելով քիչ մը առաջ Աննային պատուած ու մէկ կողմ նետած նամակին կտորները). — Սհաւասիկ իմ համոզումս (թղթի կտորները ցոյց կուտայ): Ի՛նչ են այդ թղթի կտորները:

ՏՕՔԹՈՐԸ (անտարբեր).— Պատուած նամակի մը կտորները... Ի՞նչ նշանակութիւն ունի:

ՎԵՐԳԻՆ.— Շատ մեծ նշանակութիւն... այս սենեակը դեռ ժամ մը առաջ աւելի ու մաքրել տուի, հետեւաբար այդ կտորները նոր նետուած են այդ տեղ:

ՏՕՔԹՈՐԸ (հեղինական).— Հարցաքննիչ դատաւոր ըլլալու էիք, տիկին, կը տեսնամ որ շատ յարմարութիւն ունիք այդպիսի պաշտօնի մը համար բայց ենթացողինք որ իրաւցնէ նոր պատուած է այս նամակը, ի՞նչ կը հետեւի ասկէ:

ՎԵՐԳԻՆ.— Կը հետեւի որ կամ դուն կամ Աննան պատուած է:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Այդ ալ կ'ընդունինք, յետո՞յ...

ՎԵՐԳԻՆ.— Հիմա պիտի բացատրեմ հետեւանքը: Աննային տխրութիւնը և մտահոգութիւնը սկսաւ այն օրէն ուր այս նամակը ստացաւ և այս բանը ինծի իմացուց սպասուհին որ նամակը իրեն յանձնած էր...

ԱՆՆԱ (ընդմիջելով).— Բայց, Վերգին, չափազանց կարեւորութիւն կուտաս ոչինչ բաներու...

ՎԵՐԳԻՆ.— Ինչ որ քեզի կը վերաբերի ինծի համար ոչինչ չէ... գիտես թէ որչափ կը սիրեմ քեզի:

ԱՆՆԱ.— Ատոր կասկած չունիմ:

ՎԵՐԳԻՆ.— Քեզի հարցուցի թէ ի՞նչ էր այդ նամակը և պատասխանեցի, որ բարեկամունիի մը կողմէ թէյի նրաւէր մըն էր... վստահ եմ որ ճիշտ չխօսեցար, այդ նամակին մէջ բան մը գրուած էր որ պատճառ

եղաւ քեզ տխրեցնելու... և հիմա այդ նամակին կտորներն են ասոնք:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Կը տեսնամ որ, տիկին, ձեռք բան մը կարելի չէ պահել... կ'ուզէ՞ք որ ամբողջ ճշմարտութիւնը ըսեմ ձեզի, քանի որ Աննա կը դժկամակի կոր խօսելու:

ՎԵՐԳԻՆ.— Անտարակոյս կ'ուզեմ:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Լաւ ուրեմն ձեր կասկածը կամ դուշակութիւնը ճիշտ է... Աննա նամակ մը ստացած է... անստորագիր նամակ մը և ատոր վրայ մտատանջութեան մատնուած և հիմա այդ նամակն է որ պատուեց զայն ինծի կարգալէ ետքը:

ՎԵՐԳԻՆ.— Ի՞նչ կար գրուած այս նամակին մէջ:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ինչ որ ընդհանրապէս կը գրուին անստորագիր նամակներու մէջ... զրպարտութիւններ ՎԵՐԳԻՆ.— Որո՞ւ մասին:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Իմ մասին... բայց այնպիսի արտառոց զրպարտութիւններ որոնք մէկ վայրկեանի մէջ կրցայ ջրել և և հիմա անոնց հետքն անգամ չ'մնաց, այնպէս չէ՞ Աննա:

ԱՆՆԱ.— Եւ հետք չ'մնալուն ապացոյցն ալ այն է որ նամակը ևս իմ ձեռքովս պատուեցի:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ահաւասիկ, տիկին, ամբողջ ճշմարտութիւնը:

ՎԵՐԳԻՆ.— Բայց ատիկա առաջին վայրկեանէն կընար ըսել ինծի, փոխանակ զիս խօսելու:

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ընդհակառակը Աննա շատ փափկա-

նկատութեամբ վարուած է և ես շնորհակալ եմ իրենս . . .
փոխանակ ուրիշներուն կարգալու այդ զրպարտիչ նա-
մակը ուղղակի ուղած է ինձի ցոյց տալ և ասով ապա-
ցուցանել թէ հաւատք ունի իմ վրաս : Ուրեմն , այս-
պէս , խնդիրը վերջնականապէս փակուած է :

ՎԵՐԳԻՆ .— Բայց ինչո՞ւ և ի՞նչ զրպարտութիւն
ըրած են ձեզի դէմ :

ԱՆՆԱ .— Կ'աղաչեմ , Վերգին , ա՛լ գոցենք այս
խօսքը :

ՏՕՔԹՈՐԸ .— Զրպարտութիւնը , ինչպէս ըսի , ար-
տառոց բան մըն էր և չարժեր վրան խօսիլ անգամ իսկ
թէ ինչո՞ւ այդ զրպարտութիւնը ըրած են , շատ դժուար
չէ գուշակել , պարզապէս մեր միութիւնը արգիլելու
համար և ընտրն ալ տարակոյս չի կալ թէ փաստաբան
կարկամեանն է . . .

ՎԵՐԳԻՆ (զարմացկոտ) .— Ի՞նչ կ'ըսես , ապացոյց
մը ունի՞ս այս մասին :

ՏՕՔԹՈՐԸ .— Բայց ուրիշ ո՞վ կ'ուղէք որ ըլլայ
քանի որ այժմ իմ միակ հակառակորդս այն է յորմէ հետէ
Աննան յափշտակեցի իր ձեռքէն . . .

(Նոյն միջոցին սենեակին դուռը բացուեցաւ և
ներս մտաւ տիկին Սօֆի Տավուկան : Այս այցելութիւնը
վերջ դրաւ նախորդ խօսակցութեան : Քաղաքավարա-
կան բարեւտութիւնքէ և իրարու որպիսութեան մասին
սովորական հարցումներէ ետքը , նոր խօսակցութիւն մը
սկսաւ :)

ՍՅՅԻ .— Այսպէս ուրեմն , աօքթոր վարդան , կ'ե-
րեւայ որ ձեր դարմանատունը հոս փոխադրած էք :

ՏՕՔԹՈՐԸ .— Կրնա՞մ հարցնել , տիկին , թէ ի՞նչ բան
այդպէս ենթադրել կուտայ . . .

ՍՕՅԻ (խնդալով) .— Բայց ձեր ներկայութիւնը
այստեղ :

ՏՕՔԹՈՐԸ .— Նշանած մը իրաւունք չունի՞ այցե-
լելու իր նշանածին :

ՍՕՅԻ .— Անշուշտ իրաւունք ունի , միայն թէ կի-
րակի օրերը , մինչդեռ այսօր հինգշաբթի է :

ՏՕՔԹՈՐԸ .— Չէի գիտեր որ այդպիսի կանոն մը
գոյութիւն ունի :

ՎԵՐԳԻՆ .— Ատոնք հին սովորութիւններ են , տիկին
Սօֆի , հիմա նշանածները ամէն օր իրար կը տեսնան :

ՍՕՅԻ .— Եւ շատ ալ աղէկ կ'ընեն , իմ ըսածս պարզ
կատակ մըն էր , նշանածութեան շրջանը լաւագոյնն է ;
քաղցր երազանքն է այն . . .

ՏՕՔԹՈՐԸ .— Իսկ ամուսնութի՞ւնը :

ՍՕՅԻ .— Դժնդակ զարթումը . . .

ՏՕՔԹՈՐԸ .— Կ'աղաչեմ , տիկին , գոնէ մեզի մի՛
ըսէք այդ բաները :

ՍՕՅԻ .— Ես անկեղծօրէն կը խօսիմ ինչ որ կը
մտածեմ :

ՏՕՔԹՈՐԸ .— Ձեր խօսքերը լսողը պիտի կարծէ թէ
դժբախտ ամուսին մըն էք :

ՍՕՅԻ .— Ես իմ անձնականիս մասին չեմ խօսիր . . .
ես ընդհակառակը մինչեւ այսօր երջանիկ ապրած եմ իմ
ամուսնոյս հետ :

ՏՕՔԹՈՐԸ .— Ուրեմն ինչո՞ւ այդ երջանկութիւնը
կ'ուղէք զլանալ ուրիշներուն :

ՍՕՖԻ.— Որովհետեւ շուրջս ամուսնական դժբախտութիւններ կը տեսնամ միայն :

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Բայց կ'ընդունի՞ք որ բացառութիւններ կան , օրինակ՝ դուք :

ՍՕՖԻ.— Անշուշտ . . .

ՏՕՔԹՈՐԸ,— Լաւ ուրեմն չէ՞ք կարծեր որ այդ բացառութիւններէն մէկն ալ մենք կրնանք ըլլալ :

ՍՕՖԻ.— Ո՛չ թէ կարծել , այլ կը մաղթեմ որ այնպէս ըլլայ :

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Շնորհակալութիւն ուրեմն :

ՍՕՖԻ.— Արդէն ես բնաւ մտքէս չանցուցի ձեզի ակնարկել . . . միայն թէ այսօր զէջ տպաւորութեան մը ներքեւ կը գտնուիմ և թերեւս այդ պատճառով յոռետես դարձեր եմ :

ՎԵՐԳԻՆ.— Ինչչ՞ու համար . . .

ՍՕՖԻ.— Որովհետեւ ընտանեկան շատ տխուր պատմութիւն մը լսեցի այսօր :

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Կ'երեւայ որ շատ դիւրազգած էք , տիկին , և ատիկա լաւ բան մը չէ . . . տեսէ՛ք նոյնիսկ ձեր դատողութեան վրայ կ'ազդէ կոր :

ՎԵՐԳԻՆ.— Բայց ի՞նչ է տեսնենք այդ տխուր պատմութիւնը :

ՍՕՖԻ.— Չեմ ուզեր այս նշանածներուն քով պատմել . . .

ԱՆՆԱ.— Մենք մտիկ չենք ընել :

ՎԵՐԳԻՆ (հետաքրքիր).— Վրան բա՞ց պատմութիւն մըն է :

ՍՕՖԻ.— Բնաւ երբեք . . .

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Բայց մեր հետաքրքրութիւնը բաւական գրգռեցիք , տիկին , կը խնդրեմ որ պատմէք ձեր պատմութիւնը :

ՍՕՖԻ.— Ընտանեկան տռամ մըն է :

ՎԵՐԳԻՆ.— Զուակ ունեցա՞ն . . .

ՍՕՖԻ.— Աղուորիկ մանչ մը :

ՎԵՐԳԻՆ.— Էյ ի՞նչ է եղեր . . .

ՍՕՖԻ.— Երէկ իրիկուն ինքզինքը թունաւորեր է . . .

ՎԵՐԳԻՆ.— Ի՞նչ կ'ըսես , ինչո՞ւ համար , ի՞նչ պէս . . . բան մը եղաւ . . .

ՍՕՖԻ.— Վիճակը բաւական ծանր է . . . բայց բըծիշկը կ'ըսէ որ կեանքը վտանգի մէջ չէ :

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Ինչպէ՞ս թունաւորեր է ինքզինքը :

ՍՕՖԻ.— Իրա՛ւ որ լաւ մը չեմ գիտեր . . . կ'երեւայ որ ծանր թոյն էր առեր է թէեւ , բայց քանակութիւնը քիչ է եղեր , եւ այդ պատճառով յոյս ունինք զինքը ազատելու :

ՎԵՐԳԻՆ.— Բայց պատճառը ի՞նչ է այս յուսահատական արարքին :

ՍՕՖԻ.— Պատճառը խելքէ մտքէ չանցնելիք բան մը . . . ամուսինը ընտանեկան յարկը լքելով թողեր հենացեր է . . .

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Բայց թերեւս վայրկենական յիմարութիւն մըն է այդ . . . յաճախ պատահած են նմանօրինակ բաներ , ատոր համար չարժեր այդ տեսակ յուսահատական միջոցներու գիմելու :

ՍՕՖԻ.— Դեռ մանրամասնութիւնները չէք գիտեր :

ՎԵՐԳԻՆ.— Պատմէ՛ տեսնենք :

ՍՕՖԻ.— Այդ սրիկան Պոլսէն հեռացած է և տակաւին յայտնի չէ թէ ո՛ր կողմ գացած է :

ՏՕՔԹՈՐԸ.— Իբարու հետ սիրով չէի՞ն :

ՍՕՖԻ.— Կինը շատ կը սիրէր իր ամուսինը և ամուսինն ալ այնպէս մը ցոյց կուտար թէ ինքն ալ կնոջը վրայ կը խենդենայ : Բայց ամէնը այդ չէ ամէնէն սարսափելին կայ :

ՎԵՐԳԻՆ.—Ի՞նչ է տեսնենք...

ՍՕՖԻ.—Այդ խայտառակը առանձին չէ դացեր այլ իր հետ տարեր է նաև ամուսնացած կին մը...

ՏՕԲԹՈՐԸ (զայթակղած դէմքով մը).—Այդ սոսկալի բան է... անբարոյականութեան ծայրայեղ աստիճանն է... ու այդ կինը զուակնէր ունի:

ՍՕՖԻ.—Այո՛, երկու փոքրիկ զաւակներ:

ՎԵՐԳԻՆ (ողբերգական).—Դե՛ռ ինչե՛ր պիտի լսենք Աստուած իմ:

ՏՕԲԹՈՐԸ.—Այդ անհաւատարիմ կնոջ ամուսինը ի՞նչ ընթացք կը բռնէ կոր:

ՍՕՖԻ.—Կ'երեւայ թէ շատ հոգ ըրած չունի, որովհետեւ ինք արդէն համանուհի մը ունի եղեր որուն հետ կ'անցնէ ժամանակը:

ՏՕԲԹՈՐԸ (ներողամիտ).—Այն ատեն իր կնոջ յանցանքը կը մեղմանայ:

ՍՕՖԻ.—Ինչ որ ալ ըլլայ մեծ դժբախտութիւն մըն է այս... երկու ընտանիքներու քայքայումը... անա՛ստոր համար շատ յոռետես տրամադրութեան մը մէջ կը գտնուիմ այսօր:

ՏՕԲԹՈՐԸ.—Այդ տեսակ դէպքերը, բարեբախտաբար բացառութիւն կը կազմեն... ամէն պարագային ես վստահ եմ որ այդպիսի բռն մը պիտի չպատահի երբոր ես և Աննա միասին ամուսնանանք:

ԱՆՆԱ (կասկածոտ).—Բոլորովին ապահով ես այդ մասին:

ՏՕԲԹՈՐԸ:—Գոնէ ես տեղի պիտի չի տամ, այդ մասին կրնամ վստահացնել ձեզ, գալով քեզի, նոյնքան ապահով եմ քու մասիդ ալ:

ԱՆՆԱ.—Շատ շնորհակալ եմ քու այդ դնահատուամէջ:

ԳՂՈՒՆ Ե.

ԿԱՐՈՒՇԻՆ ԿԸ ԳՈՐԾԷ

Օրիորդ Աշխէն իր ժամանակը պարապ չանցուց եւ հաւատարմաբար ծառայեց Կարկամեանին: Այս ծառայութիւնը բնականաբար ծրի չէր, այլ ընդհակառակը առատօրէն վարձատրուած: Աշխէն գնաց գտաւ այն կինը որուն յանձնեց տօքթոր Վարդանը լրտեսելու գործը, ամէն պէտք եղած մանրամասն ծանօթութիւնները տայով: Պառաւ ջատուկը որ Ագապի տուտուկը կոչուէր եւ ընդարձակածաւալ ծանօթութիւններ ունէր Բերայի հայ ընտանեկան բոլոր խաւերուն հետ, իսկոյն ճանչցաւ տօքթոր Վարդանը, նոյնիսկ Աշխէնէն առաջ ըսաւ թէ ո՛ւր կը բնակէր: Միայն թէ գործի սկսելէ առաջ կանխավճար մը ուզեց: Կարկամեան 25 ոսկի վճարեց որուն հինգը, բնականաբար Աշխէն գրքպանեց իբրեւ միջնորդէք: Բաց աստի հինգ ոսկի ալ փառտաբանէն առաւ կարուհին:

Կարկամեան ամէն օր կը սպասէր այդ լրտեսութեան արդիւնքին, բարեբաղդաբար իր սպասումը երկար չտուեց: Դեռ շաբաթը չբոլորած՝ Աշխէն իրիկուն մը յաղթականօրէն մտաւ փաստաբանին գրասենեակը, երբ այս վերջինը առանձին նստած գրասեղանին առջեւ, կը սպասէր միամիտ ու հարուստ յանախորդի մը որ, ափսոս, չէր գար:

Ինչպէս յայտնի է, հարուստ եւ միամիտ յաճախորդ մը բոլոր փաստաբաններուն մտատիպարն է,

Թէեւ այդ չնաշխարհիկ թռչունը շատ հագուագիւտ է այժմ:

Աշխէնին զուարթ ու յաղթական մուտքը գրասենեակէն ներս՝ իսկոյն փաստաբանին ուշը գրաւեց:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ի՞նչ լուր տեսնենք, երեսդ կը խնդայ կոր:

ԱՇԽԷՆ.— Հարկաւ պիտի խնդայ... գողը բռնեցինք:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ինչպէ՞ս...

ԱՇԽԷՆ.— Տօքթօրը մեր ձեռքին մէջն է, այսօր եթէ ուզենք կրնանք նշանը ետ ընել տալ... միայն թէ 50 ոսկի պիտի տաս:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Որո՞ւ, ինչո՞ւ համար...

ԱՇԽԷՆ.— Զարմանալի՛ հարցում, որո՞ւ պիտի տաս, հարկաւ ինծի տալու չես, այլ Ազատի հանրմին զուրսը կը սպասէ կոր:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Միասին եկաք:

ԱՇԽԷՆ.— Ինչ ընեմ, հետս բերել չուզեցի, բայց օձիքս չթողուց...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Բայց նախ սա եղածը պատմէ՛ յետոյ դրամի խնդիրը կարելի է կարգադրել:

ԱՇԽԷՆ.— Եթէ կ'ուզես ինքը հոս բերեմ թո՛ղ տեղնի տեղօք պատմէ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Սյդ աւելի աղէկ կ'ըլլայ:

Աշխէն դուրս կ'ելլայ ու վայրկեան մը ետքը կը վերադառնայ Ազատի տուտուին հետ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Հբամմէ՛ մայրիկ, եկուք նստէ՛ նայինք, ինչպէ՞ս ես աղէկ ես... սիկարա մը կը ծըխե՞ս:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Էյ հատ մը խմեմ... փա՛ռք Աստուծոյ զաւուկս աղէկ հանգիստ եմ, իշաղլան դուն ալ աղէկ ես:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ծնորհակալ եմ, աղէկ եմ:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Աստուած աւելի աղէկ ընէ՛

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Էյ ի՞նչ ըրիր նայինք քեզի յանձնուած գործը:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Ինչ պիտի ընեմ, պէտք եղածին պէս ըրի, իմ ձեռքէս բա՞ն կը փախչի... շատ յոգնեցայ անկա, ծայրը բերի:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ (հետաքրքիր).— Է՛յ, պատմէ՛ տեսնենք:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Պատմեմ զաւակս, բայց մեր յոգնութիւնը պարտաւը չերթայ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ատ ի՞նչ խօսք է... ես ուրիշին էրաւունքը ուսող մարդ չեմ... նոյնիսկ քեզի կանխիկ դրամ վճարեցի, երեսդ անգամ չտեսած:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Ողջ ըլլաս, այնպէս է բայց ինչ զիտնամ, հիմակուան մարդիկը աճայիպ են, գործերնին տեսնալնէն ետքը ա՛լ փարա տալ չեն ուզեր:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ես այդ տեսակ մարդերէն չեմ:

ԱՇԽԷՆ (միջամտելով).— Կարկամեան էֆէնտին անանկ մարդ չէ, խօսքին տէրն է:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Հիմա մեր պայմանը ինչ էր դրամին կէսը առաջ պիտի տայի կէսն ալ ետքը, այնպէս չէ... ըսելէ որ 25 ոսկի կ'ուզես... պատմէ պատմելիքդ ու դրամդ ա՛ն, հոս պատրաստ է:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ (դժգոհ կերպարանքով մը Աշխէնին դառնալով).— Տեսա՞ր մի եղածը:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ի՞նչ է եղեր որ...

Ա.Գ.Ա.ՊԻ (միշտ խօսքը Աշխէնին ուղղելով).— Մեր խօսքը ասա՞նկ էր:

ԱՇԽԷՆ (քիչ մը շփոթած).— Այսինքն Կարկամեան էֆէնտին անանկ ըսաւ որ 25 ոսկի առաջ կուտայ 25 ոսկի ալ ետքը:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ (վճռարար).— Մեր սակարկութիւնը
այնպէս էր :

Ա.Գ.Ա.ՊԻ (Աշխէնին).— Ամմա ես ի՞նչ ըսի :

ԱՇԽԷՆ.— Դուն ալ ըսիր որ եթէ գործը յաջողցը-
նես՝ բացէն նուէր մը կ'ուզես :

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Դուն ալ ըսիր որ «այդ նուէրը ինչ գիտ-
ցիր» անանկ չեղա՞ւ, աղջիկս, նայէ՛՛ վերը Աստուած
կայ, իրարու սուտ չխօսինք :

ԱՇԽԷՆ.— Սուտ խօսելիք բան չի կայ, իտա՛ւ է որ
այնպէս ըսի :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ես այդ նուէրէն լուր չունիմ, բայց
ինչ որ է, քանի որ օրիորդ Աշխէնը իր կողմէն ատանկ
խօստուժ մը ըրեր է, ես ալ կ'ընդունիմ ու բացէն բան
մը կը վճարեմ. . . բայց նախ սա եղածը իմանանք :

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Առաջուց գիտցած ըլլաս ՏԵ՛, ետքէն
էվէլ պակաս խօսք չըլլայ :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ (անհամբեր). — Շատ աղէկ, հաս-
կցանք, սա ըսելիքդ ըսէ՛ :

ԱՇԽԷՆ (Ազապիին).— Երկար մի՛ ըներ, Կար-
կամեան էֆէնտին խօսքին տէրը մարդ է, քու հա-
խըղ չուտեր :

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Էֆէնտիմ, երկու երեք օր, պարապ
տեղը, տօքթորին հտեւէն պատելէս ետքը, առջի օրը,
ցերեկէն ետքը, ժամը երկուքին ատենները, անսայ որ
տանէն դուրս ելաւ և թաքսիմի կողմերը գնաց, Ա.Յա-
րութիւն եկեղեցիին փողոցը մտաւ, յետոյ դէպա՛ջ դար-
ձաւ և տան մը առջեւ կեցու ու դուռը զարկաւ : Ասիկա
տեանելուս պէս հասկցայ ի տօքթորը եսխան ձեռք
տուաւ :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ (միամիտ).— Բայց ինչո՞ւ այդպէս
ենթադրեցիր :

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Մեղա՛յ. . . ատ տունը մատրամ Կալիօ-
փին տունն է. . . Կինուց գիտեմ :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Կալիփին ո՞վ է. . .

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Ճանր՛ւ, հոռոմ կնիկ մը. . . տունը
բռնած է, օսա օսա իրայի կուտայ. . . տօքթորին պէս
գործ ունեցողներուն :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ (ժպտելով).— Հասկցայ. . . է՛յ, շա-
րունակէ :

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Էֆէնտիմ, տօքթորին հոն մտնալը տես-
նալուս պէս, ես սկսայ փողոցին մէջ վեր վար պտը-
տիլ. . . եփեյի մը ասանկ պտտեցայ, հեմհեմ հեմհեմ եր-
կու ասհարփի չափ. . . մէյմըն ալ տանը դուռը բացուե-
ցաւ ու տօքթորը դուրս ելաւ, ետեւէն ալ կնիկ մը. . .
է՛յ, կնիկը տեսայ չտեսայ խենթենալս եկաւ. . .

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ (հետաքրքիր).— Ինչո՞ւ համար, ո՞վ
էր որ. . .

Ա.Գ.Ա.ՊԻ (զայթակղած դէմքով մը).— Վո՛ւյ, ա-
սիկա հիջ խեղքէ միտքէ անցնելիք բան չէր. . . իրա՛ւ
որ աշխարհքը փեֆ գէշցեր է. . . աչքերուս հաւատալս
չեկաւ :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Բայց ո՞վ էր այդ կինը, ըսէ՛
չուտով :

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Ասղանի պէս էրի՞կ չունենայ, դուակ-
ներ չունենա՞յ. . . վա՛յ չամչցած կնիկ. . . փարա ըսես
կայ, հանգստութիւն, տուն տեղ, բան մը պակաս չէ,
էրիկը ըսես վրան կը խենդենայ, մէկ խօսքը երկուք
ընել չի տար. . . ամէն ուզածը վայրկենական կ'ընէ. . .

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ըսել է դուն մօտէն կը ճանչնաս
կոր այդ կինը :

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Հարկաւ. . . քրոջս աղջիկը իրենց տու-
նը սպասուէի է :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Բայց դեռ անունը չըսիր :

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.—Մէքտինեան Անիկտոս էֆէնտին կնի-
կը... սիկին Ֆուլիկ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Յա Պոլսոյ կողմը մեծ վաճառա-
տուն մը ունի նէ...

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.—Ճիշտ անիկա... կը ճանչնամ կոր:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Մէքտինեան Անիկտոս էֆէնտին
ո՞վ չճանչնար:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.—Իսկ Տիկին Ֆուլիկը:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Տիկինը չեմ տեսած, ինտո՞ր բան
է, գեղեցի՞կ է...

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.—Գեղեցկութեանը ըսելիք չի կայ...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Է՛յ, սա պատմութիւնդ շարու-
նակէ՛:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.—Էֆէնտիմ, ինչպէս ըսի տունէն միասին
դուրս ելան, հո՛ն դրան առջեւ քիչ մը փար փար իրա-
բու հետ տեսնուեցան, ետքը մէկը մէկ կողմ գնաց
միւսը միւս կողմ: Իսկ ես գացի տուն:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Աղէկ ամմա, Ագապի հանրմ, սա
պատմածդ կրնայ ըլլալ որ դիպուածական բան մը ըլ-
լայ... նայինք ուրիշ անգամ ալ այդ տունը գացեր
են միասին...:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.—Մտիկ ըրէ՛, էֆէնտիս, ես երբոր գործ
մը տեսնամ քանակովը կը տեսնամ, անանկ կիսկա-
տար բան չեմ ընի, ատկէ ետքն ալ մինչեւ որ ես ա-
ղէկ մը չհամոզուիմ՝ ուրիշին բան չեմ խօսիր... դուն
ինծի Աշխէսին հարցուր, ան շատ աղէկ կը ճանչնայ...

ԱՇԽԷՆ.—Իրա՛ւ է որ Ագապի հանրմը այս տեսակ
գործերու մէջ շատ լրջութեամբ գործ կը տեսնէ և եր-
բոր բան մը ըսէ պէտք է հաւատալ խօսքին:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Կը հաւատամ, բայց կ'ուզեմ որ
հաստատ ապացոյցներ ունենամ ձեռքս...

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.—Պիտի տամ քու ուզած ապացոյցներդ...
ինչպէս ըսի, տուն գացի և քանի մը ժամ նստելէ ետ-
քը ելայ դուրս ու շունչս շիտակ Մէքտինեանենց տունը
առի, Չապելը տեսնելու համար:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Չապելը ո՞վ է,

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.—Չապելը քրոջս աղջիկն է որ ինչպէս
ըսի անոնց տունը կը գտնուի: Հանրմը տուն եկեր ու
նորէն դուրս ելեր էր, անանկ որ Չապելին հետ մի-
նակ էինք, աղէկ մը խօսեցուցի զինքը...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ (հետաքրքր) — Է՛յ ի՞նչ իմացար
տեսնենք:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.—Իմացածս այն է որ երկու օրը անգամ
մը կէսօրէն ետքը, տիկին Ֆուլիկ թուալէթը ըրած
դուրս կ'ելլայ եղեր...

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Եւ ո՞ւր կ'երթայ:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.—Ո՞ւր պիտի երթայ, իր սիրականը տես-
նելու:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Ապացոյց:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.—Ապացոյցը ի՞նչ է... կօրիւնկն փոյե
գըշարդ իսթակեզ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Աղէկ, բայց այդ ըսածներդ պարզ
ենթադրութիւններ են, ինծի պէտք եղածը իրողու-
թիւն, ապացոյց է:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.—Թօհա՛՛՛՛՛՛ բան, Կալիօբիին տունէն եր-
կուքնին մէկ դուրս ելլելին ալ ենթադրութիւն է:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.—Ադ ուրիշ, ատոր ըսելիք չունիմ,
բայց մէկ անգամ ատանկ բան մը եղեր է, ատկէ ի՞նչ
կը հետեւի...:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.—Ի՞նչ մէկ անգամ, թող տուր որ խօսքս
լմնցնեմ... Չապելին սա ըսածին վրայ միտքս դրի որ
երթամ, երկու օր ետքը նորէն Կալիօբիին տունին մօ-
տերը պտտիմ, կէսօրէն ետքը և այսօր գացի... կու-

զե՞ս քի ժամը երկուքին մօտերը տիիին Ծուլիկ գայ ու տանը դուռը զարնէ ու ներս մտնայ... տասը վայրկեան վրան չանցաւ, մէյ մըն ալ տօքթօրը տնկուեցաւ իր սիւրի մօրուքովը ու ան ալ ներս մտաւ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ (Ուրախութեամբ).— Իրա՞ւ կ'ըսես: ԱԳԱՊԻ.—Մեղա՛յ, ասանկ բանը սուտ կ'ըսուի՞,

հոգի պիտի տամ նէ...:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Հիմա տես խնդիրը լուրջ կերպաբանք մը տուաւ: Միայն թէ որպէս զի բոլորովի ապահով ըլլանք, վաղը չէ միւս օր անգամ մըն ալ դուն ադ Կալիօրիին տունին կողմերը գնա:

ԱԳԱՊԻ.— Ատիկա դիւրին է... ես ուրիշ բան ալ պիտի ընեմ: Մ

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ի՞նչ բան:

ԱԳԱՊԻ.— Պիտի երթամ Կալիօրիին գտնամ եւ վարպետութեամբ խօսեցնեմ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ատիկա շատ աղէկ մտածեր ես... մօտէն կը ճանչնա՞ս զինքը:

ԱԳԱՊԻ.— Ատենօք իրարու հետ քրոջ պէս կը տեսնուէինք... իմ դրացիս էր, բայց տունէն ելլելէն ետքը ալ չեմ տեսած զինքը, բայց վրաս չուէի, կ'երթամ կը տեսնամ, միայն թէ մահանա մը գտնելու է որ կասկածի չերթայ...:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Դուն վարպետ կնիկ մը կ'երեւաս կոր, միջոց մը կրնաս գտնել... ժամանակ չանցուցած մէյ մը ատ կնիկը տես, և ինծի ալ լուր մը բեր:

ԱԳԱՊԻ.— Գլխուս վրայ, էֆէնտիս, վաղը կ'երթամ կը տեսնամ...:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Միւս օրն ալ դարձեալ քու հըսկողութիւնդ կ'ընես, ժամը երկուքին ատենները:

ԱԳԱՊԻ.— Հոգ մի՛ ընեք այդ մասին:

Փաստաբանը գրպանէն թղթապանակը հանեց եւ 25 ոսկինոց թուղթ մը երկարեց պառաւին, որ դրամը առնելէ ետքը բացէն նուէր մըն ալ պահանջեց: Կարկամեան դիտել տոտաւ որ տակաւին գործը բոլորովին չէր լրացած եւ թէ երբոր լրանար այն ատեն կրիին նուէր մը պիտի ընէր: Ազապի աւելի չպնդեց եւ 25 ոսկինոցը գրպանելով մեկնեցաւ, կրկին ու կրկին շընորհակալութիւն յայտնելով:

ԱՇԽԷՆ (յաղթական).— Տեսա՞ր մի ես ինտոր գործ կը տեսնամ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Կեցցե՛ս, միայն թէ տակաւին ուրիշ հասկնալիք բաներ ունինք:

ԱՇԽԷՆ.— Անոնք ալ կը հասկնանք... մեր ձեռքին տակ Ազապիին պէս կնիկ մը ունենալնէս ետքը ամէն բան կրնանք հասկնալ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Հիմա որ տօքթոս վարդանին գաղտնիքը ձեռք անցուցինք՝ ի՞նչպէս պիտի շահագործենք ասիկա...:

ԱՇԽԷՆ.— Ատկէց դիւրին բան չի կայ... մտածելու պէտք անգամ չունիս, ընելիքդ շատ պարզ է:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ինչպէ՞ս...:

ԱՇԽԷՆ.— Նամակ մը կը գրես, առանց ստորագրութեան կամ կեղծ ստորագրութեամբ, Անիկտոս էֆէնտիին ու ամէն բան տեղն ի տեղօք կ'իմացնես ու զինքն ալ կը հրաւիրես որ այնինչ օր, այսինչ ժամուն երթայ այնինչ փողոցը և աչքովը տեսնայ ամէն բան:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ատիկա շատ գործնական միջոց չէ և անպատեհութիւններ ունի:

ԱՇԽԷՆ.— Ի՞նչ անպատեհութիւն:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Կրնայ ըլլալ որ նամակը առնելուն պէս Անիկտոս էֆէնտին բաւական պաղարիւնութիւն և

համբերութիւն չունենայ իր կնիկը լրտեսելու և ուղ-
ղակի կնոջը վրայ կռիւի երթայ... այն ատեն ի՞նչ
պիտի պատահի, կինը ամէն բան պիտի ուրանայ և
քնականաբար ա՛լ կալիօփիին տունը պիտի չերթայ և
էրիկն ալ պիտի չկրնայ իր կնոջ անհաւատարմութիւնը
ապացուցանել ու այսպէս ընտանեկան կռիւով մը
խնդիրը պիտի գոցուի և ո՛չ ոք բան մը պիտի իմանայ,
ուրթորին վրայ որ և է արատ պիտի չի գայ ու Աննա-
յին հետ ամուսնութիւնն ալ պիտի կատարուի, իմ
տուած դրամներս ալ վրայ պիտի երթան...

ԱՇԽԷՆ.— Ուրեմն ի՞նչպէս ընելու է:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Պէտք է որ մէկը երթայ և ուղղակի
Անիկոտոս էֆէնտիին հետ խօսի, բերանացի պատմէ իրո-
ղութիւնը ու յետոյ միասին առնէ տանի կալիօփիին
տունը... աս դործը այդ կերպով միայն կը յաջողի:

ԱՇԽԷՆ.— Բայց ո՞վ կրնանք զրկել Անիկոտոս էֆէն-
տիին:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Զարմանալի՛ հարցում, երթալիք
անձը մէջտեղն է, Ագապի տուտուն:

ԱՇԽԷՆ.— Պիտի ուղէ՞ այդ պաշտօնը կատարել:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ինչո՞ւ չուղէ, մանաւանդ երբ
ծայրը դրամ ալ ըլլայ... բայց նախ սպասենք լրացու-
ցիչ տեղեկութիւններու:

ԱՇԽԷՆ.— Երկու օրէն ամէն բան իմացած պիտի
ըլանք:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Այնատեն չորս օրէն ալ Անիկոտոս
էֆէնտին կը տանինք կալիօփիին տունը և տեսնենք թէ
հետեւանք ի՞նչ կ'ըլլայ...

ԱՇԽԷՆ (խնդալով).— Հետեւանքը խաղքութիւն
խաղքութեանց. հիմա կ'իմ հաշիւս ալ տե՛ս նայինք:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ (թղթապանակը կրկին հանելով).—
Ա՛ն տասը ոսկի ալ քեզի:

ԱՇԽԷՆ.— Քիչ չէ՞:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ընդհակառակը շատ է անգամ:

Հետեւեալ օրը Ագապի տուտու նորէն գործի վրայ
էր: Պիտի երթար կայօփին տեսնար և ասիկա, իրեն
համար բաւական կնո՞ւտ խնդիր մըն էր: Շատոնց ի
վեր յարաբերութիւնը խզած էր այդ յոյն կնոջ հետ և
հիմա կը վախնար որ իր անակնկալ այցելութիւնը
կատկածանքի տեղի տար: Երկար խորհելէ ետքը իր ծը-
րագիրը պատրաստեց և գնաց նախկին բարեկամուհին
տեսնելու: Այս վերջինը 48—50 տարեկան, միջահասակ,
գեր կին մը, ուրախութեան քմեծ ցոյցերով ընդունեց
պառաւ և առաջնորդեց զայն գետնայարկի սենեակը
որ փողոցին կողմը կը գտնուէր:

ԿԱԼԻՓԻ (խանդակաթ).— Վա՛յ, մատամ Ագապի
այս որչա՛փ ժամանակ է իրար չենք տեսած...:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Շիտակը ես միշտ կը փափաքէի գալ
քեզ տեսնել, բայց միշտ մէյմէկ արգելք կ'ըլլար...
այսօր ա՛լ միտքս գրի դալու, մանաւանդ որ պէտք
ունէի քեզ տեսնելու:

ԿԱԼԻՓԻ.— Բայց այդ նոր տունս ինչպէ՛ս գտար:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Շատոնց գիտէի որ հոս կը նստիս...

մատամ Մառիքայէն իմացայ:

ԿԱԼԻՓԻ.— Բարի եկար հազար բարով, ըսիր թէ
զիս տեսնելու պէտք ունիս...

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Այո... կարծեմ վարձու սենեակ կու-
տաս:

ԿԱԼԻՓԻ.— Վարձու սենեակներ ունիմ, բայց քիչ
մը սուղ են:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Գինը կարեւորութիւն չունի, ինդիրը
այն է որ սենեակը յարմար ըլլայ:

ԿԱԼԻՓԻ.— Սա ալ ըսեմ թէ ամէն մարդու սեն-

եակ չեմ տար, պէտք է որ շնորհքով մարդիկ ըլլան... սենեակ ուզողը կի՞ն է թէ էրիկ մարդ:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Էրիկ մարդ է:

ԿԱԼԻՓՓԻ (դէմքը ծամածռելով).— Շիտակը ես կը նախընտրեմ կիներու վարձու տալ սենեակներս, և հիմակուան վարձակալներս բոլորն ալ կին են:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Բայց այն մարդը որ սենեակ պիտի բռնէ շատ շնորհքով անձ մըն է... պարկեշտ. պատուաւոր և տարիքոտ:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Այն ատեն թերեւս կը յարմարինք, որովհետեւ տանս մէջ երիտասարդ էրիկմարդ չեմ ուզեր:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Այդ մասին անհոգ եղիր... բայց բնաւ էրիկմարդ չկայ այս տանը մէջ:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Գրեթէ չի կայ:

Ազապի կը փափագի սենեակները աչքէ անցնել եւ երկու կիները կ'ուղղուին վերի յարկը. Կալիփփի կ'ըսէ թէ առաջին յարկի բոլոր սենեակներն ալ կիներու կողմէ վարձուած են: Երկրորդ յարկը կ'ելլեն եւ պառաւը բաց դուռ մը տեսնելով իսկոյն ներս կը մտնէ, մինչ Կալիփփի ետեւէն կուգայ:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Ահաւասիկ գեղեցիկ սենեակ մը, թէ՛ մեծ, թէ՛ օդաւէտ և թէ՛ լուսաւոր և շատ ալ աղէկ կահաւորուած:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Տանս ամէնէն գեղեցիկ սենեակն է այս:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Ասոր ամսականը քանի՛ է:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Բառասուն ոսկիի վարձու տուած եմ:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Վարձու տուած ես... բայց մէջը մարդ չկայ և որ և է զգեստ ալ չիմ տեսնար կոր սենեակին մէջ... ես կարծեցի որ վարձու տրուած չէ:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Վարձուած է զժբախտաբար և այնպիսի մէկու մը որմէ չափազանց գոհ եմ... գրեթէ սենեակը իմ տրամադրութեանս ներքեւ է:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Ի՞նչպէս կ'ըլլայ ատիկա:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Երիտասարդ մը վարձած է... կարծեմ ասքթոր է, ղոնէ դէմքէն այնպէս կ'երեւայ, գիշերները բնաւ չի գար, այլ միայն ցերեկները:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Զարմանալի՛ բան, ցերեկը ի՞նչ պէտք ունի սենեակի:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Այն ալ շաբաթը երեք օր, ցերեկէն ետքը և հազիւ մէկ երկու ժամ մնալէ ետքը կը մեկնի:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Եւ ասոր համար 40 ոսկի ամսական կը վճարէ:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Ամսական հինգ ոսկի ալ բացէն նուէր:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Բայց ի՞նչ պէտք ունի այս սենեակին քանի որ գիշերը հոս չանցներ:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Ամէն մարդ իրեն համար հաշիւ մը ունի:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Հասկցա՛յ, այդ մարդը անպտտճառ կին մը կը սիրէ ու անոր հետ ժամադիր կ'ըլլան այստեղ:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Շատ սատանայ կնիկ ետ, ձիշդ գուշակեցիր:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Այսօր իրենց գալուն օ՞րն է:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Չէ՛, բայց վաղը անպատճառ կուգան:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Աս ի՞նչ աղէկ վարձակալ մը գտեր ես:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Աքանջելի՛...

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Կ'երեւայ որ կիներ որուն հետ յարաբերութիւն ունի ամուսնացած է:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Հաւանական է որ այնպէս ըլլայ, չի-

տակը ես ընաւ չեմ հետաքրքրուիր, այլ միայն դրամ առնելս կը նայիմ:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.—Շատո՞նց է որ այս սենեակը վարձած է:

ԿԱԼԻՓՓԻ.—Վեց ամիս մը կայ:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.—Այդ տօքթորը ըսածդ միշտ միեւնոյն կնոջ հետ կուգայ:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Այո՛, միեւնոյն կնոջ հետ... բայց ինչո՞ւ այդչափ կը հետաքրքրուիս:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.—Հետաքրքրուելու բան չի կայ, պարզապէս խօսք մը ընելու համար է, եթէ ոչ ինծի՞ ինչ, ինչ կ'ուզեն թո՛ղ ընեն, ես ո՛չ այդ մարդը կը ճանչնամ եւ ո՛չ ալ կիներ... բայց մե՛ղք, այս սենեակը շատ կը յարմարէր իմ մարդուս... եթէ 40 ոսկիէն աւելի վճարէիր են չե՞ս տար:

ԿԱԼԻՓՓԻ.— Նոյնիսկ եթէ 50 կամ 60 ոսկի տայ ամսական դարձեալ չեմ տար, որովհետեւ ինչպէս ըսի, գրեթէ օրէն դրամ մըն է կ'առնեմ և շատ անգամ այս սենեակը երկու գիշերուան համար ուրիշներու վարձու կուտամ, այնպէս որ ամսական 15—20 ոսկի ալ այդ կերպով կ'առնեմ:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.—Այն ատեն իրաւունք ունիս ուրիշի վարձու չի տալու:

Երկու կիները կ'ուզուին երրորդ յարկը ուր երկու պարապ սենեակներ կան: Ազգայի շատ փոքր ու անյարմար կը գտնէ այդ սենեակները: Արդէն սենեակ վարձելը պարզապէս պատրուակ մըն էր պառաւին համար Կալիփփին այցելելու՝ առանց կասկածանքի տեղի տալու: Իր նպատակին հասած էր եւ նոյնիսկ կրցած էր թանկագին տեղեկութիւններ առնել տօքթորին ու տիկին Ֆուլուկի մասին: Միասին իզան սը-

բան:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.—Բարո՛վ նստիս, ասե՛նք շատ աղուոր է, մեղք որ ինծի յարմար սենեակ չէ մնացեր: Քանի մը աեղ ալ նայիմ, եթէ գործիս չի գան՝ նորէն հոս պիտի զարնեմ գլուխս:

ԿԱԼԻՓՓԻ.—Տունը միշտ քուկդ է, դարձեալ հըրամմէ...

Ազգայի Հնորհակալութիւն յայտնելով, անապարեց մեկնելու: Ծամբան աղու մը պէս կը խայտար: Առատ ու լիուլի տեղեկութիւններ քաղած էր, որոնցմէ վստահ էր որ չափազանց գո՛ն պիտի մնար փաստաբան կարկամեանը:

Մէկ կողմէ կը փութացներ քայլերը, որպէս զի այս աւետիսը շուտով հաղորդէ, միւս կողմէ միտքը սենդոս կը գործէր, իր ընելիքները ծրագրելով:

— Մնացորդ քսանըհինգ ոսկին անպատճառ կը գանձեմ այսօր, մարդը անհամբեր լուրի կը սպասէ հիմա: Բայց ատով չպիտի վերջանայ այս գործը, դեռ ծայրն ենք ծրարոց, այս մարդը տակաւին շատ պէտք պիտի ունենայ իմ ծառայութեանս: Ապրի՛ս աչքը բաց Ազգայի, թե՛ղ նայիմ, աս գործէն շահ կայ, այս անգամ ալ եթէ կլորիկ հարստութիւն մը չի շինեա՛նք մարդը ըլլալիք չունիս: Ամէնքն ալ ճանկիս մէջն են, Մէրտիսեան հաւկո՛ւր Անիկատոնէն անպատճառ խոշոր պարգեւ մը ունիմ. Ֆուլիկը ո՛վ գիտէ ի՛նչ լեզուներ պիտի թափէ, ոտ ս ձեռքս պիտի ի՛նչայ որ էրկանը չիմացունեմ, տօքթորը «Սման՝ նշանածիս ականջը չի հասնի» ըսելէն դրպանները պիտի պարպէ... Աննային բերնէն ալ մինչև որ խօսք չառնեմ փայլուն վարձատրութեան մը նշանածին գազտնիքը չեմ տար...:

Ազգայի, իր փայլուն և հնչուն ծրագրները գետ

չէր աւարտած, երբ հասաւ Կարկամեանի դրտեմեակը :
Պէտք չունեցաւ կարգի սպասելու, որովհետև գրէթէ
չարթուան մէջ յաճախ ամբողջ օրը Կարկամեանի դրա-
տեմեակը . . . Ազապիէն զատ ուրիշ յաճախորդ չէր հան-
գիպեր . . . :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Ի՞նչ լուր տեսնենք, տիկին Ազա-
պի : Բարի լուրեր բերի՞ր :

Ա.Գ.Ա.ՊԻ. — (Իբրեւ թէ ուժասպառ, փռուելով ա-
թոռի մը վրայ) . — Ամա՛ն դաւակա կեցիր, սօղախս բըռ-
նուեցաւ, խահուէ մը ըսէիր, պուտ մը ջուր ալ մէկ-
անդ բերէր :

Ազապի կը ջանար ծանրէն ծախել ինքզինքը, մինչ
Կարկամեան անհամբեր՝ կախուած էր չրթուքէն :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Քրանե՛ր ես, վաղեցի՛ր Ի՞նչ բերի
Ազապի հանրմ :

Ա.Գ.Ա.ՊԻ. — Ի՞նչ բնեմ դաւակա, ժամ առաջ լուր
տամ բսի, ատեն չունինք, վաղը վերջիթային օրն է ե-
զեր :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Տօքթորի՞ն :

Ա.Գ.Ա.ՊԻ (Հեզնարար) . — Հապա՛, տօքթորին : Մա-
տամ Ֆուլիկիս վիզիթայի պիտի գայ, ծանր տեսակէն
հիւանդ է զափայլըն . . . :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Լեզուիդ տակը շատ բաներ կան,
Ազապի հանրմ :

Աղապի օր քսանըհինգ ոսկիի վերջին մասնավճարը
ողջնցնել կ'ուզէր, իսկոյն պատրուակ մը հնարած էր,
նախ դրամը փրցնելու համար :

Ա.Գ.Ա.ՊԻ. — Շիտակ Կալիօրիին տունը կ'երթայի կօր,
ձամբան տանտէրս դիմացս ելաւ, «Աման Ազապի հա-
նրմ, երեք անգամ քեզի եկայ տունը չէիր, դուխա
կրակի մէջ է, ինծի յիսուն ոսկի պիտի գտնաս, իրային

տակէ Ի՞նչ բանի կ'ուզես տակէ» ըսելէն Ի՞նչ լեզու կը
թափէ տղան : «Կեցի՛ր նայիմ, ձեռքս գործ մը կայ,
դուխ հանեմ նէ բան մը կ'ընենք» ըսի : Աղապից պա-
ղատեցաւ, վազուան համար խօսք առաւ : Ա՛խ, շատ ա-
նառակ տղայ է, մօրը մէկ հատիկն է, խեղճ կնիկը ա-
մէն բրածին աչք կը գոցէ, հոգի մը ունի կը դողայ
վրան, Ի՞նչ բնէ ուրիշ միտթարութիւն չունի . հայրը
շատոնց մեռած է, վեց հատ իրսւս ձգեց, աս տղան մէ-
կիկ մէկիկ ծախեց կերաւ, հիմա մէջ մը իրենց նստած
տունը ունին, մէջ մը՛ն ալ մեր նստած տունը : Չեօքը
բաց, հովարսա տղայ է, գիտնալօ մերրես ալ ունի,
կիւզեցիւն տղան մօխիթի վրայ կը նստեցունէ կօր . . . :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Հասկցուեցա՛ւ, մեր քսանըհինգ
օսկիին գուլար պիտի սւտէ աս տղան . . . :

Ա.Գ.Ա.ՊԻ (Իբրեւ թէ դաժուտած) . — Ինչո՞ւ ատանկ
կ'ըսէք, Կարկամեան էթէնախ, աս քսանըհինգ օսկին
ողորմութիւն չէր գիտնալս . . . :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Ատիկա ըսել չուզեցի, միայն թէ
պարսալ ձանձրութիւն կրեցիր տանտէրին հանգիպած
ըլլալը պատմելով, դրամդ պատրաստ է արդէն . . . :

Ա.Գ.Ա.ՊԻ (Լայն չունչ մը տանելով) . — Գիտեմ դա-
ւակա, ասոր խօսքը չըլլար . . . :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ. — Շիտակ Կալիօրիին տունը գացի
բսի . . . :

Ա.Գ.Ա.ՊԻ. — Հա՛ : Կալիօրին մեծ պատիւ ըրաւ, աս
օ՛ր հովերը փչեց ըսաւ, վարձու սենեակ կը փնտռեմ
կօր, ըսի, տունը վերէն վար պտտցուց, օ տիկիսէն
հարցուցի փնտռեցի օր օ՛վ են վարձակալները : Փառա-
ւոր սենեակ մը մտանք, «Իշտե աս սենեակը իմ գործիս
կուգայ» ըսի : — Չէ՛, Ի՞նչ կ'ըսես Ազապի հանրմ, ասի-
կա տօքթոր մը լսեմք է, ըսաւ : Ո՛վ կ'ուզես որ ըլլայ

առ տաքթորը . քու սիրական տաքթորիդ բռնած սեն-
եակն է եղեր . . . :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ (խանդավառ) . — Շարաթը քանի՞ հեղ
կուզայ եղեր :

ԱԳԱՊԻ . — Չորեքշաբթի օրերը , « Աղուօր արկինի մը
հետ մէկտեղ » , ըսաւ . . . :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ . — Ժամը . . . , երանի՛ թէ ժամը հաս-
կնայիր :

ԱԳԱՊԻ . — Ես պակաս գործ չեմ տեսնար , հարկաւ
ժամն ալ հարցուցի . Այն կուզան 4ին կը դառնան ե-
ղեր :

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ . — Ըսել է ճաշն ալ հոն կ'ընեն կոր :

ԱԳԱՊԻ . — Անանկ ըլլալու է , ա՛լ ճաշ կ'ընեն մի ,
չամբանխանէ՛ր կը բանան մի , առիկա մէյ մը կալիօրին
և չորս պատերը դիտեն , մէյ մըն ալ զավալը Անիկ-
առս էֆ . ին ֆեսէն :

Աւելորդ է ըսել որ Ազապի անխոհեմութիւնը չէր
ունեցած այսքան մանրամասն տեղեկութիւններ հար-
ցնելու Կալիօրին , որուն կասկածը կրնար արթնցնել ,
բայց պէտք տեսաւ այս սուտերը շինելու , կարկամ-
եանի հետաքրքրութեան գոհացում տալու և վայրկեան
մը առաջ 25 ոսկին շորթելու համար :

Կարկամեանի գրպանը թէեւ ցոյցի համար լոկ 25
ոսկինոց մը կար , զոր ամէն անգամ որ (չատ հազուա-
դէպ) յաճախորդի մը հետ գործ ունենար՝ ստէպ . . . զբո-
ւանէն կը ձգէր , բայց չվարանեցաւ . Ազապին ձեռքը
դնելու , երբ անիկա ոտքի ելած էր ու կը պատրաս-
տուէր մեկնելու .

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ . — Քեզի տակաւին շատ պէտք պիտի
ունենամ Ազապի հանրմ , նորէն կը տեսնուինք :

ԱԳԱՊԻ . — Այ տսկէ ետքը ամէն օր հոս եմ , մինչեւ

օր եղ աշխին առջեւ ազէկ մը խայտառակ ենք : Այդ
տնաւեր տաքթորը թող հասկնայ քի ուրիշին ետպան
քակելը և եղին աղջկան արունը մտնալը ինտո՛ր կ'ըլ-
լայ . . . :

Ե Լ Ո Ւ Ե Ց .

ՍԷԿԻ ՏԵՂ ԵՐԿՈՒ ԳԱՅՅԱԿՂՈՒԹԻՒՆ

Տիկին Մաննիկ Սամուրեանի և Հրանտ Պէպէքեա-
նի միջեւ համակրութիւնը օր օրի կը սառականար :
Հրանտ սկսած էր անխոհեմ ըլլալ , իր յաճախակի այցե-
լութիւնները նոյն իսկ կասկած ներշնչած էին սպասու-
հիլն , որ զաւտուցի հաւատարիմ կին , ընտանեկան
սրբութեան նախանձախնդիր , չէր ծածկեր իր սրտմտու-
թիւնը , ու ամէն անգամ որ Հրանտ առն կուզար
խեղճ կիներ գուռը երեսին փակելու կը փորձուէր , կամ
« Տիկինը դուքս ելաւ » ըսելու կը մղուէր , բայց համար-
ձակութիւնը չէր ունենար ըսելու :

Եւ ամէն անգամ որ Հրանտ և Տիկին Մաննիկ հիւ-
րասնեակին թանձր վարադոյրներուն ետեւ կը սկսէին
խօսակցիլ , սպասուհին՝ պատրուակ մը կը դանկէր ներս
մտնելու , կամ սենեակին դուրսը կը սկսէր ուժով քայ-
լերով պատիլ , իր ոտնաձայնին աղմուկով խանդարելու
համար իր միտքէն անցած « հազա՛ր բաները » . . . :

ՏԻԿԻՆ ՄՍՆՆԻԿ . — Հրանտս , անշուշտ ոչ քու

ձեռքդ է ոչ ալ իմս, չենք կրնար բաժնուիլ իրարմէ, բայց ձեւ մը խորհելու ենք: Այստեղ, այս տունին մէջ պարզապէս հասնում, տառապանք է մեր կեանքը, այս սպասուհին անպատճառ կռահած է որ իրարու հանգէտ համակրութիւն ունինք, և չե՞ս տեսնար, պարզապէս միշտ վախու դողի մէջ կը ձգէ մեզի, ոչինչ պատրուակով մը սենեակ մտնելով կամ դրան ետեւէն լրտեսելով մեզի...:

ՀՐԱՆԴ.— Բայց ո՞չ, չե՞մ կրնար բաժնուիլ քեան Մաննա՛ս, ամէն ծայրայեղութեան պատրաստ եմ...:

ՏԻԿԻՆ ՄԱՆՆԻԿ.— Խեղճ ես Հրանդ, խորհէ որ երկու զաւակ ունիմ:

ՀՐԱՆԴ.— Ուրեմն պիտի լքե՞ս ինձի...:

ՏԻԿԻՆ ՄԱՆՆԻԿ.— Ատիկա եթէ դո՛ւն իսկ պահանջես, չեմ թողուր օձիքդ. բայց ամէն պարագայի մէջ այստեղ աղաւտ ասպարէզ չպիտի կրնանք գտնել, իրարու աչքի մէջ նայելով նայելով պիտի հալինք հասնինք, վե՛րջ տանք այս պղատոնական հասնումնե՛րուն...:

ՀՐԱՆԴ.— Ա՛խ Մաննիկս, կը չփոթեցնես կտր ինձի...:

ՏԻԿԻՆ ՄԱՆՆԻԿ.— Մե՛ղք, ես ալ չափազանց խելացի տղայ մը կը կարծէի քեզի, չհասկցա՞ր ըսածս, ծածմեմ ծածմեմ քերանդ դնեմ:

ՀՐԱՆԴ (Աչքերը փայտափայտելով կը բացագանչէ). — Հասկցայ... (և իր թեւերուն մէջ կ'ուղէ սեղմել Տիկին Մաննիկը):

ՏԻԿԻՆ ՄԱՆՆԻԿ.— Անդի՛ն, չո՛ւտ, ոտքի ձայն կայ...:

ՀՐԱՆԴ.— Ախ սա անիծեա՛լ սպասուհիները, ոտքերնին կտրելու է:

ՏԻԿԻՆ ՄԱՆՆԻԿ (Յանդիմանական ու ծուռ ծուռ նայելով Հրանդի աչքերուն մէջ). — Պարո՛նս, քանի՞ սպասուհիներ արդեօք ձեր զաղաւնի մտերմութիւնները խանգարած են որ պէտք կը տեսնաք բոլոր սպասուհիներն ալ անիծելու:

ՀՐԱՆԴ (յուզուած). — Ա՛խ չէ՛, առաջին և վերջին սէքս ես դուն...: Բան մը ըսե՛մ քեզի, Մաննիկս, ճամբէ՛ սա սպասուհիդ...:

ՏԻԿԻՆ ՄԱՆՆԻԿ.— Որպէս զի աշխարհ արարատին պատմեն այն ամէն բաները զորս տեսնալու ասիթ չենք տուած բարեբախտաբար, բայց կատկածելու՝ գուցէ՛...:

ՀՐԱՆԴ.— Շիտակը բան մը ըսե՛մ, ընաւ սիրտս չէ քաջած աս սպասուհիդ: Սպասուհի ըսածդ, մանաւանդ Հայ Լայֆի ծառայող սպասուհի մը, քիչ մը հաճոյակատար, ա՛լք զոցող և երեսին վրայ ժպիտ ըլլալու է: Աս քու սպասուհիդ բնա՛ւ շնորհ չունի, երեսը միշտ կախ, կարծես թէ քէն բրէր է, մանաւանդ ինձի՛, չեմ գիտեր ի՛նչ կ'ուղէ ինէ, ինձի տեսնալուն պէս կարծես թէ գրկաւս բան մը պիտի իջեցնէ...:

ՏԻԿԻՆ ՄԱՆՆԻԿ.— Գիտե՛ս թէ վերջին գալէդ ետքը ի՛նչ անցաւ դարձաւ այստեղ: Տո՛ւմ, պարզապէս տո՛ւմ: Հազիւ թէ փողոցին դուռը դոցած էր, վեր վազեց, ծունկերուս առջեւ ինկաւ, լա՛լ մը, լա՛լ մը որ... «Ինչու՞ և կուրսս աղջիկս» ըսի, պատասխան չտար. բարեբախտաբար մանչս եկաւ, դուռը բանալու համար վար գնաց, ա՛լ ես ալ սիրտ շքի նորէն հարցընելու. բայց գիտեմ որ ի՛նչ պիտի պատասխանէր...:

ՀՐԱՆԴ.— Ատ միւսինն երես մի տար հանը՛մս...:

ՏԻԿԻՆ ՄԱՆՆԻԿ.— Տարակոյս չկայ...:

ՀՐԱՆԴ.— Եւ դուն ալ այս փայտի կտորին հաճե՛լի

ըլլալու համար որչեցիք դուռդ փակել երեսիս . . . :

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ .— Կրնամ դուստ փակել, բայց ո՛չ սիրտս : Գտի՛ր, ստեղծէ՛ ուրեմն այն տեղը ուր պիտի կրնաս ազատ համարձակ բանալ սիրտս, և վստահ ըլլալ որ բաց է թէ փակ անոր դուռը . . . :

ՀՐԱՆԴ .— Այս բացուզոցի խնդրին վերջ տանք Մաննիկս, և լրջօրէն խորհինք : Ա՛խ, հաւատա՛ որ շատ անխորձ եմ . . . : Ո՞ւր, ա՛խ, ո՞ւր : Հա՛, գտա՛յ Օննիկին կ'ըսեմ, աղէկ գտա՛յ : :

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ (Յօնքեք խոտոտած) .— Ո՞վ է Օննիկը, խելքը թոցուցի՛ր Հրանդ, երթաս բարեկամները՞ կ'պիտի իմացնես . . . :

ՀՐԱՆԴ .— Բայց ո՛չ, անիկա հոմանուհի մը ունի, սենեակ մը վարձած է անոր, էստեան դպրոցին կողմերն է, բայց առևնը չեմ գիտեր, շտաթը երկու երեք գիշեր ծնողքին քովէն կը բացակայի, հոն կ'երթայ . . . :

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ .— Եւ Պ. Օննիկը պիտի տեսնայ մեզի միասին՝ իր հոմանուհիին ննջասենեակին առջեւ . . . :

ՀՐԱՆԴ .— Չէ՛, չէք շնորհք պատուաւոր բանսիծն է, սենեակ սենեակ վարձու կուտայ, տեսնամ Օննիկը, հասցէն իմանամ կը բաւէ, իր միջնորդութեանը պէտք չունիմ սենեակ բռնելու համար, և անշուշտ ինքն օր չպիտի գիտնայ թէ ես ցերեկ ատեն այդ առևնը կուզամ :

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ .— Ամէն պարագայի մէջ ծայրայեղ գգուշութիւն Հրանդ, հիմակուրնէ սարսուռ կուզայ կոր վրաս, մահու կենաց խնդիր է, խորհէ որ ի՛նչ կ'ըլլայ վիճակս, պատերը անգամ աչք ունին, դիտցած ըլլաս :

Սպասուհին ներս մտաւ, սուրճի դաւաթները առնելու պատրուակով, և չկրնալով զսպել զայրալից ակնարկ մը՝ դոր անխոյսթ մը չտեսնալ ձեւացուց Հրանդ, սի-

կարէթին տուփը հանելով գրպանէն և իբր թէ բնդհատուած խօսքը շարունակելով .

ՀՐԱՆԴ .— . . . Ամէն պարագայի մէջ Տիկին՝ ուր քալ ձեր ձեռքէն եկածը բնելու էք, ալիւր և մանաւանդ հանդերձեղէն դրկելու համար Հայաստանի սովիտնութուն :

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ (Նոյնչափ անտարբեր) .— Արդէն մտաւինս նախաձեռնարկ եղած է, և կարծեմ 500 տուփ կաթ և 200 ձեռք զգեստեղէն հաւաքած են արգէն :

ՀՐԱՆԴ .— Ամերիկեան Նպաստամատոցի՞ն ձեռքով պիտի զրկէք տիկին :

Սպասուհին ակամայ մեկնեցաւ սենեակէն, ակառնեքուն մէջէն մռնչելով .

— Անշնորհք, ո՞վ կը խարէ կոր : Մա հիմակուան սրտայր նայէ, դուռը բացի՞ նէ ձանը բացուեցաւ :

ՀՐԱՆԴ .— Աղէկ յարմարցուցի՞ . . . :

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ .— Կը կարծե՞ս որ կլկեց :

ՀՐԱՆԴ .— Թող կառկառա ընէ . . . , մէյ մըն ալ կը տեսնայ մեզի . . . : Է՛, Մաննա՛ս, ես երթամ, ա՛խ ուրքերս առաջ չեն երթար կոր, անգամ մը, գոնէ անգամ մը (երկու թեւերուն մէջ առնել կը փորձէ :

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ (Աւերուռն մէջէն խոյս տալ ջանալով) .— Հրանդ ինքզինքիդ եկուր . . . :

Տիկինը կը յաջողի խուսափել, և ուրքին մատնեքուն վրայ կոխելով հայելիին առջև կը փախի, մինչ Հրանդ իր որսը կորսնցուցած վազրի մը պէս աչքերը բոցալաւ՝ կանգ կ'առնէ, յուսահատօրէն թեւերը ձգելով, համողուած թէ մեծ անխոհեմութիւն է հալածելու փորձ մը ընելը . . . : Մաննիկ ցուցամատը շարժելով և դրզօրէ ծիծաղ մը դէմքին վրայ .

ՏԻԿԻՆ ՄԱՆՆԻԿ.— Համբերէ՛ պէպէ՛քս . . . :

Հրանդ դրզուած, գլուխը ցնցեց, ուժով մը բազալ դուռը և նշմարեց որ սպասուէին սանդուխին դէ-
բուխը կեցած է: Յետոյ կրկին գոցեց դուռը, և շեշտակի
նայելով Մաննիկին, կատարութեան ժգիտ մը դէմքին
վրայ, հասաչեց.

ՀՐԱՆԴ.— Ծառ պիտի զոյճաս . . . :

ՏԻԿԻՆ ՄԱՆՆԻԿ (Միշտ ձիւնաղելով). — Ո՛ւշ լինի
նա՛ւշ լինի պէպէ՛քս . . . :

Հրանդ վարանեցաւ մեկնելու. երակներուն մէջ տա-
րիւնը կը փրփրէր, Տիկինի՛ քրքիջները կ'ըմբոստա-
ցնէին իր քիզերը: Յետոյ, համակերպեցաւ, դուռը բա-
ցաւ և ջանալով պաղարխնութիւնը պահել, բարձրա-
ձայն բառ:

ՀՐԱՆԴ.— Յարգանքներս թողմաս ԷՖ.ին: Առաջ
կատուած, ձիւն ձմնոր չեկած, Հայաստանի մերկ ու
բուսիկ մեր կըրայրները աղէկ մը կը պատուարենք: Ի՛նչ
բնենք Տիկին, մեր պարտականութի՛ւնն է, աղէտ մըն է
եկաւ, ծալլապատիկ նստիլ չըլլար:

ՏԻԿԻՆ ՄԱՆՆԻԿ (զէպի դուռը յառաջանալով). —
Սնչուշա, որո՛ւն կոկորդէն վար կ'երթայ կոր պատառը,
երբ գիտենք որ անդին պաւտ մը կաթի կարօտը կը
քաշեն ա՛խ Հայաստանի մեր մանուկները:

ՀՐԱՆԴ (դերասանական ժէսթ մը ըբաւ, թեւերը
յուսահատօրէն արձակելով օդին մէջ և ձայնին սղար-
գական շեշտ մը առալով, ի տես սպասուէիին որ ունկն-
դիր կ'ըլլար այս չինձու խօսակցութեան). — Այո՛, ախ-
տո՛ս, հազա՛ր փսոս տիկին:

Սպասուէին փողոցի դուռը դոցելով Հրանդին վրայ,
զէպի խոհանոց գնաց, ինքնիքներ խօսելով.

— Ըէհէննէմին պուճախը դնա՛, անշտո՛րճը, չխպնէք

ա՛, սրւոր նայեցէք, բերնիդ կը վալէ՛ կոր «Հայաս-
տան»ը: Էյոթ ամէն հեղ զսպուգ Հայաստանին ալուր,
հազուտ դրկելու վրայ կը խորաթէիր կոր նէ, մինչե-
նիմա հազա՛ր պալիա լաթ կ'երթար:

Հրանդ, Տիկին Մաննիկի չովէն բաժնուելէ ետքը,
չեաակ Օննիկին գրասենեակը դնաց: Օննիկ, Ալապիկ
ամանէրը, քովիսիօնի պիւրօ մը բացած էր, որ պէտք
է խաստովանիլ թէ՛ բանի մը չէր ծառայեր, գրեթէ
պարապ տեղը վարձք կուտար, բարօշական օգուտ մը
մինակ ունէր, երեւոյթները կը փրկէր, շրջուն քովի-
սիօնճիի զիրքէն կը բարձրացնէր զինքը: Հօրը ժառան-
գութիւնը վասնած ըլլալուն համբարձ՝ մեծ վարկ մը
չէր տար իրեն՝ վաճառականներուն քով, որոնք թէե-
կը բարեխշատակ հայրը յարգելուն համար պղտիկ
գործեր մը կուտային, բայց ամէն անգամուն ալ վրա-
տան էին որ . . . խեղ պէտք չէ սպասել այդ գործէն:

ՕՆՆԻԿ.— Մ՛, աս ի՛նչ պատիւ, Հրանդ պէյս . . . :

ՀՐԱՆԴ.— Ծառ կարօցեր էի քեզի, անգամ մը
երթամ տեսնամ, ըսի:

ՕՆՆԻԿ.— Չանմէթ ըբեր ես:

ՀՐԱՆԴ.— Ի՛նչ կայ չկայ նայինք Օննիկս, գործե-
րը ի՛նչպէս կ'երթան կոր:

ՕՆՆԻԿ.— Ըսելը աւելորդ է, գոիկ կայ, դանակի
պէս գործերը կարած են . . . :

ՀՐԱՆԴ.— Տիկինը ինչպէս է:

ՕՆՆԻԿ.— Ծնորհակալ եմ, շատ աղէկ է:

ՀՐԱՆԴ.— Պսակուեցէ՛ք լմնայ երթայ եղբայր:

ՕՆՆԻԿ.— Մամա՛ս, խեղճին սիրտին կ'իջնայ երբ
խմանայ որ Հոռմի աղջկան հետ կը կարգուիմ կոր: Այ
զինքը մտիկ ընելու է, «Հայու աղջիկ կը պակսեր»,
«Ինձի գերեզման դիր ի՛նչ կ'ուղես ըրէ» . . . :

ՀՐԱՆԴ.—Միշտ նոյն տո՛ւնն էք, կեցիք նայիմ ս'ւր էր . . . :

ՕՆՆԻԿ.—Էստեան փողոցին ետեւը, Մատամ Կալիօրիին բանսիօնը :

ՀՐԱՆԴ.—Այո՛, այո՛, յիշեցի :

Հրանդ թէև անտարբերութիւն կը կեղծէր, բայց նպատակն էր տեղն ի տեղօք հասցէն իմանալ, զուտնէ զուտ թափառելով մատամ Կալիօրիին բանսիօնը փնտռելու անհաճօյ հարկին տակ չգանուելու համար :

ՀՐԱՆԴ.—Բայց կարծեմ այն փողոցը արեւ չի տեսնար, չատ խոնար է :

ՕՆՆԻԿ.—Չէ՛ այդչափ, արգէն Բերայի մէջ բոլոր տունները մո՛ւթ են :

ՀՐԱՆԴ.—Պատուաւոր փողոց է, անանկ չէ՛ :

ՕՆՆԻԿ.— Այո՛, Թաքսիմէն գանալուդ տաաջին փողոցը :

Հրանդ խօսքը երկարելու պէտք չունէր, սիրալիր կերպով բաժնուեցաւ իր բարեկամէն և ուղղակի դնաց նոյն փողոցը. նպարտվածառի մը խանութը մտաւ և տուփ մը սիկատէթ ասնելէ ետքը, հետաքրքրուեցաւ գիտնալ թէ ո՛ւր է Տիկին Կալիօրիի բանսիօնը, ուր վարձու սենեակ կայ եղեր : Նպարտվածառը հրամայեց իր աշկերտին որ առաջնորդէ պարոնը Կալիօրիի տունը : Հրանդ բոլոր յարկերը պատեցաւ, զո՛ւ մնաց տունէն, փողոցը բազմամարդ չէր, աղմուկ, ժխոր ալ չկար, կարելի էր ամէն աչքէ ու կասկածէ հեռու մնալ այս խուչ անկիւնին մէջ : Տունին բոլոր վարձակալներն ալ օտարազգի էին, որով ծանօթի մը հանդիպելու վախն ալ չունէին : Մասնավճարը տուաւ անմիջապէս ու վերի յարկի սենեակը վարձեց, բացառիկ վճարում մըն ալ ըբաւ, նոր կահերով օժտել տալու համար սենեակը :

ԿԱԼԻՅՈՒՅԻ.—Առանձին պիտի բնակիք պարոն :

ՀՐԱՆԴ (երբև թէ յուզուելով).— Ո՛չ, արգէն դէ-չերները պիտի չկրնամ մնալ, շարթուան մէջ մէկ երկու ցերէկ պիտի հանդիպիմ : Միայն թէ այս ոննեակին բանալին միշտ իմ վրաս պէտք է ըլլայ, չեմ ընդունիր որ զիշերները պարապ ըլլալուն համար ուրիշներուն տրուի : Կրնայ ըլլալ որ զիշերներ ալ դամ :

ԿԱԼԻՅՈՒՅԻ.—Անշուշտ, առիկա ըսել չուզեցի, պարց հետաքրքրութիւն մը . . . :

Մտտամ Կալիօրիի շարածձի ժպիտներուն՝ Հրանդ ջանաց պանել իր լուրջ անտարբերութիւնը, և ուրախ զուարթ մեկնեցաւ տունէն :

Հրանդ ճամբան կը մենախօսէր .

— Կինը օտարազգի, բանսիօնեհները օտար, ոչ մէկը պիտի հետաքրքրուի մեզմով . . . :

Երկու օր ետքը Հրանդ Տիկին Մաննիկի բնակարանն էր :

ՀՐԱՆԴ.—Ամէն դօրձ կարգին է Մաննիկս, ամէն աչքէ հեռու տեղ մը, ոչ մէկ վախ ու կասկած պիտի ունենաս, կարծես թէ զլխարկ կապելու գացեր ևս, այնչափ աննշմար պիտի անցնի տունէդ բացակայութիւնդ . . . :

Տիկին Մաննիկ սարսուռ մը ունեցաւ :

ՏԻԿԻՆ ՄԱՆՆԻԿ.—Ախ, թող չըլլայ, խղճի իայթ կ'ունենամ կօր . . . :

ՀՐԱՆԴ.—Խղճի խայթ, որո՛ւն համար, ամուսինի՞դ որ յարգը չի գիտեր, որ քեզի սիրել չի գիտեր . . . :

ՏԻԿԻՆ ՄԱՆՆԻԿ.—Եթէ իմացուի՛, ա՛լ վայրկեան մը չեմ նրնար ապրել . . . :

ՀՐԱՆԴ.—Մեղք որ Բերայի մէջ կ'ապրես կօր, ո՞վ ս'ըի, եթէ դուն մէկ սիրահար ունիս, ուրիշները տա-

որ, քառն, երեսուն հաս ունին: Ով որ անմեղ է ա-
նիկա թող առաջին քարը նետէ...: Ամենքն ալ իրենց
սիրտը ունին, փտան եղեր: Ի՞նչ, պիտի հանդուրժէին
որ բախտին մէկ խաղալը հարստացած, խոփած ձերուկի
մը թուերուն մէջ թառամի իրենց փեղեցկութիւնը, քան-
աարկուք իրենց հոգին որ թախի կ'ուզէ, և այրին սիր-
ուելու ծարաւով: Չէ՛, Մաննիկս, խնդի խնդիր չկայ
հոս. ձեր ամուսինները խղճածարութիւն կ'ունենան կոր՝
էրը Սիւմբիայի, Բարիզիանայի սթեակներուն խորը շամ-
բանիաներ կը պարպեն, իրենց խեղճ կիները երեսի վրայ
ձգած...: Չէ՛, Մաննաս մի՛ մտաներ, քու իրաւունքիդ
մէջ ես: Ամէն ապահովութիւն ձեռք առած եմ:

Հրանդ յաջողեցաւ. ամէն փտանութիւն ներշնչել
Տիկին Մաննիկի:

ՀՐԱՆԴ. — Ես հիմա կը մեկնիմ, քիչ մը վերջը
եկո՛ւք, Թօքսթրի ցուցափեղկին առջեւ կը սպասեմ
քեզի, յետոյ ճամբայ կ'ելլանք, Թաքսիմէն կառք մը
գատկելով շիտակ սուներնիս կ'երթանք:

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ. — Հիմակունէ կը սոսկամ կոր:

Թէև արկինին վայր իրական էր, բայց միւս յու-
զումն ալ կը տիրապետէր իր զգացումներուն վրայ,
որով որոտափով խառն վայելքի մը հետապատկերը
սկսած էր անճամբեր ընել զինքը:

Հրանդ հեռադու իսկոյն: Հազիւ թէ կէս ժամ ան-
ջաւ, արկին Մաննիկ կանչեց սպասուհին:

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ. — Վարդուհի՛, եկուք աղջկիս,
քիչ մը օգնէ ինձի, դուքս սիրտի ելլամ:

Տիկինը ձոխ արդուզարդերով և բոլոր գոհարները
վրան՝ մեկնեցաւ տունէն: Հրանդ արտաարտի կը սպա-
սէր ցուցափեղկին ետեւ, սեղանի մօտ առջեւ նստած,
արագ արագ կուլ տալով գաւաթ մը շոքուան: Տիկին

Մաննիկ զողունի ակնարկ մը նետեց ներս, Հրանդի
սիրտը ցնցում մը ունեցաւ, ածապարեց հալիւր տեսե-
լու և ճամբան իրարմէ մէյմէկ քայլ հեռու ու ընա-
լիտակցելով ուղղուեցան դէպի Թաքսիմ:

Ս. Ոսկերերանի առջև սպասող կառք մը կանչեց
Հրանդ, մինչ Տիկինը անդին քառոց բողալի վաճառա-
ւան մը ցուցափեղկը դիտելու դատարած էր: Հրանդ
կառքը ուղղեց կասեան վարժարանի փողոցը, Տիկին
Մաննիկ որ աչքին ծայրովը հեռուած էր այս ամէնուն,
սահեցաւ կառքէն ներս:

Կառապանը զարմացած, ապշած դէմք մը տաւ:
Կառքը կանգ առաւ Տիկին Կալիօրիի տանը առջեւ:
Հրանտ ուղեղ կէս ոսկիով ճօժբել կառապանը, որ յա-
ժտուեցաւ, կռահած էր ամէն բան. երկու ոսկի պանան-
չեց. Հրանդ արհամարհանքով մերժեց, քանի մը բերթ
խօսքեր ըրաւ կառապանին ընդդիմութիւնը տեսնելով
և դուռը երեսին գոցեց:

Կառապանին կատաղութիւնը չափ սահման չու-
նէր:

— Հիմա՛ խերդ անիճեցի՛, նայինք Սամուրեան
էջ.ին կնիկը հոս նետելը ինտո՛ր կ'ըլլայ, մանչեց, և
կառքին վրայ գատկելով մտրակեց ձիերը:

Վայրչենապէս ծրարած էր ընելիքը: Իսկոյն Թաք-
սիմ սրճարան մը զնաց, իջաւ կառքէն և ուղղուե-
ցաւ սեղանի մը առջև, ուր չորս հողի տաք թղթա-
խաղի մը բանուած էին: Արկածախնդիր, թախառաջրիկ,
ախուր անցեալով և ամենաախուր ներկայով և յոռե-
զոյն սպազայով մարդիկ էին, որոնք կառապաններու
հետ դաշնակցած՝ ընտանեկան գաղանիքներ կը հետա-
պնդէին:

ԿԱՌԱՊԱՆԸ. — Տղա՛ք, թուղթը ձգեցէ՛ք, մեծ որս
մը կա՛յ...:

Չորս ստահակները վարկենապէս ձգեցին իրենց ձեռքի թուղթերը և աչքերնին յառած կառապանին. անոր ընելիք յայտնութեան կրսպասէին անհամբեր:

ԿԱՌԱՊԱՆԸ. — Տուն մը պիտի կոխենք հիմա:

— Ո՞վ է, մեր գիտցածներէն է. հետաքրքրուեցան հասկնալ ստահակները:

ԿԱՌԱՊԱՆԸ. — Ասիկա նոր որո է, աւելորդ հարցում մի ընէք, հետեւեցէք:

Չորս արկածախնդիր երիտասարդները հետեւեցան կառապանին, որ իր կառքը քչեց էստեան վարժարանի փողոցէն ներս: Կառքէն իջաւ, ընկերներուն հետ մտաւ քովընտի փողոցին մէջ, դուռի մը առջև կանգ առաւ.

ԿԱՌԱՊԱՆԸ. — Դուք հոս սպասեցէք, ներս մտնամ ես, եթէ գործը անուշի կապին աղէ՛կ, ապա թէ ոչ ամէն խայտառակութիւն կը հանենք:

Կառապանը՝ Կալիօթի բանսիօնին դուռը զարկաւ, սպասուէին բացաւ դուռը և յանկարծ սարսուռ մը եկաւ վրան, դիմացի պատին տակ տեսնալով դատարկապորտի դէմքով չորս աղաք, որ ձեռքերնին գրպաննին՝ կը շրջէին, աչքերնուն ծայրովը հետեւելով գրան մէջ եղած խօսակցութեան:

ԿԱՌԱՊԱՆԸ. — Մատամը հիմա անպատճառ տեսնալ կ'ուզեմ: Սպասուէին հազիւ թէ հեռացած էր դուռնէն կանչելու համար տիկին Կալիօթին, կառապանը արդէն ներս մտած էր ու դէպի սանդուխ կ'ուզզուուէր:

ԿԱԼԻՕԹԻ. — Ո՞վ կ'ուզէք:

ԿԱՌԱՊԱՆԸ. — Հիմա պարոն մը և տիկին մը եկան հոս, շատ կարևոր ըսելիք մը ունիմ, պէտք է տեսնամ զիրենք:

ՏՐԿԻՆ ՄԱՆՆԵԻԿ ԻՐ ԱՐԴՈՒԶԱՐԴԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Կալիօրի որ փորձառու և յանդուգն կին մըն էր, կռահելով հանդերձ որ շանքաժ մը տեղի կ'ունենար. բոլորովին անտարբեր դէմք մը առաւ:

ԿԱԼԻՓԻ.— Ամէն սենեակներն ալ պարոն մը և տիկին մը վարձած են, ո՞վ է ձեր ուղածը:

ԿՍՌԱՊԱՆԸ.— Հի՛մա իմ կառքովս եկան:

ԿԱԼԻՓԻ.— Շատ աղէկ, ի՞նչ պիտի ըսէք իրենց:

Կառապանը խոժոռ մը նայելով Կալիօրի աչքերուն մէջ.

— Ամէն բան ձեզի չեմ կրնար ըսել, անձամբ պէտք է տեսնամ:

— Հաշի՞ւ մը ունիք:

— Այո՛, շատ կարևոր հաշիւ մը:

— Բայց ձեր դրամը առի՛ք կարծեմ:

— Ժամանակ չունիմ, տիկին, հիմա զիրենք տեսնուալ կ'ուզեմ, ա՛յսչափ:

— Սպասեցէք քիչ մը, երթամ լուր տամ:

— Միասին երթանք:

— Ո՛չ, վայրկեան մը սպասեցէք:

— Չըլլա՛ր, միասին պիտի երթանք:

— Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք:

— Ըսել կ'ուզեմ որ քու տունդ պարախնանք է, պատուաւ որ կիներու արիւնը կը մանաս կոր:

— Բերանդ կը պատռե՛մ հիմա, գոչեց Կալիօրի կառապանին վրայ յարձակելու շարժում մը ընելով

— Տեղդ հանդարտ կեցի՛ր, քեզի հետ հաշիւ չ'ունիմ ես, իմ գործս անոնց հետ է:

— Իմ տունիս մէջ ամէն մարդ պատուաւ որ է, եթէ գործ մը ունիս դուրսը կրնաս տեսնալ:

— Չկարծես որ բան մը կրնայ թո՛իլ ասիէ, տունդ պաշարուած է, հիմա ոտական ալ կը բերեմ և ամէն խայտառակութիւն մէջտեղ կ'ելլայ:

Սպասուհին աչքովը հաստատական նշան բրաւ: Կալիօրի վերջին ճիգ մը փորձեց.

— Կամ դո՛ւրս կը կորսուիս դուն կամ ես ոստիկան կը կանչեմ:

— Շա՛տ գո՛ւրջովս մի՛նակ կը ցաւիմ որ քեզի գէշ պիտի ըլլայ, տո՛ւնդ պիտի գոցեն, ասեաւորէդ պիտի ըլլաս, նոյնիսկ դուցէ՛ բանաք նետեն քեզի:

Կառապանը անդրգուելի կը մնար, բայց միւս կողմէ կը զգար որ շատ յամատ կնոջ մը հետ է գործը, հետեալ սկսաւ սիրաշահիլ:

— Տիկին Կալիօրի՛, չեմ հասկնար որ ինչո՞ւ կ'ընդդիմանաս, կարևոր ըսելիք մը ունիմ պարոնին, ի՛ր ալ, իրեն հետ եկող կնո՛ջն ալ մահու կենաց խնդիր է ասիկա, տիկինը շատ աղէկ կը ձանձնամ ես, հիմա ամուսինին հեռաձայնով լուր տրուեցաւ որ տիկինը այս տունը կը գտնուի, հետեալքար ո՛ւր որ է պիտի գա՛յ, չե՞ս ուզեր որ քո՛ւ ալ անոնց ալ շահուն համար երթամ իմաց տամ և պարզեմ մը առնեմ:

Տիկին Կալիօրի որ թէեւ կեղծ անտարբերութեամբ մը կը լսէր այս խօսքերը, բայց զգալով որ ճշմարտութիւն մը չկայ անոնց մէջ, խոհեմութիւն համարեց ձերկարել խօսակցութիւնը:

— Իմ տանս մէջ սենեակ վարձողները պատուաւ որ անհասներ գիտեմ ես, բնականաբար ո՛չ իրենց ծննդեան վկայականները ոչ ալ պսակի արտօնագիրները քննելու պէտք ունիմ, ճակատս բաց է, բայց չեմ ուզեր որ պարզեմ մը զրկուիս, եթէ երբեք քեզի պարզեմ մը տրուելու չափ իրաւունք ունիս:

Եւ տիկին Կալիօրի ատանց պատասխանի սպասելու, ուղղուեցաւ վերի յարկը: Կառապանը կը հետեւէր իրեն, հակառակ տիկինին ստիպումներուն որ ետ դառնայ, սալօնը սպասէ:

Օտար յարկի մը տակ և ամօթալի գայթակղութեան մը առարկայ դառնալու հեռապատկերին առջև տիկին Մաննիկի զգայած առաջին սարսափները և յուզումները անցած էին արդէն: Հիմա, Հրատի խանդազատ բազուկներուն մէջ, սիրոյ ու կարօտի գինարբուքին անձնատուր, մոռցեր էր իր տունը, ամուսինը, զաւակները, իր սիրտը արձակեր էր այս բոլոր նուիրական կապերէն մոռցեր էր իր մայրական սրբութիւնը՝ որ խղճի խայթ պիտի տար իրեն, որ պիտի մղէր զինքը՝ Հրատի հտեէն դուրս նետուելու, և մահու չափ ատելու համար այն զգուցի մարդը զոր կը պաշտէ՝ հիմա: Կը պաշտէր այս ոճրագործը, որ իր մէջ կը սպասանէր մայրը, որ իր մէջ կը ջախջախէր կնոջ փոփանապատուութիւնն ու հպարտութիւնը որ իր մէջ կը լղրճէր հոգիի մը անբռնութիւնը:

Յանկարծ Հրանտ և Մաննիկ ճնցում մը ունեցան: Դուռը զարնուեցաւ: Վտանգ մը կար անշուշտ, քանի որ հարուածները իրարու կը յաջորդէին: Տենդագիին անհամբերութիւն մը ցոյց կուտար ան որ ձեռք առած էր իրենց դուռը: Տիկին Մաննիկ, ահաբեկ, Հրատին նայեցաւ, որ սառ կտրած էր արդէն: Միայն այդ եղերական վայրկեանին զգաց իր արարքին ահաւոր պատասխանատուութիւնը, զղջումը թէև ուշ, և անօգուտ գուցէ՝ զղորեց իր ամբողջ էութիւնը և փղձկեցաւ:

— Տղա՛յ մի ըլլար Մաննիկ, նայինք ի՞նչ է, հազիւ կրցաւ կակազել Հրանտ, որ չուարած շփոթած իր արդէն, իսկ տիկին Մաննիկ կը գողգողար, գոնէ իր երեսը ծածկելու համար թաքստոց մը կը փնտռէր, յուսահատ ակնարկը թափառելով չորս կողմ: Դուռը կը բաղխէին աւելի ուժգին և աւելի արագ, և տիկին կա-

լիօրբի ձայնն էր այս անգամ, որ կ'ազդարարէր շուտ բանալ:

Հրանտ հազիւ թէ բաձկոնք քաշած վրան, մօտեցաւ դուռին, և յանկարծ դրան առջև Տիկին Կալիօրի դէմքին հետ անձանօթ ու չարաչուք սխուէզ մը կանգնեցաւ. կառապանն էր: Անոր վրէժխնդիր ու զայրալից աչքերէն սարսուռաց: Հրանտ, ու իր յանցանքը գործած վայրկեանին իսկ բռնուած գողի մը պէս խղճալի ու համակերպիկ երևոյթ մը առաւ: Տիկին Մաննիկ հազիւ միջոց ունեցած էր մահճակալին ետեւ ապաստանելու և վայրկեանէ վայրկեան կը սպասէր հրապարակային դայթակղութեան մը որ իր մահավճիռը պիտի ըլլար:

Տիկին ԿԱԼԻՕՐԻ.— Այս կառապանը սպառնաց ինձի որ խայտառակութիւն պիտի հանէ, տնպատճառ ձեզի տեսնել կ'ուզէ եզեր, տիկինին ամուսինը հոգ պիտի գայ եղեր:

Տիկին Կալիօրի դեռ խօսքը չէր աւարտած, երբ կառապանը մէկ կողմ քաշեց Կալիօրին.

— Դուն տեղդ գնա՛, մենք էֆէնտիին հետ կը խօսինք:

Հրանտ գուշակեց իսկոյն որ շանթածի մը գոհ կ'երթար, հետեւարար համակերպելէ զատ ուրիշ փրկութեան միջոց չունէր:

— Ինձի ճանչցա՞ք, հարցուց կառապանը լիբը ձև մը առնելով:

— Կառապանն էք կարծեմ:

— Այո՛, տիկինը ո՞ւր է:

— Տիկինը գնաց:

— Վո՛յ, Տիկին Սամուրեանը գնաց, բայց ի՞նչպէս կ'ըլլայ, մեր տղաքը վարը կը սպասեն կոր, ճանճ չի

կրնար թռիլ ասկէ, ըսաւ կառապանը հեղնօրէն ծիծաղելով:

— Ի՞նչ Տիկին Սամուրեան, հետս եղող տիկինը իմ կինս էր, ի՞նչ ըսելիք ունիք, չեմ հասկնար կոր, ինձի հետ ի՞նչ դորձ ունիք:

— Ո՞ր օրուքնէ Տիկին Սամուրեանը ձեր կինը եղաւ, հիմա ուր որ է պիտի գայ արդէն Սամուրեան էֆ.ն, մենք ալ իրեն կը սպասենք կոր, նայինք պիտի ճանչնայ իր տիկինը...

Տիկին Մաննիկ որ հեւաստեալ ու սրտատրոփ կը հետեւէր այս խոսակցութեան, ձեռքերը գլխուն զարկաւ:

— Կորսուած եմ, կորսուած եմ, ի՞նչ բրիւր Հրանտ, աղաղակելով խելայեղ ցատկեյ մահճակալին ետեւէն ու ինկաւ կառապանին ոտքերուն առջեւ:

— Խնայէ՛ ինձի, կը պաղատիմ, դուն ալ Հայ ես, տուն մը պիտի կործանի, մեղքցիր:

Բուռն յուզումը կաշկանդած էր Հրանտի լեզուն: Իր առնականութիւնը կորուսած, խաղալիք դարձած էր կառապանին քմահաճոյքին, որ ի՛ր ալ տիկին Մաննիկին ալ ճակատագիրը անոր ձեռքն էր:

— Ամօթ չէ՞ քեզի պարոն որ ասանկ պատուաւոր տիկին մը այս խայտառակ տեղերը կը բերես, հիմա ի՞նչ հաշիւ պիտի-տաս երկանը:

— Կ'աղաչեմ, աղատէ մեզի- կը թախանձէր տիկին Մաննիկ:

— Ամէն մարդ ալ հոգի ունի, ասանկ զեղեցիկ կինը ո՞վ չի սիրեր, լրբօրէն բացագանչեց կառապանը, ու ձեռքը տարաւ տիկին Մաննիկի ծոճրակին:

Տիկին Մաննիկ այս բիրտ մատնեքուն հպումին տակ ամբողջ մարմնովը սարսոաց, և թոյլ տուաւ որ

անոնք իր վիզէն վերցնեն մարգարտայեռալստեանքիֆը: Կառապանը կանգ չառաւ սակայն, շարունակեց իր շահատակութիւնը, յաջորդաբար թոցնելով ապարանջանը և մատանի մը:

Կին Մաննիկ տեսնելով որ իր բոլոր գոհարներէն կը սրկուի, խորհեցաւ թէ ի՞նչ բացատրութիւն պիտի տար ամուսնին, ուստի ճիգ մը բրաւ ընդդիմանալու:

— Կը բաւէ՛, քաջէ՛ ձեռքդ, խիղճ չունի՞ս:

Կառապանը սակայն իր որսը դիւրաւ ձեռքէ հանելու միտք չունէր:

— Հիմա կարողը քեզի եկաւ պարոն, պոռաց Հրանտի երեսին, երբ անիկա լուս հանդիսատես կ'ըլլար իր դռնին կողոպուտին: Ձեռքերը կը դողային երբ դրամապանակը հանեց գրպանէն, ուրկէ 10 ոսկինոց մը սահեցուց կառապանին ձեռքը. բայց այս վերջինը խեց գրամապանակը:

— Մնա՛ք բարով, ես կ'երթամ կոր, դարձեալ հրամեցէ՛ք, ունաց ծիծաղելով: Ե քայլերը ուղղեց գէպի սանդուխ: Հրանտ հազիւ թէ բողօքելու շարժում մը բրաւ, լսկ տիկին Մաննիկ գրեթէ իր խելքը կորուսած, աչքերը խելայեղօրէն բացած, կը կրկնէր

— Շո՛ւտ ելլանք ասկէ, ո՛ւր բերիք ինձի, այս ի՞նչ փորձանք բացիր գլխուս, ի՞նչ պատասխան պիտի տամ ամուսնինս երբ հարցնէ որ գոհարներդ ո՛ւր են:

— Ամէն բան իր տեղը կ'ուզայ, հոգ մի ընեք, ասկէ ինքզինքնիս դուրս նետենք կտկազեց Հրանտ, որ շօշորդ մը դարձած էր այլևս:

Կառապանը, սանդուխներէն վար իջած պահուն, մարմինն ամէնէն գազանի տեղուանքը սկսաւ տեղաւորել շորթած գոհարները և դրամապանակին պարուսնակութիւնը, 10 ոսկինոց մը միայն գրպանը դնելով,

զոր ցոյց պիտի տար իր ընկերներուն, իբր իր փրջնել յաջողած բովանդակ կաշառքը:

Տիկին Կալիօթի սանդուխներուն յատրոտը անձկութեամբ կը սպասէր որ կռիւ մը, դայթակղութիւն մը պիտի ելլար վերջ, ու տեսնալով որ կառապանը գոհունակ դէմքով մը կը մեկնի, սիրաբէ հանգստացաւ, ու հրամայեց սպասուհիին որ ղուռը բանայ:

Կառապանին մեղսակիցները հազիւ թէ նշմարեցին իրենց շնկերը, հաւաքուեցան շուրջը:

ԿԱՌԱՊԱՆԸ.— Խեղճ բան, հազիւ 10 ոսկի մը կրցայ փրցնել, ըսաւ յուսահատ դէմք մը առնելով:

Ստահակները որ կ'սպասէին մեծ աւարի մը, ցայտնական դիրք առին անմիջապէս:

— Հոս եկողը 10 ոսկիով չի գար, գրպանը լեցուն կ'ըլլայ՝ տիկինն ալ հարկաւ գոհարներ ունէր վրան, հանէ՛ նայինք:

— Հաւատացէք որ հազիւ հազ այսչափ դրամ մը ելաւ վրայէն:

Կարելի՞ բան էր որ համոզուէին ընկերները. փորձեցին կառապանին գրպանները սկսան խուզարկել: Կառապանը ոգի ի բռին ընդդիմացաւ, ուրկէ աւելի կատաղեցան ստահակները: Գրեթէ ամայի փողոցի մը մէջ, աւարի բաժանումին առթիւ ծագած այս վէճը երբ մէկ կողմէ կը շարունակուէր, կառապանին ընկերներէն երկուքը ձեռք առին Կալիօթի տան դուռը:

Տիկին Մաննիկ և Հրանտ սարսափով լսեցին փողոցին մէջ յանկարծ ծագած այս ժխորը:

— Նայէ ի՞նչպէս դրան զանգակը կը զարնեն կոր, անպատճառ ամուսինս է, աղաղակեց կրկին Մաննիկ անհարեկ:

Արդարև դրան զանգակը անընդհատ կը հընչէր: Տիկին Կալիօթի, որ վրդոված էր արդէն փողոցէն եկող աղմուկէն, պատուհան մը բացաւ, ասկնալու համար թէ ո՞վ էր դուռը զարնողը:

ՏԻԿԻՆ ԿԱԼԻՕԹԻ.— Ո՞վ է, ի՞նչ կ'ուզէք:

ՍՍԱՀԱՆՆԵՐԸ.— Ծո՛ւտ դուռբացէք: Կրկնեց իր հարցումը տիկին Կալիօթի, բայց նոյնչափ անորոշ պատասխան մը սատցաւ: Վերջապէս, դուռնէն և պատուհանէն խօսակցութիւն մը սկսաւ, որ հետզհետէ փոխուեցաւ վիճարանութեան:

Կառապանը կը ճգնէր օձիքը ազատել, համոզեցանալով իր ընկերները որ աւարի բաժանումը փողոցին մէջտեղը չըլլար, ծանօթ հաւաքատեղին երթան: Իսկ երկու մեղսակիցները սպասնական դիրքով կեցած էին քովը, արդիւնքին սպասելով իրենց ընկերներուն դիմումին:

Տիկին Կալիօթի կը յամատէր դուռը չբանալ, կոտորելով որ դայթակղութիւն մը պիտի ծագէր: Երբ տեսաւ սակայն որ այս խորհրդաւոր մարդիկը իր տունէն բաժնուելու միտք չունին, աճապարեց վեր ելաւ, Հրանտի և տիկին Մաննիկի գոնուած սենեակը:

ԿԱԼԻՕԹԻ.— Ո՞րկէ ալ այս անշնորք մարդիկը բերքը ձեր ետեւէն, մէկ փարայ եղաւ թունիս պատիւը, ի՞նչ բացատրութիւն պիտի տամ վարձակալներուս:

ՏԻԿԻՆ ՄԱՆՆԻԿ.— Բայց տիկին ո՞վ որու պիտի մեղադրէ, ուրկէ՞ գիտնայինք որ հոս թակարդ մը լարուած է:

Կալիօթի զայրացաւ, բողբոջեց:

ԿԱԼԻՕԹԻ.— Կը ներէք տիկին, ես ութը ասարիէ իվեր այս տունին մէջ բնակած եմ՝ որ մը իսկ ասանկ

գայթակղութիւն չէ պատահած, կ'աղաչեմ որ չուտ մեկ-
նիք, վտանդ կ'սպառնայ ձեզի. ինծի ալ խաղք ըրիք:

ՀՐԱՆՏ.— Ի՞նչ վտանդ տիկին, կառապանը չզը-
նաց:

ԿԱԼԻՅԻ.— զնաց և ընկերներն ալ միասին բե-
րաւ, կ'երևայ թէ ձեր տուած պատառը բերնին համ
տուաւ.

Հրանտ և Մաննիկ բոլորովին չփոթեցան, ա'լ տա-
րակոյս չկար որ դուրսի իրարանցումին առարկան իբնէք
էին:

Տիկին Մաննիկ, մահու չափ տժգոյն, աղաղաղո-
ղական չեղտով մը հարցուց Կալիօքին.

— Բայց տիկին, քանի որ դուք ձեռք առած են
ուրիշ պիտի փախնք:

Եւ խսկոյն տասր ոսկինոց մը սահնցուց տի-
կին Կալիօքի ափին մէջ:

Տիկին ԿԱԼԻՅԻ.— Բայց չո՛ւտ, տեսէք դուք
անընդհատ կը զարնեն կոր, պարտէզին դուռէն կ'եր-
թար:

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ, — Ա՛խ, հաղար շնորհակալ եմ
տիկին, Ա՛տուած իմ այս ինչ փորձանք եկաւ զըլ-
գուս:

Հրանտ և տիկին Մաննիկ հապճէպով հագուեցան,
տիկին Կալիօքի զլրենք առաջնորդեց խոհանոց, անկէ
անցան պզտիկ պարտէզ մը, որ գրեթէ լուսամուտի
տեղ կը ծառայէր: Տիկին Կալիօքի մօտեցաւ պարտէզին
գրան, ականջներուն կասկածելի ձայն մը չէր գար
գրան ետեւէն, յամբար բացած դուռը, զլուխը դուս
հանեց, ոչ ոք կար, նշան ըրաւ իր հիւրերուն, որ ան-
միջապէս դուրս նետուեցան:

Տիկին Մաննիկ ազատ շունչ մը առաւ, աչքե-
րը փակեց, նուազում մը եկաւ վրան, մինչ Հրանտ շա-
րաչար ամօթահար կ'զգար ինքզինքը, և իր գոնին
երեսը նայելու չէր համարձակեր:

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Գէշ խաղ մը խաղացիր, բը-
նաւ չէի սպասեր քենէ սր ա՛յսչափ թեթևութեամբ
պիտի վարուիս, ո՛ր բերիր ինծի:

Հրանտ այլայլմէ մը եղաւ, իսկ տիկին Մաննիկ որ
գտած էր իր պաղտիւնութիւնը՝ իրարմէ ծանր ու վի-
րաւորիչ նախատխնքներով կը հարուածէր իր սիրահա-
րը, որ կը շարունակէր համբ մնալ, ինքնապաշտպա-
նութեան բառ չգտնելով, զայրոյթի այս յեղակարծ
պոռթկումը՝ բոլորովին չփոթութեան կը մատնէր այն-
քան սրամիտ ու պատրաստամիտ Հրանտը:

ՀՐԱՆՏ հագիւ կակաղեց.— Բայց տիկին, ինչո՞ւ
կը մեղադրէք ինծի. ես ալ ձեզի պէս զո՞ն մ'ըն եմ:
Տիկին Մաննիկ հիմա ինքզինքը չարաչար նուաստացաւ
կ'զգար՝ սիրտ տուած, ըլլալունհամար երիտասարդի մը
գոր առնական հպարտութեամբ զինուած և ըմբոստ
հոգի մը կը կարծէր, մինչդեռ գայթակղութեան ամ-
բողջ ընթացքին անիկա եղած էր մարդ մը՝ թող, ան-
ջիղ, արժանապատուութենէ զուրկ, խեղճուկ ու կրա-
ւորական, որ զինքը սիրող կնոջ մը զալարումներուն
ու տոռապանքին լուս հանդիսատես եղած էր. կառա-
պանի մը քմահաճոյքին գերի դարձած էր, անմիջա-
պէս փոխանակ անոր յանդգնութիւնը խորտակելու՝
գոնէ երեոյթները փրկելու համար:

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Կորսուէ՛:

ՀՐԱՆՏ.— Խեղքի՞ց եկաւ:

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Խեղքիս եկած էր՝ այո՛ բայց
առաջ, ո՛չ թէ հիմա, երբ տկարացայ հուստալու քու

խօսքերուդ, իսկ հիմա աւասիկ կը թքնե՛մ երեսդ :

ՀՐԱՆՏ.— Բայց տիկի՛ն, իրաւունք չունիք նախատելու ինձի, ես ալ ձեզի պէս պատուար երիտասարդ մըն եմ :

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ (ծիծաղելով).— Պատի՛ւ, — բայց ո՞ր օրը ունեցաք արդեօք այս ապրանքը պարո՞ն : Կին մը գլխէ հանելով այս ծուղակին մէջ նետե՞լն է ձեր պատիւը, ես վստահ եմ որ դուք ալ մեղսակից էք այս առաւփախաւներու ընկերութեան :

ՀՐԱՆՏ.— Ալ չափը անցուցիք, տիկի՛ն, դուք ուզեցիք որ հոս բերեմ ձեզի, ես ալ բերի, իմ մտքէս երեւակայութենէս կ'անցնէ՞ր որ այս փորձանքը պիտի պատահէր :

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Անամօթ... կը համարձակի՞ս տակաւին ինքզինքդ պաշտպանել :

ՀՐԱՆՏ.— Հարկաւ, որովհետեւ խիղճս հանդարտ է :

Տիկին ՄԱՆՆԻԿ.— Պատի՛ւ, խի՛ղճ, այս ոսկեզօծ խօսքերը արհեստն են, միամիտ կիներս չլացնելու համար :

ՀՐԱՆՏ (Հեղնաբար).— Շա՛տ միամիտ. պատուաւոր երիտասարդներ մշտնեցնելու աստիճան միամիտ :

Տիկին Մաննիկ դայրալից ակնարկ մը նետեց Հրանտի վրայ, և «Արիկայ» մոնչելով, բամբուկեցաւ Հրանտի քովէն, երբ հասած էին արդէն Սրբա Սէլվի :

Հրանտ յուսահատ փորձ մը ըրաւ սիրաշահելու իր երեսը իսպառ չտեսնող ուխտող Մաննիկը, կօռք առաջարկելով, մինչ տիկին Մաննիկ առանց պատասխան տալու, արագ քայլերով ուղղուեցաւ դէպի թագ սիմ, թրամուէլի կայարանը : Հրանտ խորտակուած և ընկճուած կանգ առաւ, իր նայուածքը բաւական ատեն և հետեցաւ իր զօհին, որ առանց անգամ մը զոնէ գլու-

խը ետե դարձնելու՝ նետուեցաւ հանրակառքին մէջ :

Քանի մը վայրկեան մնաց այդպէս արձանացած, տրտմութիւն մը չօքեց վրան, տխուր բնազդը՝ թէ տիկին Մաննիկի սիրտը յաւիտեան փակուած էր իրեն համար :

Տիկին Կալիօրի պարտէզին դուռը փակելէ ետք, եկաւ փողօցին դուռը բացաւ, և խիստ շեշտով մը հարցուց թէ ի՞նչ կ'ուզեն : Ստահակները՝ պատասխանեցին որ տիկին մը և պարոն մը եկան քիչ մը առաջ, զանոնք պիտի տեսնեն :

ԿԱԼԻՕՐԻ.— Սա կառապանք եկաւ և կառքէն աննելիք մը ունի եղեր առաւ գնաց. դուք ի՞նչ պահանջ ունիք :

- Մենք ալ պիտի տեսնուի՛նք :
- Բայց անոնք գացի՛ն :
- Ի՞նչ, ո՞ւր գացին, սո՛ւտ ես, գեռ հիմա հոս էին :

— Այո՛ հոս էին, բայց հինգ վայրկեան առաջ ձեզեցին գացին, ես ալ չհասկցայ որ ինչո՞ւ ամապարեցին մեկնելու :

- Չենք հաւատար, նայինք պիտի :
- Նայեցէք սգա՛քս, բայց իմ ալ խելքս չհասաւ, պարտէզին դուռնէն՝ փախելու պէս գացին, ի՞նչ անցաւ դարձաւ չ'հասկցայ, զարմանալի բան, ո՞վ էին ի՞նչ էին :

Այնչափ վստահ և համոզիչ շեշտ մը ունէին Տիկին Կալիօրի խօսքերը, որ ստահակները թէև դէպի սանդուխները խոյացան, բայց տեսնելով որ տիկին Կալիօրի ընդդիմութիւն մը չըներ, իրենք ալ համոզուեցան թէ որսը փախած էր. կրկին բանավէճի բռնուեցան կառապանին հետ, որ միշտ պահելով իր ան-

տարրեր երևոյթը, հրաւիրեց զիրենք երթալ դէպի Տօլապոէրէ իրենց սրճարանը, որ իրենց կայանն էր, արկածախնդութիւններով ձեռք ձգուած աւարները բաժնելու համար:

Տիկին Կալիօրի իր սենեակը քաշուեցաւ, կրած յուզումներէն գլուխը սկսած էր ցաւիլ:

— Անսխտանները պատճառ պիտի ըլլային որ ստիկանութիւնը իմանար տունս փակէր, հացէ՛ս պիտի ըլլայի, կը խորհրդածէր Կալիօրի, երբ դուր գարնուեալ:

Տիկին ԿԱԼԻՕՐԻ.— Օ՛ֆ, նորէն եկան, չվերջացա՛ւ, աս ի՛նչ փորձանաւոր սիրահարներ են եղեր:

Եկողները սակայն, Ագապին և փաստաբան Կարկամեանն էին, որոնք սենեակ վարձելու պատրուակով կ'ուզէին ժամանակ անցընել տանը մէջ, սպասելով տօքթօրին և աիկին փողիկին որոնք ուր որ էին պիտի գային հիմա, եթէ ճիշտ էին Ագապիի քաղած տեղեկութիւնները:

Տիկին Կալիօրի պատուով ընդունեց իր հիւրերը. և փաստաբան Կարկամեանը ներկայացուց իրր այն վարձակալը, որուն համար քանի մը զր առաջ եկած ու խօսած էր իրեն:

Ընտանեկան, մտերմական խօսակցութիւն մը ըսկած էր և Ագապի որ«տունէն» կը սեպուէր, բազմոցին անկիւնը քաշուած սիկառ մը վառելու վրայ էր, երբ կառքի մը թաւալումը կանգ առաւ տանը առջե ու դուրը դարձուեցաւ:

Ագապի և Կարկամեան խորհրդաւոր ակնարկ մը փոխանակեցին իրարու, հետ սրտատրոփ սպասելով:—

Տեկին Կալիօրի, տակաւին քիչ մը առաջ պատահած զայթակցութեան մղձաւանջին տակ, ակամայ ոտքի

կլաւ, սրանեղ դէմքով մը, և դէպի պատուհանը ուղղուեցաւ:

— Դուռը բա՛ց էլէնի... յետոյ սենեակ վերադարձաւ, հանգիստ սիրտով և բազմոցին միւս կողմը տեղադրուեցաւ:

Ա.Գ.Ա.ՊԻ.— Ետպահնի չե՞ն ես:

Տիկին ԿԱԼԻՕՐԻ անտարբեր դէմքով մը.— Չէ տօքթօրն է:

Սանդուխէն վեր ելլալու ռանաձայները կը հասնէին արդէն, որոնց մէջ մեռաքս շրջադգեսաի մը շխրտոցը որոշապէս կը լսուէր:

Ագապի, հետաքրքիր սպասուհիի մըներելի համարձակութեամբ մօտեցաւ դր.օն և կամաց մը բանալով դիտեց հիւրերը, որ սանդուխին գլուխը ելած էին արդէն, և և զմայլած դարձաւ իր տեղը, կեղծաւորաբար բացազանչելով:

— Ի՛նչ ազուր կ'ին է:

Ժամանակ կորսնցնել չէր ըլլար, փաստաբան Կարկամեան՝ երևոյթները փրկելու համար արամադրելի սենեակները պատեղէ վերջ, մեկնելու պատրուակ մը ստեղծեց, վայրկեանէ մը յետոյ խօստանալով Ագապին թողուց Կալիօրիին քով և հինգ վայրկեան ետքը արդէն հեռաձայնին գլուխը անցած էր:

— Ալօ՛, ալօ՛...

— Ո՞վ կ'ուզէք...

Մէրտինեան Անիկոս էֆ. ին.

— Դուք ո՞վ է՞ք:

— Ձեր տիկինը հիմա տօքթօրի մը հետ կասկածելի տուն մը եկաւ կառքով, էսպեան վարժարանի փողոցէն ներս, աջիդ առաջին փողոցը, աիկին Կալիօ-

բիին բանսիօնը :

— Դուք ո՞վ էք :

— Ձեր պատերևին նախանձախնդիր բարեկամ մը :

Անիկտոս էֆ. ցնցուեցաւ. նախ մտածեց որ եղածը խա՞ղ մըն է արդեօք, զուցէ նոյնիսկ իր կնոջ կողմէ յերկրուած, փորձելու համար ամուսինը թէ ո՞ր աստիճան հաւատք ունի իր հաւատարմութեան վրայ : Բայց միւս կողմէ, չհաւատալու չափ ալ մեծ վստահութիւն մը չունէր կնոջը վրայ, որ շատ անգամ համոզիչ պատասխան մը չէր գտներ՝ երբ յաճախ դուրս կ'ելլար և ուշ կը մնար :

Վայրկեան մը վարանե վերջ, Անիկտոս էֆ. կառք մընստաւ և եռզրուեցաւ շիտակ ցոյց արուած հասցէին : Կարկամեան վերադարձաւ Կալիօրի տունը և վայրկեանէ վայրկեան անհամբեր կը սպասէր դրան աւելտարեր գանդակին :

Երկար սպասելու պէտք չ'ունեցաւ : Ակաջները սրած դրան, հազիւ թէ սուրճին առաջին ումպը քաշած էր, երբ կառքի մը գլորումը լսեց : Իր յուզումը շատ բուռն եղաւ, վայրկեանէ՛ մը արդէն ամէն ինչ պիտի յայտնուէր : Մտքին մէջ արագ արագ շրջան կընէին իրարու յաջորդելիք բոլոր դէպքերը, և վերջապէս նշանախօսութեան խզւմը որովպիտի կրնար տիրա՛ւել չարաչար յուսախար եղած Նուարդի սիրտին :

Դրան գանգակը հնչեց, Տիկին Կալիօրի պատուհանին առջև գնաց, և ո՞վ է այս շնորքով մարդը՞ ըսաւ ինքնիրեն, յիշողութեանը մէջ իզուր պրպտելով այս դէմքով ծանօթ մը :

Սպասուհիին հրաման ընելով որ բանայ դուռը, ինք ալ սանդուխներէն վար իջաւ :

ԱՆԻԳՏՈՍ էՖ.— Բարե՛ւ Տիկին, կրնա՞մ գիտնալ թէ քստորդ ժամ առաջ տիկին մը և տղթոր մը եկա՞ն այստեղ . . . :

Տիկին Կալիօրի յանկարծակիի եկաւ, իր առաջին մտածումը եղաւ .

— Ահաւասիկ նոր փորձանք մը, կ'երեւայ թէ բոլորն ալ ժամադիր եղեր են այսօրուան համար . . . : Տիկին Կալիօրի վախցաւ այս անձանօթ «էֆէնտիին» շանթահարիչ նայուածքէն .

— Խնդրեմ Տիկին՛մ, ըսէ՛ք որ տղթոր մը և տիկին մը եկա՞ն այստեղ . . . :

Տիկին Կալիօրի շուարուածը տեսնելով, կասկածները աւելցան, յուզումէն ու զայրոյթէն կը սկսէր դողալ .

— Ո՛ւր են տիկին, ինձի առաջնորդեցէք անոնց քով :

— Բայց այդպիսի զոյգ մը չեկաւ պարո՞ն . . . :

— Մի՛ ուրանաք, գիտցէք որ ձեր դիմացը կը գտնուի մէկը որ կրնայ այս վայրկեանիս տակնուվրայ ընել ամէ՛ն բան, մի՛ ստիպէք որ ոստիկան կանչեմ :

— Բայց ի՞նչ պատճառ ունիք հետաքրքրուելու որ տիկին մը և տղթոր մը եկա՞ծ են թէ ոչ, այս տունը բանախօն է, շատերու սենեակ տուած եմ վարձքով և յետոյ պարո՞ն, պարկեշտ տուն մըն է ասիկա, խընդրեմ ու է կասկած չունենաք, այստեղ բժիշկ ալ սենեակ ունի, փաստաբան ալ, դայեակ ալ . . . :

— Տիկին՛ն, կը պահանջեմ որ զիս անմիջապէս առաջնորդէք տղթորին քով, ինքզինքս շատ գէշ կը զգամ կոր . . . :

— Բայց հիմա յաճախորդ կայ քովը . . . :

— Հոգ չէ, վայրկեան մը դուրս կուգայ, ես ալ իմացայ որ հոս ճարտար բժիշկ մը կայ եղբեր, ճամբան սիրտիս բարախուսմը բռնեց, ինքզինքս հոս նետեցի...:

Տիկին Կալիօբի կը զգար թէ Անիգոտոս էֆէնտի կը հեգնէր զինքը, բայց իր բոլոր ճիգերուն հակառակ չկրցաւ ընդդիմանալ, այնպէս որ Անիգոտոս էֆէնտի մուկնած ցուլի մը պէս խոյացաւ սանդուխտներէն վեր:

Առաջին դուռը որ բացաւ, Կարկամեանի և Ագապիի գտնուող սենեակն էր: Գլխու խոնարհութիւն մը ըրաւ, մինչ Կարկամեան և Ագապի ոտքի ելլելով բարեացակամ երեւոյթ մը առին.

— Ներեցէք էֆէնտի, ո՞վ կ'ուղէք...:

— Տոքթօրը, բացազանչեց, Անիգոտոս էֆ. չոր ու զայրալից շեշտով մը:

— Վե՛րն է, երկրորդ յարկը, ան սենեակը, փութաց պատասխանել Ագապի, որ հրճուանքէն կը խայտար...:

Առանց ականջ կախելու տիկին Կալիօբի պատշաճութեան հրաւերներուն, Անիգոտոս էֆ. վեր սլացաւ և աջ կողմի սենեակին առջեւ կանգ առաւ:

Գինարբուքի յատուկ գաւաթի ու պնակի աղմուկ մը կը հասնէր ներսէն...:

Անիգոտոս կատաղօրէն կանգ առաւ... դուռը կըղպուած էր...:

— Դու՛նն է, կանացի ճիչ մը լսուեցաւ, և Անիգոտոս լսեց իր կնոջը ձայնը...:

Հարուած մը դրան, երկրորդ հարուած մը աւելի ուժգին, հարուածները կը յաջորդէին, ոտքով թէ բըռուցնքով, դրան նիզը խորտակուեցաւ և դուռը կըռնակի վրայ բացուեցաւ...:

Տունին վարձակաւները սարսափահար դուրս ելան իրենց սենեակէն, իսկ Կալիօբի, Ագապի ու Կարկամեան արդէն հասած էին խորտակուած դրան առջեւ...:

Անիգոտոս բռունցքը բարձրացուց և յարձակեցաւ տոքթօրին վրայ, որ պատրաստամտութիւնը ունեցած էր հիւանդ մը քննելու դիրք տալու ինքզինքին:

Տոքթօրը ջանաց պահել իր պաղարիւնութիւնը, և նոյն իսկ յարձակողականի անցաւ:

— Խայտառա՛կ, տնաւեր սրիկայ...:

— Պարո՛ն, ձեզի դէմ պատուոյ դատ պիտի բանամ, դուք նախատեցիք ինձի արուեստիս կիրառման պահուն...:

— Ի՞նչ արուեստ խայտառակ, կիները զլխէ հանե՞լը, ընտանեկան բոյները կործանե՞լն է քու արուեստդ...: Հոս ի՞նչ դործ ունիս Ծուլի՛կ, այս սրիկային հետ:

Անիգոտոս ապտակ մը իջաւ Ծուլիկի երեսին, տոքթօրը զայն պաշտպանելու շարժում մը ըրաւ, բայց երկրորդ ապտակ մը՝ զգետնեց բժիշկը, որուն կոկորդէն կառչած էր հիմա խաբուած ամուսինը ու մոլեգնած՝ կ'ուղէր իր մատները մխրճել կոկորդին մէջ...:

Ներկաները փութացին միջամտել, տոքթօրը ազատելով Անիգոտոսի ճիրաններուն մէջէն, իսկ Տիկին Ծուլիկ համարձակութիւն առած օգնութեան հասնող բաղմութենէն, պատասխանատուութեան կեղծ արցունքներ թափելով կը սպառնար.

— Անամօթ, խաղք խայտառակ ըրիր մեր պատիւը, այսչափ անմեղ հանդիպումի մը, բժիշկի տըրուած պարզ այցելութեան մը ի՞նչ գոյն տուաւ տեսէք...:

— Ի՞նչ էր հիւանդութիւնդ, այս ծածուկ փողոցները ասանկ անպատիւ տուներու մէջ ի՞նչ գործ ունիս: Բժիշկ կը պահսէր տուն դալու համար, ո՞վ կը խարես...

— Ճամբան նուազում եկաւ վրաս, քանի՛ քանի անգամ քեզի չի՞մ գանգատած որ սիրտս կը գոցուի կոր, նորէն գոիզը բռնեց, անցորդները քովս եկան, կառք մը դրին ինձի և հոս առաջնորդեցին, խեղճ բժիշկին յանցա՞նքը ի՞նչ է... ամօթ, մէկ փարայի ըրիբ պատիւս, պարապ տունը պիտի դառնամ...:

— Դռանը կղզանքը յաճախորդներուն վրայ սրի՞ր սրխը կղզպէ՞՞ ետքը տրակնօսքի կ'ընէ այս տօքթօրը, ասոր ո՛ւրտեղը տօքթօրի էլիքի է, ո՛ւր է թապէլան, ո՛ւր է գործիք մը, ո՛ւր է գոնէ երեսի սըրուակ մը, որ մարելիքները բռնած յաճախորդներուն հոտուրտալ տայ... Պրոպատիկէ աւագա՞ն է աստեղ, ո՞վ կը խարէք կոր, ասերա՛խա քեզի...:

— Պարո՛ն, ձեզի շատ սուղի պիտի նստի բժիշկ մը անպատուելը, տանտիրուհին կրնայ վկայել որ ես այստեղ էլիքի վարձած եմ, և ընդունելութեան որոշ ժամերս ունիմ, բնականաբար երբ տիկին մըն է հիւանդը, չեմ կրնար դուռը բաց թողուլ, ո և է մէկը սխալմամբ կրնայ ներս մտնել, ասիկա տուն մըն է ուր հազար վարձակալ կայ, դուք իսկ պէտք է պահանջէիք որ դուռը կղզած ըլլայի: Ձեր վայրենի արարքով հրապարակաւ նախատեցիք ինձի, տասը հազար ոսկի վնասուց հատուցում պիտի պահանջեմ, բժիշկի մը ապրուստը իր պատիւն է, և դուք այս գայթակղութիւնը սարքելով՝ փճացուցիք իմ ապրուստս...:

Փաստաբան կարկամեան ժամանակը եկած նկատեց միջամտելու, տեսնելով որ բժիշկը իր անտարբեր երեւոյթով և սուտած համոզիչ բացատրութիւններով պիտի կրնայ երեւոյթները փրկել, ինչպէս տիկին Ֆուլիկ իր կեղծ յուզումով.

— Պարո՛ն տօքթօն, վրայ բերաւ կարկամեան, եթէ այստեղ ձեր էլիքի է, կրնա՞ք ցոյց տալ ձեր արտօնագիրը...:

— Ի՞նչ հանգամանքով դուք իմ արտօնագիրս կը պահանջէք, ո՞վ էք դուք...:

— Ի՞նչ ըսել է թէ ո՞վ է, այս դայթակղութեան ականատես վկայ է էֆէնտին, աւելցուց Անիկտոս, այս անակնկալ միջամտութենէն քաջալերուած: — Եւ յետոյ ի՞նչ համարձակութեամբ կ'ըսէք որ այստեղ քլիւնիք է, երբ անաւասիկ մահճակալ մը կայ մէջտեղ, և նոյնիսկ կարաւան մը չկայ տոջին, ու՞ր տեսնուած է որ բժիշկ մը իր ննջասենեակը ընդունի յաճախորդները...:

— Կը լռէ՞ք դուք պարոն...:

— Յետոյ, տեսէք տիկինին կօշիկները, աճապարանքին մէջ՝ ձախ ոտքինը աջ ոտքը հագեր է...:

Կարկամեանի այս յայտնութիւնները ծիծաղելի դիրքի մը մէջ կը դնէին բժիշկը և իր հոմանուհին, որ կը սկսէր սաստիկ նեղուիլ անծանօթ երիտասարդի մը այս հարցապնդումէն...:

— Աղտո՛տ, դու՛ն սարքեցիր այս խաղը, բայց չպիտի յաջողիս, պիտի տեսնուի՞նք քեզի հետ, այս տեսակ ստորին դաւերով, չէ որ պիտի հրապուրես՝ երեսի՛դ իսկ չթքնող Աննային սիրտը...:

— Մի՛ բորբոքիք սիրելիս, սա մահճակալին սաւանին տակը վերցուր նայինք...:

Մտար մը կայ, կարծեմ թէ ծննդաբերութեան գործիքներուն պայուսակն է...:

Անխլաոս, որուն միտքին մէջ վայրկեան մը յաջողած էր տարակոյս ձգել բժիշկը, բոլոր այս ջախջախիչ փաստերէն ետքը համոզուած էր որ ընտանեկան պատիւը յափշտակող աւաղակի մը դիմաց կը գտնուէր. յուզումէն ու վայրոյթէն կը սկսէր գողողալ, բերնէն կախուած էր այս անհամբեր անծանօթ բարեկամին որ տհա կու գար արտոյեան կանգնել իր պատիւին ու բռժիշկը նեղը դնելով՝ ամէնուն ներկայութեան հաստատել անոր յանցանքը: Իսկոյն խոյացաւ սաւանին վրայ և մէկդի տնկելով, ընտանեկան շամբանիայի երկը շնչ և քաղցրաւինիի ծրար մը...:

— Քեյֆեհիդ հարա՛մ քրաւ էֆէնտին, վրայ բերաւ կարկամեան, ջղային քրքիջ մը, արձակելով...: Տօքթօրը և Ֆուլիկ դեփ դեղին կտրած էին:

— Տօքթօր, մեղի դեղ, ձեր հիւանդներուն շամբանիս՝ կուտաք, աւելցուց յետոյ, իբր զոհին հետ խաղացող կատուի մը պէս զուարճանալով...:

— Եւ գաճեի տեղ Ֆրիւի կլասեներ:

— Վերջ տանք այս կատակերգութեան, իրաւունք չունիք իմ կերածիս ու խմածիս խառնուելու, շամբանիս կը խմեմ թէ գինի, ձեզի չեն հարցներ, դուք կրնաք տէրքոսի ջուր խմել և ես շամբանիս, չտես պարոն...:

— Միայն թէ անկողինին մէջ ծածուկ պահելու պատճառ չունէիք. ընականաբար ձեր քունին մէջ չէ որ պիտի խմէիք, ըսել է, երբ գուրաք աղմուկ լոնցիք՝ ուղեցիք մէջտեղէն վերցնել: Երբ ձեր մեղապարտ արարքին ապացոյցներէն մէկն այ...:

— Կ'արդիւեմ ձեզի խօսիլ պարոն, և դուրս ելէք իմ գլխիքէ՛ս...:

— Իմ ննջատենեակէ՛ս, ըսէք, կամ մանաւանդ իմ բանձեվուի սենեակէս...: Բայց էֆէնտին տակաւին լուսաբանուելու պէտք ունի: Ըսիք օրինակի համար որ իբր թէ տիկինը ճամբան նուաղում ունեցեր է և անցորդնոր զինքը բերեր են այստեղ, բժիշկի՛դ, բայց դուք տիկինին հետ միասին եկաք, կառքէն իջաք և թեւ թեւի ելաք այս սենեակը...:

— Սո՛ւա է:

— Ինտօ՛ր սուա, վրայ բերաւ Ագապի, ամենքս ալ աչքովնիս տեսանք...:

— Հասկցուեցաւ վատ ծուղակ մը կայ ինծի դէմ, ամէնքէդ ալ հաշիւ կը պահանջեմ, ես հիմա՛ զատարան պիտի դիմեմ...:

Եւ տօքթօրը որ սենեակին ճնշող միջնորտէն պիտի պայթէր, փորձեց դուրս նետել ինքզինքը սենեակէն:

— Կեցի՛ր, պոռաց Անխլաոս, օձիքէն կառչելով, մի՛ փախիր, օձիքդ շուա չես կրնար ազատել:

Եւ խօսքը գործին միացնելով բոռն ապտակ մը դարկաւ, երկրորդ մը, երրորդ մըն ալ, յետոյ իր ամբողջ զգուսնքը թքա՛ւ երեսին, ու կնոջը թեւէն քաշելով ուղղուեցաւ դէպի սանդուխը:

ԱՆԻԳՏՈՍ.— Բարեկամներ, երթա՛նք, ձեզի հետ կ'ուզեմ առանձին տեսակցութիւն մը ունենալ պարոն, շատ շնորհակալ եմ որ նախանձախնդիր գտնուեցաք իմ պատիւիս, ձեզի պէտք պիտի ունենամ:

ԿԱՐԿԱՄԵԱՆ.— Ի՞նչ ըսել է էֆէնտիմ, պարտքս կատարեցի, կրնամ այսուհետեւ ալ օգտակար ըլլալ

ձեզի, ներկայացնեմ ինքզինքս, «Փաստարան Կարկամեան» . . . :

ԱՆԻԳՏՈՍ.—Շա՛տ ուրախ եմ, փաստաբան էք ուրեմն, աւելի աղէկ, ոտքի վրայ հազար սուտ շինող այս տեսակ խարերաներու հետ դուք միայն կրնաք զլուխ ելլալու :

Փուլիկ յուսահատական ճիզեր կ'ընէր՝ իր թեւը ազատելու համար ամուսնին մատներուն մէջէն, որոնք աքցանի մը աղաներուն պէս սեղմած էին դաստակը :

ՖՈՒԼԻԿ (կը տրանջար).—Չէ՛, ի՞նչ կ'ուզես ինէ, չեմ դար, մօրս տունը պիտի երթամ, ինծի խաղք խայտառակ ըրիք, մե՛ղք, մե՛ղք որ ինծի պէս սուրբ կնոջ մը դէմ կասկածեցար, ապերախտ, յարգս չգլուցար, այլապէ՛ս արարատին ըերանը ձգեցիր ինծի, որո՞ւն երեսը կրնամ նայիլ ասկէ ետք . . . :

ԱՆԻԳՏՈՍ.—Երե՛ս ալ ունիս խօսելու, քուն երթա՛նք, կը հասկցնեմ քեզի : Աչքի լուսով վաստկած դրամներս ասանկ սրիկաներո՛ւն կը կերցնես հէ՞ . . . :

ՖՈՒԼԻԿ.—Աճօ՛թ է, ատ ի՞նչ խօսք է, կը վայլե՞՞ կոր բերնիդ : Չէ՛, մինչեւ որ ներողութիւն չխնդրես, մինչեւ չընդունիս որ խաբուե՛ր ես, չեմ դար :

ԱՆԻԳՏՈՍ.—Ի՞նչ ներողութիւն, խելքի՞դ եկաւ, չօ՞գտեր ո՛րչափ քիթիս խնդացեր ես, այո՛ խաբուեր եմ, ո՞վ գիտէ քանի՛ ատենէ ի վեր . . . :

— ՖՈՒԼԻԿ.—Ի՞նչ կ'ուզես ինէ, չպիտի՛ դամ :

Եւ Տիկին Փուլիկ յամառեցաւ, սանդուխին սառրոտը հասած էին արդէն, ուրկէ քայլ մը առաջ առնել չէր ուզեր :

Անիգոսու ետին դարձաւ, Կարկամեանէն հրածեշտ առնելու, մինչի աստաբանը և Ագապիփափիկանկատուիթեան համար հեռուէն կը հետեւէին իրենց :

— Սիրելի բարեկամս, վաղը ցերեկին անպատճառ կը սպասեմ ձեզի դրասենեակս :

Ու հասցէն տալէ վերջը, սրապեղորէն թոթուեց ձեռքը և հրածեշտ առաւ :

Փուլիկ փողոցին դուռը բացած և ինքզինքը դուրս նետած էր. Անիգոսու հասաւ քովը, մինչ կինը կը յամառէր իր գլխուն երթալ :

— Չէ՛, օճիքս, ապա թէ ոչ ո՛րչափ ձայն ունիմ «օգնութի՛ւն» կը պօսամ հիմա, խելքի՛ս պիտի բերես, աս ի՞նչ դահիճ ձարդ ես եղեր, չէ՛ չպիտի դամ, քու կինդ չեմ . . . :

— Շապիկո՛վ մը առի քեզի, չապիկո՛վ մըն ալ կ'երթաս, հերի՛ք որչափ քիթիս խնդացիր, գոհարներով ծածկեցի քեզի, սիրահարներուդ դիմացը փայլելու համար անանկ չէ՞, չօ՛ր մը չեմ ձգեր վրադ :

— Երիտասարդութի՛ւնս փձացուցիր . . . :

— Իշխանուհիի պէս կեանք վարեցիր, ի՞նչդ պակաս էր, մէկ խօսքդ երկուք չէր ըլլար, ապերախտ :

— Ձիդերուս կը դպիս կոր, աս չտես խօսքերուն ի՞նչ տեղը կայ, պիտի սովրեցնեմ քեզի՛ անիրաւ տեղը կինդ հրապարակով անպատուելը, աս ի՞նչ Ֆեսաս մարդ ես եղեր, նայէ՛, նայէ՛ ի՞նչ հետեւութիւններ կը հանէ, մինչև այսօր, սուրբի պէս կինդ հի՞մա սատանայ եղաւ, ա՛լ կասկած չկայ որ այս խաղը դո՛ւն կազմակերպեցիր . . . :

— Ոճրագործը մինչև ոճիրը գործած վայրկեանը պարկեշտ քաղաքացի է, ո՞վ գիտէ որչափ խաբած ես մինչև հիմա, այսօ՛ր բռնեցի : Ե՛ս ըսի որ ատ սրիկային հետ բանեկվուի տուն երթաս . . . :

— Բերա՛նդ կ'այրի, լեզուդ քեզի քայէ . . . :

— Ուզածիդ չափ ուրացի՛ր, վկաներս կան... :

— Ատ վարձկան դատարկապորտներուն պատի՛մն ալ կայ, ասիկա ճանքած է կամ ինձի դէմ կամ բժիշկին, ամէն բան-երեւան պիտի ելլայ, դո՛ւն ալ պիտի զղջաս ա՛յսչափ յախուն շարժելուդ համար, բայց օգուտ չունի, գլո՛ւխս ալ կտրեն քեզի հետ չեմ ապրի՛ր, վստահութիւն չունիմ վրայ... :

— Քեսքին խրքարզ մալ սանիպիճի ասըրըր, երե-սիդ ըսելիք խօսքերս քու բերանդ ի՞նչ գործ ունին... :

Ճամբան, շարունակելով այս տեսակ կը քոտ խօսքեր փոխանակել, հասան կառքերուն սպասման տեղը, ուր կառք նստան, և Անիգտոս ազդարարեց կառապանին որ կառքին ծածկոյթը գոցէ .

— Աշխարհին երեսը նայելու չնո՛րհք չմնաց վըրանիս... :

ԳԼՈՒԽ Է.

ՌՈՂՈՐ ՊՂՏՈՐ ԶՈՒՐԻ ՄԷՉ ԶՈՒԿ ՈՐՍԱՅՈՂՆԵՐԸ

ԳՈՐԾ Ի ՎՐԱՅ

Տիկին Մէրտինեանի ու բժիշկին գայթակղութիւնը սկսած էր շրջան մը ընել ամէն տուններուն մէջ : Առաջին անգամ արձագանգ գտած էր Պերճեաններու տունը :

Ազապի իր չունչը առած էր Օր. Աննային քով, իրենց պատիւին նախանձախնդիր կնոջ մը պարկեշտիկ դիմակը առած ու մանրամասն պատմած էր դէպքը : Տեղին ու դերակատարներուն յականէ յանուանէ յիշա-

տակութիւնը թէեւ սուէ տարակոյս չէր ձգած Աննայի միաքին մէջ, բայց այն յետին յոյսը որուն կառչած կը մնար տակաւին՝ որ մը եկաւ խորտակելի՛ Տէր Դիոնէսիոս քահանայ, անգամ Դատաստանական Խորհուրդի, որ իր պարբերական այցելութիւններուն՝ գլեթէ համարատուութիւնը կ'ընէր՝ օրակարգի վրայ դանուող կարեւոր ինդիքներուն... :

Տ. Դիոնէսիոս.— Բնա՛ւ չէր սպասուէր ճանքմ, խաղաղ և համերաչխ բոյն մը կը կարծուէր, զարմանալին հոն է որ թէ՛ էրիկը և թէ՛ կնիկը փոխադարձաբար զիրար կ'ամբաստանեն և ամուսնալուծում կը պահանջեն... :

Օր. Աննա և մայրը որ մասնաւոր պատճառներ ունէին հետաքրքրուելու այս խնդրով, զարալից անձկութեամբ մտիկ կ'ընէին Տէր Հօր խօսքերուն, երբ ասիկա վերապահումներ կը դնէր իր պատմութեան մէջ, Օր. Աննա չէր կրնար զսպել իր բուն յուզումը, հրաւիրելով որ լուսթեամբ չանցնի այդ անցքերուն վրայէն :

Տ. ԴԻՈՆԷՍ ԻՌՍ.— Անիգտոս էֆ. ն շատ որոշ ամբաստանութիւններ քրաւ, ականատես վկաներն ալ բառ առ բառ հաստատեցին իր խօսքերը. սենեակին շուրջ կոտրեր ներս մտիւր են : Բժշկական քլինիքս է, կը պնդէ կոր տղթորը, բայց լավապօէ մը, կարտօպէ մը և մահճակալէ մը զատ ուրիշ բան չկայ եղեր սենեակին մէջ, ո՛չ ապակեղարան մը, ո՛չ գործիք մը, ո՛չ խկ ջերմաչա՛փ մը. բժիշկի քլինիք ըսուելու ոչ մէկ շնորհ ունի, պարզապէս ննջասենեակ մը : Եւ յետոյ, քանի որ այդ սենեակը իր խանութն է, պէտք է արտօնագիր մը ցուցնէ, ատանկ բան ալ չունի, կը հասկցուի կոր որ բանեվալի սենեակ մըն է :

Օր. ԱՆՆԱ. — Վկաները ով են :

Տ. ԴԻՈՆԷՍԻՈՍ. — Փաստաբան կարկամեան էֆ.ն , Տիկին Ագապի մը և տունին վարձակալներէն ոմանք :
Օր. Աննա և մայրը խորհրդաւոր ակնարկ մը փոխանակեցին :

Օր. ԱՆՆԱ. — Տէր հայր , չե՞ս կարծեր որ թշնամութեան , վրէժխնդրութեան համար այս մարդիկը խօսք մէկ բրած են :

Տ. ԴԻՈՆԷՍԻՈՍ. — Ի՞նչ թշնամութիւն աղջիկս , Տիկին Ֆուլիկը թէեւ առաջ ըսաւ որ ճամբան նուազում ունեցեր է և անցորդներ զինքը բժիշկին բերեր են , բայց բոլոր վկաները կը պնդեն կոր որ բժիշկը և տիկինը կառքով միասին եկեր են... :

Օր. ԱՆՆԱ. — Հաւանական չէ՞ որ բժիշկն ալ դիպուածով հոն գտնուած ըլլայ և անմիջապէս տիկինը կառք մը դնելով զայն քլինիքը բերած ըլլայ... :

Տ. ԴԻՈՆԷՍԻՈՍ. — Քեզի հիմա ստանկ կը պընդեն կոր բժիշկը և Տիկին Ֆուլիկը .

Օր. Աննայի դէմքը պահ մը լուսաւորուեցաւ յայտի ճառագայթով մը :

— Տեսա՞ր Տէր Հայր , ինչո՞ւ խեղճին մեղքը կ'առնէք ուրեմն , իր պարտականութեան գոն կ'երթայ կոր աղան :

Տ. ԴԻՈՆԷՍԻՈՍ. — Դժբախտաբար ստանկ չէ աղջիկս , այս գործը շատ կը քրքրեն կոր հակառակ կողմէն , նոյն իսկ կառապանը գտեր են , նոյն իսկ գացեր ստուգեր են որ նուազումի պատմութիւնը շինծո՞ւ է , ատանկ կլին մը՝ ցոյց տրուած տեղը ո՛չ գետին լինկեր մարեր է , ո՛չ անցորդներ զլուխը հասած , առեր են , քանի որ ատիկա խանութպանները պիտի զիտնային , մինչդեռ ամէնքն ալ կը հերքեն կոր :

Օր. ԱՆՆԱ. — Հապա կը գանգատին որ Դատաստ . Խորհուրդին առջեւ ելած դատ մը տարիներով երեսի վրայ կը մնայ , ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ այսչափ շոգեպինդ արագութեամբ կը տեսնուի կոր այս դատը : Ի՞նչպէս կ'ըլլայ աէր հայր որ օրը հազար տեսակ դէպք ու արկած կը պատահի Շիտակին վրայ , և որ խանութպանները կը յիշեն որ այսինչ օրը տիկին մը նուազեր է իրենց խանութին առջեւ :

Տ. ԴԻՈՆԷՍԻՈՍ. — Այո՛ աղջիկս , ըսի որ այս դատը ժամ առաջ վերջանալու համար ամէն ճիգ կը թափուի կոր , Կրօն . ժողովին անդամներն անգամ կազմ և պատրաստ կը սպասեն՝ որպէս զի Դատաստ . Խորհուրդին որոշումը երբ իրենց հաղորդուի , անմիջապէս վճիռը արձակեն , որ գրպաննին է արդէն :

Օր. Աննա իր հպարտութեան մէջ ջախջախուած էր . ո՛րչափ ալ կը փափաքէր լաւատես ըլլալ և իր խօսեցեալին համար արդարացուցիչ պարագայ մը գըտնել՝ բոլոր այս պատմութեան մէջ , բայց իր ճիգերը ի դերեւ կ'ելլային :

Օր. Աննա յուսահատ դէմք մը ամնելով , հարցուց տաներեցին .

— Տէր հայր , ճանչցա՞ր տոքթօրը :

— Այո՛ աղջիկս : Վերջընթեր նիստին անձամբ ներկայացաւ : «Տոքթօրը այսպէս , տոքթօրը այնպէս» ըսելով շատ յեղյեղուեր էր դատավարութեան ընթացքին , բայց չէինք զիտեր անունը , փաստաբան Կարկամեան էֆ.ն և միւս վկան Տիկին Ագապի յայտարարեցին սակայն յատենի ժողովոյ որ զինքը ճանչցա՞ծ են և անունն ալ տուին :

Շիտակը ես կը սպասէի որ անիկա բոլորովին չէ-

գոք մնար այս դատավարութեան մէջ, բնաւ չխառնուէր բնաւ ոտք չդնէր, մինչդեռ վերջընթեր նիստին անձամբ եկաւ: Կերհւայ Տիկին Յուլիկ աղաչեւ է իրեն որ դայ և հաստատէ որ ճամբան մարած գտաւ զինքը, թէ քովը փութաց և իր բժիշկի պարտականութիւնը կատարեց: Չեմ հասկնար որ այս փաստաբան Կարկամեանը ինչո՞ւ այսչափ կատաղութեամբ ինկած է սօքթորին ետեւէն և ամէ՛ն գինով խայտառակել կ'ուզէ զանիկա....

Օր. Աննայի քունքերուն երակները ցցուեցան, գայրոյթի նոր բոց մը վառեց անոր աչքերը, և ակոսներուն մէջէն մոնջեց.

— Սրիկա՛ն:

Տ. Դիոնէսիոս միսթարական խօսքեր մը փորձեց, հանդարտեցնելու համար Օր. Աննայի յուզումը, թէեւ դժբախտ աղջիկը անտարբերութիւն կեղծելով, կը ջանար ծածկել ներքին խռովքը:

Մայր ու աղջիկ երբ առանձին մնացին, Օր. Աննա երկու ձեռքերուն մէջ առաւ ճակատը, ու որչափ կ'ուզէր հպարտ ըլլալ՝ թող չտալով որ հոսին իր աչքերուն մէջ այրող արցունքի կաթիլները, բայց անոնք արդէն կը սկսէին ակօսել իր դէմքը....:

Տիկին Վերգին իր թևերուն մէջ առաւ աղջիկը և խանդաղատ համբուրեց:

— Հոգ մի՛ ընէր աղջիկա, ե՞նչ ընենք, խաբուեցա՛նք, աւելի աղէկ որ շուտ դուրս տուաւ իր գոյնը. հապա եթէ անելի ո՛ւշ ծագէր գայթակղութիւնը...:

— Ու մինչդեռ Տիկին Վերգին կը գգուէր իր աղջիկը, անոր մատները՝ կը կառչէին խօսքկապի մատանիին վրայ որ անա կը սահէր մատէն....:

